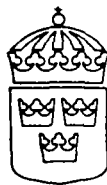

Jordbruksutskottets betänkande

1987/88:17

om statsbudgeten för budgetåret 1988/89 såvitt avser
jordbruksdepartementets verksamhetsområde
(prop. 1987/88:100 bil. 11)

JoU
1987/88:17

NIONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslagen under jordbruksdepartementets huvudtitel i budgetpropositionen 1987 (prop. 1987/88:100 bil. 11) med undantag av bl.a. de anslag som är upptagna under avsnitten H. Ungdomsfrågor och I. Idrott, rekreation och turism, vilka behandlas av kulturutskottet.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande de förslag som regeringen lagt fram under jordbruksdepartementets huvudtitel, med bl.a. de undantag som angetts ovan.

Förslagen under nionde huvudtiteln gäller bl.a. jordbruksdepartementet, jordbrukets rationalisering, livsmedelssubventioner, skogsbruk, fiske, service och kontroll samt forskning och utbildning.

Utskottets ställningstagande innebär att regeringens förslag om medelsanvisning och bidragsramar m.m. tillstyrks under samtliga anslagsrubriker.

I betänkandet behandlas vidare ett antal motioner som inte har direkt anknytning till budgetfrågorna. De sakområden som främst berörs i dessa motioner är beredskapsplaneringen på jordbrukets område, skogspolitiken, kontrollen av dricksvatten och ersättning för viltskador m.m. I fråga om beredskapsplaneringen har statens jordbruksnämnd avgett yttrande över hithörande motioner (se bilaga). Motionerna avstyrks eller föreslås lämnade utan vidare åtgärd med redovisning av vidtagna och planerade åtgärder inom resp. områden.

Till betänkandet fogas 55 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Jordbruksdepartementet m.m.

1. Jordbruksdepartementet m.fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna A 1 – A 4 (s. 13–14) och hemställer

1. att riksdagen till *Jordbruksdepartementet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 19 557 000 kr.,

2. att riksdagen till *Lantbruksråd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 4 512 000 kr., JoU 1987/88:17
3. att riksdagen till *Utredningar m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 800 000 kr..
4. att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 700 000 kr.

2. Lantbruksstyrelsen

Regeringen har under punkt B 1 (s. 15–17) föreslagit riksdagen att till Lantbruksstyrelsen för budgetåret 1988/89 anvisa ett ramanslag av 62 102 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo205 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

6. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag till lantbruksstyrelsen på 59 102 000 kr.

1987/88:Jo276 av Marianne Andersson och Nils G Åsling (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hästsportens sociala betydelse för ungdom.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vaktsläende om kallblodsraserna och ökad utbildning för användning av hästar i skogsbruket.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökat stöd till hästaveln.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att öka ridhästarnas medellivslängd.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbildningsstöd till premieringsverksamheten.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om finansieringen av ridlärarytbildningen.

Utskottet

Enligt riksdagens beslut (prop. 1986/87:146, JoU 26, rskr. 346) skall lantbruksstyrelsen och lantbruksnämndernas förvaltningskostnader anvisas under ramanslag för perioden 1987/88–1989/90.

För budgetåret 1988/89 beräknas utgifterna till 62 102 000 kr. Förslaget innebär resursförstärkningar bl.a. inom områdena yttre miljö och djurhälsa – djurmiljö, miljöinriktad växtodlingsrådgivning och alternativ odling (se bil. 11 s. 16–17).

Enligt motion Jo205 kan anslaget till lantbruksstyrelsen sänkas med 3 milj. kr. på grund av minskade arbetsuppgifter. Motionärerna hänvisar bl.a. till ändringarna i jordförvärvslagen och till folkpartiets motionsförslag om upphävande av investeringsförbudet för djurstallar.

Utskottet erinrar om att lantbruksstyrelsen ingår i en försöksverksamhet med treåriga budgetramar för perioden 1987/88–1989/90. Utskottet ansluter

sig till regeringens förslag om medelsanvisning för budgetåret 1988/89 och avstyrker således motion Jo205 yrkande 6. JoU 1987/88:17

I anslutning till motion Jo276 får utskottet erinra om att en liknande motion helt nyligen behandlades av utskottet efter en omfattande remissbehandling (JoU 1987/88:7). I enlighet med betänkandet uttalade riksdagen att en utvärdering borde göras av vissa frågor rörande hästaveln och utbildningen inom hästområdet m.m. (rskr. 21). Utskottet utgår från att de frågor som berörs i motion Jo276 kommer att behandlas i samband med denna utvärdering och avstyrker således motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo205 yrkande 6 till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett ramanslag av 62 102 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo276.

3. Lantbruksnämnderna

Regeringen har under punkt B 2 (s. 17–19) föreslagit riksdagen att till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1988/89 anvisa ett ramanslag av 236 665 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo202 av Lennart Brunander och Bertil Jonasson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökat stöd till svensk biodling.

1987/88:Jo205 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

7. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 20 milj. kr. minskat anslag till lantbruksnämnderna på 216 665 000 kr.

1987/88:Jo274 av Alf Svensson (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en konsulenttjänst för biologisk-ekologisk odling skall inrättas vid varje lantbruksnämnd.

Utskottet

Med beaktande av de överföringar till anslaget Lantbruksstyrelsen som nämns i propositionen beräknar jordbruksministern utgifterna till 268 665 000 kr. för budgetåret 1988/89. De medel som anvisas under anslaget. Särskilt stöd till biskötsel och växtodling föreslås överförda till förevarande anslag. De åtgärder till stöd för biskötseln som hittills finansierats från nämnda anslag bör fr.o.m. budgetåret 1988/89 vidtas inom ramen för de medel som står till förfogande under anslaget Lantbruksnämnderna. Inkomsterna för budgetåret beräknas till 32 milj. kr.

Lantbruksnämnderna ingår, i likhet med lantbruksstyrelsen, i en försöksverksamhet med treåriga budgetramar för perioden 1987/88–1989/90.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker därmed motion Jo205 yrkande 7 om minskning av anslaget med 20 milj. kr.

I motion Jo202 (c) yrkas åtgärder för att stimulera biodlingen med hänvisning bl.a. till binas betydelse för växtodlingen och biodlingens positiva effekter för sysselsättning och export m.m. Anslaget till biodlingsavdelningen vid Sveriges lantbruksuniversitet bör förstärkas. Statligt bidrag bör ges till Sveriges biodlares riksförbund för att täcka kostnaderna för en konsulenttjänst i biodlingsfrågor.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att statens stöd till biodlingen främst är inriktat på att förhindra sjukdomar samt på att främja forskning, försök och utbildning. Utskottet har i olika sammanhang uttalat sig positivt om biodlingens betydelse i olika hänseenden (se bl.a. JoU 1986/87:19 s. 18). Vid Sveriges lantbruksuniversitet finns en särskild avdelning för biodling vars verksamhet är väl ansedd. Det ankommer i första hand på lantbruksstyrelsen resp. lantbruksuniversitetet att bedöma om ytterligare resurser behöver tillföras biodlingen i de hänseenden som anges i motionen. Enligt vad utskottet erfarit har lantbruksuniversitetet för innevarande budgetår avdelat 180 000 kr. till en förstärkning av avdelningen för bin. Under nu förevarande anslag skall lantbruksstyrelsen bestrida kostnaderna för bitillsynsmän. Vidare bör nämnas att bifonden för närvarande tillförs en milj. kr. om året av medel från jordbruksprisregleringen. Med dessa medel stöds avelsarbetet inom näringen, utbildning och information samt viss forskning. Utskottet är inte berett att föreslå att verksamheten tillförs ytterligare statliga medel och avstyrker därför motion Jo202.

Utskottet anser det inte heller motiverat att en särskild konsulenttjänst för biologisk-ekologisk odling inrättas vid varje lantbruksnämnd i enlighet med yrkandet i motion Jo274. Under de senaste åren har särskilda resurser tillförts såväl forskningen som rådgivningen rörande miljönriktad odling och alternativa odlingsmetoder (se närmare härom under punkt 33 nedan). Denna satsning fullföljs genom förslagen i årets budgetproposition om ytterligare medel till rådgivning på detta område. Med det anförda avstyrker utskottet motion Jo274 yrkande 2.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo205 yrkande 7 till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett ramanslag av 236 665 000 kr.,
2. beträffande *stöd till biodlingen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo202,
3. beträffande *konsulenttjänster*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo274 yrkande 2.

4. Bidrag till jordbrukets rationalisering, m.m.

Regeringen har under punkt B 3 (s. 20–22) föreslagit

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas till jordbrukets rationalisering med sammanlagt högst 30 000 000 kr.,
2. att riksdagen till Bidrag till jordbrukets rationalisering, m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 40 000 000 kr.

1987/88:Jo205 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

8. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 5 milj. kr. minskat anslag till jordbrukets rationalisering på 35 milj. kr.

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

9. att riksdagen beslutar att till anslaget B 3 Bidrag till jordbrukets rationalisering för budgetåret 1988/89 anslå 20 000 000 kr.,

Utskottet

Jordbruksministern föreslår oförändrade bidragsramar för yttre och inre rationalisering inom jordbruket. Dessa uppgår nu till 12 milj. kr. resp. 18 milj. kr. Det bör ankomma på regeringen att besluta om jämkning mellan bidragsramarna. Behovet av utbetalningar under budgetåret beräknas till 40 milj. kr.

I motion Jo205 (fp) yrkas att anslaget minskas med 5 milj. kr. till 35 milj. kr. Någon motsvarande minskning av bidragsramen föreslås inte.

Enligt motion Jo213 (m) är det felaktigt att staten bidrar till jordbrukets inre rationalisering. Bidraget bör på sikt upphöra. För nästa budgetår bör bidragsramen minskas med 10 milj. kr. Yrkandet (yrkande 9) får antas avse bidragsramen men ej förslaget om medelsanvisning.

Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att anslaget till bidrag till jordbrukets rationalisering består av två moment. I moment 1 föreslår regeringen att riksdagen medger en bidragsram som anger den beloppsmässiga övre gränsen för statens åtaganden i samband med behandlingen av ansökningar om bidrag under budgetåret. Regeringens förslag i årets budgetproposition innebär att statsbidrag får beviljas med högst 30 milj. kr. under budgetåret 1988/89. I moment 2 föreslås att riksdagen anvisar medel för de utbetalningar som beräknas bli gjorda under budgetåret med anledning av bifallna bidragsansökningar. Dessa utbetalningar kan avse beslut om beviljande av bidrag som fattats både före och efter ingången av budgetåret 1988/89 och innebär således ett infriande av de åtaganden som gjorts inom de för resp. budgetår fastställda bidragsramarna. Härav följer att yrkanden om minskning av anslaget – som för övrigt är ett förslagsanslag – till utbetalningar knappast kan bli föremål för saklig prövning om inte samtidigt yrkande framställs om minskning av bidragsramen.

Utskottet har inte funnit anledning att frångå regeringens förslag om bidragsram för inre rationalisering inom jordbruket och avstyrker därför motion Jo213 yrkande 9.

Med hänvisning till vad utskottet ovan anfört om sambandet mellan fastställda bidragsramar och behovet av utbetalningar avstyrker utskottet även motion Jo205 yrkande 8.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo213 yrkande 9 medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas till jordbrukets rationalisering med sammanlagt högst 30 000 000 kr.,

2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo205 yrkande 8 till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 40 000 000 kr.

JoU 1987/88:17

5. Markförvärv för jordbrukets rationalisering

Regeringen har under punkt B 4 (s. 22-23) föreslagit att riksdagen till Markförvärv för jordbrukets rationalisering för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo205 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

9. att riksdagen hos regeringen begär uppdrag till jordfonden om markförsäljning på ca 50 milj. kr. och att 50 milj. kr. av fondens medel överförs till statskassan,

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om minskningen av lantbruksnämndernas fastighetsinnehav.

Utskottet

Jordfonden används för att bestrida lantbruksnämndernas kostnader för fastighetsförvärv i samband med åtgärder för yttre rationalisering på lantbrukets område.

I lantbruksstyrelsens anslagsframställning anförts bl.a. att de av riksdagen beslutade ändringarna i jordförvärvslagen (JoU 1986/87:24) kan innebära en utökning av inlösen skyldigheten för staten. Lantbruksstyrelsen anser det vidare viktigt att jordfondsverksamheten kan hållas på hög nivå. Under den senaste tiden har lantbruksnämnderna satsat mer på utförsäljning av mark än på inköp. Likviditeten är därför för tillfället god. Med hänvisning till detta och till det statsfinansiella läget avstår styrelsen nu ifrån att begära likviditetstillskott till fonden.

Utskottet har vid flera tillfällen avstyrkt motioner som förordat en utförsäljning av markegendom till visst belopp, utan närmare information om struktur och läge av ifrågakvarande fastighetsinnehav (bl.a. JoU 1986/87:16 s. 4). Anledning saknas att frångå denna ståndpunkt. Motionerna Jo205 yrkande 9 och Jo213 yrkande 14 avstyrks således.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Markförvärv för jordbrukets rationalisering* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.,

2. beträffande *försäljning av mark från jordfonden*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 9 och 1987/88:Jo213 yrkande 14.

6. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti m.fl. anslag

JoU 1987/88:17

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 5 – B 7 (s. 23–26) och hemställer

1. att riksdagen godkänner vad i propositionen förordats i fråga om utvidgade möjligheter att lämna statlig kreditgaranti.

2. att riksdagen till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 20 000 000 kr.,

3. att riksdagen medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas till trädgårdsnäringens rationalisering, m.m. med sammanlagt högst 7 900 000 kr.,

4. att riksdagen till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering, m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 7 900 000 kr.,

5. att riksdagen till *Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 1 700 000 kr.,

7. Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige

Regeringen har under punkt B 8 (s. 27) föreslagit riksdagen att till Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo205 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

12. att riksdagen hos regeringen begär redovisning av första årets insatser enligt anslaget Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige.

1987/88:Jo228 av Birgitta Hambræus (c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till försök med alternativ odling i Dalarna.

1987/88:Jo230 av Kristina Svensson och Bo Finckviist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att det statliga stödet för landsbygdsutveckling utformas så att det blir möjligt att i länen utveckla professionella säljbolag.

1987/88:Jo233 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Åmåls, Bengtsfors och Dals-Eds kommuner skall omfattas av anslaget B 8.

1987/88:Jo249 av Nils G Åsling m.fl. (c.m.fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts att, vid fördelningen av de medel som i budgetpropositionen föreslås till särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige, hushållningssällskapen i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län tilldelas bidrag att användas till lokal lantbruks- och

landsbygdsrådgivning samt till utveckling av till lantbruk kompletterande sysselsättning.

JoU 1987/88:17

1987/88:Jo607 av Sven Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om insatser för forskning och försöksuppgifter för jordbruket och trädgårdsnäringen i norra Sverige.

Utskottet

I enlighet med förslag från regeringen anvisade riksdagen 100 milj. kr. för ett treårigt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige (prop. 1986/87:146, JoU 26, rskr. 346). Medlen skall i stor utsträckning användas för att stimulera uppbyggnaden och utvecklingen av kombinationsföretag genom såväl investeringar som särskilda utvecklingsprojekt. Dessa åtgärder avspeglar en delvis ny syn på hur företagen inom jordbruket skall stödjas inom de mest utsatta regionerna i landet. Utvecklingen av landsbygden är i stor utsträckning beroende av att lönsam sysselsättning skapas inom nya verksamhetsområden. Dagens jord- och skogsbrukare har enligt jordbruksministerns mening en erfarenhet och utbildning som utgör en god grund att stå på vid utvecklingen av nya alternativ till de traditionella arbetena inom jord- och skogsbruket.

Arbetet med det särskilda åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige har påbörjats relativt nyligen. Jordbruksministern anser emellertid att åtgärdsprogrammet är av så stor vikt för landsbygdsutvecklingen i dessa delar av landet att ytterligare 80 milj. kr. bör tillföras programmet. Medlen bör användas för investeringar inom jordbruket och till kombinationsföretag samt till stöd för utveckling, utbildning, rådgivning och forskning. Därvid bör beaktas de möjligheter till alternativ odling som finns i norra Sverige. Lantbruksstyrelsen bör göra en bedömning av i vilka regioner störst behov föreligger. Den närmare fördelningen av de medel som ställs till resp. läns förfogande bör det liksom hittills ankomma på länsmyndigheterna att tillsammans besluta om.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att ytterligare 80 milj. kr. anvisas till särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige.

I anslutning till de ovan redovisade motionerna får utskottet till en början erinra om att medel under förevarande anslag anvisas enligt de grunder som anges i proposition 1986/87:146 (s. 19 f.) och utskottets betänkande JoU 1986/87:26 (s. 22 f.). Härav framgår bl.a. att det särskilda anslaget skall avse de sju nordligaste länen men ej Älvsborgs län. Landskapet Dalsland ingår däremot i det område där regionalt rationaliseringsstöd utgår, och de tre nordligaste kommunerna (Bengtstors, Dals-Ed och Åmål) tillhör stödområde 4 enligt bestämmelserna om prisstöd till jordbruket i norra Sverige. Utskottet har inte funnit anledning att föreslå någon utvidgning av det område som omfattas av anslaget till särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige. Utskottet avstyrker således motion Jo233 yrkande 2 att Åmåls, Bengtstors och Dals-Eds kommuner skall omfattas av anslaget.

I anslutning till yrkande 12 i motion Jo205 (fp) vill utskottet framhålla att det enligt proposition 1986/87:146 ankommer på lantbruksstyrelsen att göra

en utvärdering av genomförda insatser efter den treårsperiod som åtgärdsprogrammet avser. Enligt vad utskottet erfarit utvärderas emellertid programmet successivt, och en första redovisning planeras ske redan under våren 1988. Det anförda bör kunna tillgodose syftet med motionen i aktuell del.

I motionerna Jo228 (c), Jo230 (s) och Jo249 (c,m,fp) framförs yrkanden som innebär att vissa specificerade regioner och åtgärdstyper bör prioriteras eller särskilt beaktas vid medelsfördelningen. Dessa överväganden bör inte göras av riksdagen utan av de myndigheter som enligt riksdagens beslut fått i uppdrag att disponera medlen. Som framgår av jordbruksministerns uttalanden (se bil. 11 s. 27) avses medlen användas bl.a. för kombinationsföretag samt stöd till utveckling, utbildning, rådgivning och forskning. Därvid bör beaktas de möjligheter till alternativ odling som finns i norra Sverige. Det anförda bör i viss mån kunna tillgodose syftet med motionerna Jo228 yrkande 9 (alternativ odling i Dalarna) och Jo249 (lokal lantbruks- och landsbygdsrådgivning m.m. genom hushållningssällskapen). Det får förutsättas att frågor om stöd till de verksamheter som avses i motionerna prövas enligt samma grunder som gäller för annan stödberättigad verksamhet och att även hushållningssällskapen kan stå som mottagare av stödet.

I anslutning till motion Jo230 vill utskottet framhålla att den aktuella stödformen även kan tillämpas på ett säljbolag under förutsättning att detta ingår som en del i ett kombinationsföretag som också omfattar jordbruk eller trädgårdsrörelse. Motionen bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

I motion Jo607 (s) anføres att det finns angelägna forsknings- och försöksuppgifter för jordbruket och trädgårdsnäringen i norra Sverige med hänsyn bl.a. till de odlingsbetingelser som gäller för denna del av landet. Utskottet delar motionärernas bedömning härvidlag. Inom ramen för åtgärdsprogrammet finns det möjlighet att beakta de synpunkter som anføres i motionen. Med hänsyn till att forskningen på förevarande område till sin karaktär är långsiktig har utskottet förståelse för motionärernas önskemål att resursförstärkningen inte får karaktären av ett engångsanslag. Innan åtgärdsprogrammet utvärderats är utskottet emellertid inte berett att föreslå några bindande uttalanden från riksdagens sida om mera långsiktiga resursförstärkningar på detta område. En stor del av den forskning som bedrivs på förevarande område bekostas för övrigt med medel från de ordinarie forskningsanslagen. Motionen bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 80 000 000 kr.,
2. beträffande *redovisning av första årets insatser* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo205 yrkande 12.
3. beträffande *stöd till alternativ odling i Dalarna* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo228 yrkande 3,
4. beträffande *omfattningen av anslaget* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo233 yrkande 2,

5. beträffande *stöd till lokal lantbruksrådgivning m.m.*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo249,
6. beträffande *stöd till säljbolag*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo230,
7. beträffande *forskning i norra Sverige*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo607.

8. Främjande av rennärningen

Regeringen har under punkt B 9 (s. 28–29) föreslagit att riksdagen till Främjande av rennärningen för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 25 369 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo206 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en samlad statlig rennäringspolitik,

4. att riksdagen till Främjande av rennärningen för budgetåret 1988/89 anslår 2,4 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 27 769 000 kr.

1987/88:Jo210 av Martin Olsson och Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av översyn av prisstödet till rennärningen och formerna för överläggning mellan staten och samerna om detta.

1987/88:Jo237 av Hans Dau och Ingrid Hemmingsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökat anslag för rådgivning till rennärningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om uppräknig av prisstödet till rennärningen.

Utskottet

Anslaget fördelas på användningsområden genom beslut av lantbruksstyrelsen efter årliga överläggningar mellan staten och företrädare för rennäringens utövarna. Användningsområdena avser åtgärder till främjande av rennäringen såsom upplysning och rådgivning, katastrofskadeskydd vid svåra renbetesförhållanden, pristillägg på renkött, konsulentverksamhet vid Svenska samernas riksförbund, inventering och kartläggning av vinterbetesmarker, utvecklingsprogram för samebyar samt särskilda ändamål i övrigt som gagnar renskötande samer. Anslaget används också för underhåll av riksgränsstängsel med anledning av bl.a. 1972 års svensk-norska renbeteskonvention, för underhåll av vissa renskötselplanläggningar samt för statens del av kostnaderna för samebyarnas utvecklings- och markanvändningsplanering.

I propositionen föreslås att anslaget räknas upp med sammanlagt 606 000 kr., varav 72 000 kr. avser underhåll av riksgränsstängsel m.m. Uppräknigen innebär att prisstödet kan räknas upp med 3 % i likhet med prisstödet till jordbruket i norra Sverige.

Motionerna Jo206 (fp), Jo210 (c) och Jo237 (m) innefattar bl.a. yrkanden om ytterligare uppräknig av anslaget, översyn av prisstödet och ökat anslag för rådgivning till rennärigen.

Utskottet erinrar om att storleken av det statliga prisstödet till rennärigen enligt riksdagsbeslut år 1984 skall bli föremål för årliga överläggningar mellan rennärigen och staten (JoU 1984/85:25 punkt 10). Rennärigen förtredare kan i detta system påverka fördelningen av medel och prioritera ändamål som anses angelägna. Som framgår av budgetpropositionen ger den föreslagna anslagsuppräknigen möjlighet till uppräknig av prisstödet med 3 %. Det bör framhållas att den eftersläpning av stödbeloppet per kontrollslaktad ren som påtalas i några av motionerna bl.a. sammanhänger med att antalet renar ökat kraftigt under senare år. Av intresse i detta sammanhang är också att staten på olika sätt medverkar till marknadsinsatser för att öka konsumtionen av renkött.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Jo206 yrkande 4 och Jo237 yrkande 2 om ytterligare uppräknig av anslaget.

Utskottet avstyrker vidare yrkande 1 i motion Jo237 om ytterligare resurser för rådgivning till rennärigen. Som utskottet anført ovan står det de överläggande parterna fritt att prioritera de ändamål som anses angelägna.

Med hänvisning till vad som anført ovan avstyrker utskottet även motion Jo210 (c) om en översyn av prisstödet till rennärigen m.m.

I motion Jo206 yrkande 1 understryks behovet av en samlad statlig rennäringspolitik med utgångspunkt i de förslag som framlagts av rennäringskommittén (SOU 1983:67).

Enligt vad utskottet erfarit kommer samerättsutredningen (Ju1983:05) inom kort att framlägga förslag om sameting och ett förstärkt skydd för rennärigen. Beslut om en samlad rennäringspolitik kan enligt utskottets bedömning knappast komma till stånd utan det viktiga underlag som samerättsutredningens verksamhet innefattar. Motionen avstyrks i denna del.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo206 yrkande 4 och 1987/88:Jo237 yrkande 2 till *Främjande av rennärigen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 25 369 000 kr.,
2. beträffande *yterligare resurser till rådgivning* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo237 yrkande 1,
3. beträffande *översyn av prisstödet* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo210,
4. beträffande *en samlad rennäringspolitik* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo206 yrkande 1.

9. Ersättningar på grund av radioaktivt nedfall

Regeringen har under punkt B 10 (s. 30) föreslagit att riksdagen till Ersättningar på grund av radioaktivt nedfall för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

1987/88:Jo206 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens ansvar för ersättningar på grund av radioaktivt nedfall.

Utskottet

Från detta anslag bestrids kostnader med anledning av beslut om ersättning enligt förordningen (1986:621) om ersättning till jordbruks-, trädgårds- och renskötsföretag samt till vissa fiskare med anledning av Tjernobylyckan, förordningen (1986:690) om ersättning för fällda älgar med för höga halter av radioaktivitet samt förordningen (1987:64) om ersättning för merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyckan till dem som för sitt uppehälle är beroende av fiske, jakt, bär- eller svampplockning.

Det radioaktiva nedfallet efter kärnkraftsolyckan i Tjernobyl har skapat stora problem för bl.a. jordbruks-, trädgårds- och renskötsföretag. Älgjakten har påverkats. Merkostnader och förluster har drabbat dem som försörjer sig helt eller delvis på fiske, bär- eller svampplockning.

Jordbruksministern har för avsikt att i annat sammanhang återkomma till regeringen med en redogörelse för de ersättningar som utbetalats och de åtgärder som vidtagits inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde. I vilken utsträckning som ersättningar kan komma att behöva lämnas även budgetåret 1988/89 är nu inte känt. Anslaget bör därför föras upp med 1 000 kr.

I motion Jo206 anförts att propositionens uttalanden endast kan godtas så till vida att medelsbehovet under anslaget inte är känt. Det får dock inte råda någon tvekan om att staten ansvarar för att det även i fortsättningen utgår ersättning för merarbete, inkomstbortfall och annat som sammanhänger med konsekvenserna av kärnkraftsolyckan. Detta bör enligt motionen ges regeringen till känna.

Utskottet får erinra om att riksdagen vid flera tillfällen anvisat statliga medel för ersättning till företag och enskilda som på olika sätt drabbats av ekonomiska förluster på grund av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl. Detta innebär självfallet att staten påtagit sig ett ansvar gentemot de skadedrabbade i angivet hänseende. Bestämmelserna om ersättning finns, såvitt avser utskottets beredningsområde, i de författningar som redovisats ovan. Såväl i årets som i fjolårets budgetproposition har jordbruksministern uttalat att staten kommer att ersätta renskötsföretagens inkomstbortfall och merkostnader till följd av olyckan. Ett uttalande i enlighet med motionen skulle således inte tjäna något reellt syfte. Utskottet avstyrker motion 1987/88:Jo206 yrkande 2.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Ersättningar på grund av radioaktivt nedfall* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

2. beträffande *uttalande om statens ansvar*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo206 yrkande 2.

10. Statens jordbruksnämnd och Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna C 1 – C 2 (s. 31–32) och hemställer

1. att riksdagen till *Statens jordbruksnämnd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 28 097 000 kr.,
2. att riksdagen till *Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 681 000 kr.

11. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

Regeringen har under punkt C 3 (s. 32–34) föreslagit

1. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för säsongmässig lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1988/89 får disponera en rörlig kredit på högst 50 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
2. att riksdagen medger att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen för budgetåret 1988/89 får disponera en rörlig kredit på högst 60 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
3. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för råvarukostnadsutjämning under budgetåret 1988/89 får disponera en rörlig kredit på högst 20 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
4. att riksdagen till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 191 671 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo205 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen begär att regeringen i vårens prisregleringsproposition preciserar statens bidrag till exportkostnaderna för 1988 års skörd,
10. att riksdagen anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 250 milj. kr. ökat anslag till ersättning till följd av livsmedelssubventioner.

1987/88:Jo209 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen till Livsmedelssubventioner för budgetåret 1988/89 anslår 4 000 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit som ett första steg i slopande av livsmedelsmomsen.
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om slopande av momsen på livsmedel i enlighet med vad som anförs i motionen.

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statens ansvar för överskottsproduktionen,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om takten i avvecklingen av livsmedelssubventionerna,
12. att riksdagen beslutar att till anslaget C 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1988/89 anslå 2 146 671 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att samhällets delkostnadsansvar för den s.k. överskottsarealen skall vara 60 %.

3. att riksdagen beslutar att spannmålsöverskottet skall beräknas med medelskördeutfallen åren 1984–1986 som grund.

1987/88:Jo270 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen till C 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Ersättning till följd av livsmedelssubventioner. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 250 000 000 kr. förhöjt anslag om 2 322 000 000 kr.

Utskottet

Under anslaget anvisas medel för olika prisreglerande åtgärder. Från anslaget bestrids kostnaderna för livsmedelssubventioneringen. Vidare utgår medel till låginkomstsatsningen, avbytarverksamheten och andra sociala satsningar inom jordbruket samt medel för samhällets delansvar för överskottsarealen.

Regeringen har beslutat om vissa prioriteringar i årets budgetproposition. Bl.a. skall vård- och omsorgsfrågor inom socialdepartementets område prioriteras. Som ett led i en sådan omprioritering föreslås att subventioneringen av mjölkpriset reduceras med 250 milj. kr. fr.o.m. den 1 juli 1988. Reduktionen innebär en höjning av partipriset på mjölk med 19 öre/liter.

För budgetåret 1988/89 bör således anslagsposten Ersättning till följd av livsmedelssubventioner reduceras med 250 milj. kr. utöver den av jordbruksnämnden beräknade minskningen med 116 milj. kr.

För låginkomstsatsning m.m. inom jordbruket beräknas i enlighet med nämndens förslag 435 milj. kr.

Riksdagen har beslutat (prop. 1984/85:166, JoU 33, rskr. 344) att resurserna i jordbruket i stort sett bör överensstämma med vad som behövs för att trygga vår livsmedelsförsörjning och för de utfästelser Sverige gjort i det internationella samarbetet mot världssvälten. För de kostnader som uppstår till följd av att åkerarealen överstiger detta behov skall samhället under en övergångsperiod ta ett delansvar. Med anledning härav har under förevarande anslag disponerats medel enligt följande, nämligen för 1985 års skörd 338 milj. kr., för 1986 års skörd 460 milj. kr. samt för 1987 års skörd 350 milj. kr. Av sistnämnda belopp har 50 milj. kr. avsatts för viss forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Riksdagen uttalade våren 1986 att det är angeläget att de medel som staten under en övergångsperiod ställer till förfogande för att underlätta produktionsanpassningen utnyttjas för att stödja en inriktning av produktionen som så snart som möjligt minskar kostnadsbelastningen på samhället och på lantbrukets ekonomi. Det åvilar i första hand jordbruket att aktivt verka för en sådan produktionsanpassning.

Detta innebär att de medel som utgör statens delansvar kan användas för sådana åtgärder som kan vara av betydelse för möjligheterna att minska spannmålsöverskottet. Det ankommer på regeringen att besluta om sådana åtgärder.

Världsmarknadspriserna på spannmål är fortfarande låga och utsatta för

svängningar. Den inhemska produktionens storlek varierar också, varför det är svårt att förutse vilka kostnader överskottsarealen kommer att innebära regleringsåret 1988/89. Samhällets delansvar för överskottsarealen skall avtrappas under övergångsperioden. För perioden beräknades år 1985 att kostnaderna för delansvaret skulle uppgå till 600 milj. kr. varav 160 milj. kr. för det första året. Riksdagen har uttalat att överskottet i normalfallet skall beräknas till 1 000 milj. kg i detta sammanhang. Till följd av de kraftigt höjda exportkostnaderna har enligt jordbruksministern kostnaderna blivit betydligt högre än beräknat. Vid en antagen exportkostnad av 1 kr./kg och den nämnda beräkningsmetodik blir beloppet för samhällets delansvar för överskottsarealen budgetåret 1988/89 250 milj. kr. Beloppet bör dock fastställas när dessa förutsättningar och omständigheterna i övrigt är klarlagda. För budgetåret 1988/89 föreslås därför att anslagsposten Samhällets delansvar för överskottsarealen tas upp som en förslagsvis post av 1 000 kr.

Yrkanden om höjning av anslaget till livsmedelssubventioner med 250 milj. kr. framförs i folkpartiets partimotion Jo205 och i centerns kommittémotion Jo270. Enligt fp-motionen är det viktigt att i familjepolitiken ge barnfamiljerna ett väsentligt nettotillskott efter skatt och efter det att hänsyn tagits till prishöjning på mjölk. Först i samband med sådana åtgärder anser sig motionärerna beredda att avveckla mjölksubventionerna. Enligt c-motionen medför regeringsförslaget kännbara prishöjningar för konsumenterna, främst barnfamiljerna. Förslaget kan också leda till sämre lönsamhet för bönderna.

I moderata samlingspartiets partimotion Jo213 föreslås en successiv avveckling av mjölksubventionerna. För att inte minskningen skall få negativa effekter på produktion och konsumtion bör avvecklingen ske under en tioårsperiod med lika stora belopp varje år. Vidare yrkas att den del av anslaget som avser låginkomstsatsning minskas med 45 milj. kr., eftersom denna post i realiteten är en livsmedelssubvention.

I vpk:s partimotion Jo209 anförs olika argument för ett avskaffande av mervärdesskatten på livsmedel. Om riksdagen inte är beredd att gå hela vägen och helt avskaffa momsen på livsmedel kan livsmedelssubventionerna användas för att få delvis samma effekt. Det finns enligt motionen starka fördelningspolitiska skäl för att redan i år öka livsmedelssubventionerna. Motionärerna yrkar att riksdagen som ett första steg i slopandet av livsmedelsmomsen anvisar ytterligare 4 miljarder kronor till livsmedelssubventioner samt att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av momsen på livsmedel.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att mjölksubventionerna, som ett led i den omprioritering som nämns i propositionen, reduceras med 250 milj. kr. fr.o.m. den 1 juli 1988. Motionerna Jo205 yrkande 10 och Jo270 avstyrks.

När det gäller mervärdesskatten på livsmedel vidhåller utskottet den ståndpunkt som riksdagen intagit vid ett flertal tillfällen i denna fråga (se bl.a. SkU 1986/87:34). Yrkandet i motion Jo209 om avveckling av mervärdesskatten på livsmedel avstyrks således. Av flera skäl är utskottet inte heller berett att förorda en så kraftig ökning av statens utgifter som motionärerna

yrkat i fråga om anslaget till livsmedelssubventioner. Även yrkande 1 i motionen avstyrks. JoU 1987/88:17

Beträffande tidsplanen för en avveckling av livsmedelssubventionerna hänvisar utskottet till vad utskottet anförde vid föregående års budgetbehandling (JoU 1986/87:16 s. 13). Utskottet anslöt sig i detta sammanhang till ett motionsyrkande (m) om en successiv avveckling av subventionerna men var inte berett att förorda någon definitiv tidsplan för detta. Bedömningen angående avvecklingstakten var enligt utskottet i hög grad beroende av den statsfinansiella situationen och den allmänna ekonomiska utvecklingen m.m. Vad utskottet därvid anförde gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motion Jo213 yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd.

Vidare avstyrker utskottet yrkande 12 i samma motion om minskning av delposten låginkomstsatsning m.m. under anslaget med 45 milj. kr.

Utskottet anser inte att det finns anledning att frångå tidigare riksdagsbeslut i fråga om statens delansvar för överskottsarealen i jordbruket. Jordbruksministerns uttalanden i denna fråga, som redovisats ovan, föranleder ingen erinran från utskottets sida. I enlighet härmed avstyrker utskottet yrkandena i motion Jo234 av Olof Johansson m.fl. (c) att statens kostnadsansvar skall uppgå till 60 % och att spannmålsöverskottet skall beräknas efter medelskördeutfallet under åren 1984–1986 (yrkandena 2 och 3).

Enligt motion Jo213 yrkande 4 bör alla ändringar av såväl storlek som form av statens åtagande i fråga om överskottsproduktionen först underställas riksdagen.

Utskottet erinrar om att riksdagens beslut rörande statens och näringens kostnadsansvar för överskottsarealen ursprungligen avsåg en femårsperiod och att en utvärdering av anpassningsåtgärderna skulle ske efter periodens slut (JoU 1984/85:33). Riksdagen har därefter för varje budgetår ställt medel till förfogande för ändamålet, vilka i huvudsak disponerats av regeringen på olika anpassningsåtgärder med stöd av givna bemyndiganden. I den mån motionärerna motsätter sig att regeringen ges sådana bemyndiganden under femårsperiodens förlopp avstyrker utskottet motionen i angiven del.

Motion Jo205 yrkande 3 går ut på att regeringen bör närmare precisera eller redovisa en uppskattning av statens bidrag till exportkostnaderna för 1988 års skörd i kommande proposition om jordbruksprisregleringen.

Utskottet erinrar om att de belopp som hittills anslagits för ändamålet varit grundade på vissa i förväg gjorda beräkningar och antaganden om världsmarknadsprisernas utveckling m.m. De exakta beloppen har kunnat fastställas relativt sent, eftersom de är beroende av flera osäkra faktorer. Utskottet förutsätter att regeringen i kommande proposition om jordbruksprisregleringen närmare redovisar kostnaderna för 1988 års skörd i enlighet med motionen. I avbidan på en sådan redovisning bör motionen inte föranleda någon särskild åtgärd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för säsongmäs-sig lagring av jordbruksprodukter under budgetåret 1988/89 får

disponera en rörlig kredit på högst 50 000 000 kr. i riksgäldskontoret.

2. att riksdagen medger att regeringen eller, efter regeringens bestämmande, statens jordbruksnämnd för ändamål inom jordbruksprisregleringen och regleringen av sockernäringen för budgetåret 1988/89 får disponera en rörlig kredit på högst 60 000 000 kr. i riksgäldskontoret.

3. att riksdagen medger att statens jordbruksnämnd för råvarukostnadsutjämning under budgetåret 1988/89 får disponera en rörlig kredit på högst 20 000 000 kr. i riksgäldskontoret.

4. beträffande *avveckling av livsmedelssubventionerna under en övergångstid*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo213 yrkande 11,

5. beträffande *låginkomstsatsning m.m. inom jordbruket*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo213 yrkande 12 i motsvarande del,

6. beträffande *livsmedelssubventioner*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10 och 1987/88:Jo270 i motsvarande del,

7. beträffande *avskaffande av mervärdesskatten på livsmedel och höjning av livsmedelssubventionerna*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo209 i motsvarande del,

8. beträffande *precisering av statens bidrag till exportkostnaderna*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo205 yrkande 3,

9. beträffande *omfattningen av statens delansvar för överskottsarealen m.m.*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo234 yrkandena 2 och 3,

10. beträffande *ändringar av statens delansvar för överskottsarealen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo213 yrkande 4,

11. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10, 1987/88:Jo209, 1987/88:Jo213 yrkande 12 och 1987/88:Jo270, samtliga i motsvarande del, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 191 671 000 kr.

12. Inköp av livsmedel m.m. för beredskapslagring

Regeringen har under punkt C 4 (s. 35) föreslagit att riksdagen till Inköp av livsmedel m.m. för beredskapslagring för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 8 300 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo201 av Bengt Kindbom och Lennart Brunander (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning för organisation av frågan om jordbrukets beredskap för avbrott och störningar i elproduktionen inom ramen för jordbrukets blockorganisation.

1987/88:Jo203 av Anna Wohlin-Andersson och Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att ett 25-procentigt bidrag skall utgå till de lantbrukare

som anskaffar lämpligt reservkraftverk för att trygga sin animalieproduktion.

JoU 1987/88:17

1987/88:Jo205 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

11. att riksdagen hos regeringen begär en utredning för att klarlägga lämpligheten av att parthandeln övertar skyldigheten att beredskapslagra livsmedel m. m.

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m. fl. (m) vari yrkas

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Sveriges försörjning med ammoniak.

1987/88:Jo219 av Olof Johansson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om målsättningen för beredskapen av livsmedel och insatsvaror.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regional livsmedelsproduktion.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Fö512

1987/88:Jo251 av Bertil Danielsson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättande av beredskapsgårdar.

1987/88:Jo281 av Gudrun Norberg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en redogörelse för hur långt blockorganisationen har kommit.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om organisationens betydelse.

Remissyttrande

Statens jordbruksnämnd har på utskottets begäran avgett yttrande angående ovanstående motioner (se bilaga).

Utskottet

Under anslaget anvisas medel för bruttoinvesteringar i beredskapslager av insatsvaror i jordbruket och livsmedel. Medel som erhålls vid utförsäljning av lager tas däremot upp som inkomst under anslaget Kostnader för beredskapslagring av livsmedel m.m.

Under anslaget anvisas medel för produktionsförberedelser, ABC-skydd samt ransoneringsförberedelser.

Utskottet behandlar i detta sammanhang ett antal motioner om målsättningen för livsmedelsberedskapen och om jordbrukets blockorganisation m.m.

I 1987 års försvarsbeslut behandlades bl.a. den grundläggande inriktningen av försörjningsberedskapen inom livsmedelsförsörjningens område (FöU 1986/87:11). Jordbruksutskottet hade i detta sammanhang avgett yttrande till försvarsutskottet och därvid ej funnit anledning frågå de bedömningar som gjorts i den aktuella propositionen om vissa gemensamma utgångspunkter för planeringen av livsmedelsförsörjning m.m. i olika kris- och krigssituatio-

ner (JoU 1986/87:6 y). I yttrandet berörde utskottet även motioner om blockorganisationen, ammoniakförsörjningen m.m.

JoU 1987/88:17

Målsättning för beredskapsplaneringen m.m.

Enligt motion Jo219 av Olof Johansson m.fl. (c) bör målsättningen för beredskapen av livsmedel och insatsvaror motsvara 80 % självförsörjningsnivå. Vidare understryks värdet av den regionala försörjningsförmågan, vilken bl.a. kräver en geografiskt väl fördelad och decentraliserad primärproduktion och förädling (yrkandena 1 och 3).

I motion Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) anförs att Sverige idag saknar egen ammoniaktillverkning, vilket anses allvarligt från beredskapssynpunkt. Enligt motionen måste vårt lands försörjning med ammoniak långsiktigt tryggas (yrkande 17).

Jordbruksnämnden anför i sitt yttrande bl.a. att den krislängd och krisimport som förutsätts i 1987 års försvarsbeslut innebär att det inte föreligger något behov av beredskapslagring av gödselmedel trots att den inhemska ammoniakproduktionen upphört. Detta innebär dock, såvitt avser antaganden om nödvändiga importnivåer, ett stort risktagande. Vidare förutsätts att behovet av handelsgödselkväve under en kris kan begränsas till en tredjedel av det normala genom en förändring av jordbrukets produktionsinriktning. Denna omställning kommer dock – främst av biologiska skäl – att ta tid.

En konsekvens av försvarsbeslutet blir enligt jordbruksnämnden en total försäljning av beredskapslagren av kvävegödselmedel (kalkammonsalpeter) och övriga gödselmedel (kaliumklorid och mangansulfat) under försvarsbeslutsperioden 1987/88–1991/92.

Enligt jordbruksnämnden är livsmedelsberedskapen i nuläget i stort sett fortfarande tillfredsställande om man bara räknar med de kortvariga kriser som försvarsbeslutet utgår från och att import av viktiga insatsvaror verkligen kan upprätthållas i den omfattning som förutsätts. Verkningarna blir påtagliga först på sikt. Minskade anslag till beredskapslager i kombination med produktionsminskningen i jordbruket kommer att på sikt försämra livsmedelsberedskapen. I denna bedömning har hänsyn inte heller tagits till effekterna av omfattande radiaknedfall från kärnvapen eller från ett stort reaktorhaveri.

I fråga om beredskapslagring av proteinfodermedel anför jordbruksnämnden att den i försvarsbeslutet förutsatta krislängden och krisimporten medför att beredskapslagringen av proteinfodermedel fr.o.m. 1987/88 behöver öka med 20 % om – förutom neutralitets/krigsskedet – både förkrigsskedet och skedet efter krig beaktas. Beaktas inte skedet efter krig kan lagringen förbli ungefär oförändrad. Därvid förutsätts samma importnivåer och produktionsomställning som beträffande gödselmedel.

Planeringsramen enligt försvarsbeslutet har enligt jordbruksnämndens uppfattning lagts fast utifrån ett ofullständigt underlag. Man har bl.a. inte beaktat när under året en kris inleds.

Den ekonomiska planeringsramen har blivit styrande för beredskapslagringen och nödvändiggör omfattande försäljningar av beredskapslager av proteinfodermedel. Dessa försäljningar är inte motiverade utgående från

försvarsbeslutets antaganden om krisers och krigs varaktighet och karaktär. Lagringen av proteinfodermedel måste halveras under försvarsbeslutsperioden 1987/88–1991/92.

För 1988/89 motsvarar utförsäljningen ett värde av ca 30 milj. kr. – en försäljning som vid bifall till motionen inte blir nödvändig för att finansiera beredskapsverksamheten. Om ytterligare 30 milj. kr anslås för beredskapslagring behöver endast 40 % (mot tidigare beräknade 70 %) av beredskapsverksamheten finansieras genom utförsäljning av beredskapslager. Lagringen av fiskmjöl bör upphöra eftersom utvecklingen på proteinfodermarknaden torde medföra svårigheter att i framtiden omsätta dessa lager.

Utskottet är för sin del – även med beaktande av de kritiska synpunkter som innefattas i jordbruksnämndens remissyttrande – inte berett att nu ompröva de grundläggande bedömningarna i 1987 års försvarsbeslut såvitt avser livsmedelsförsörjningen m.m.

Som framgår av yttrandet får nämnda försvarsbeslut emellertid konsekvenser för beredskapsplaneringen som kan framstå som oacceptabla på längre sikt. Utskottet ansluter sig därför till synpunkterna i motion Jo219 så till vida att effekterna av försvarsbeslutet i angivet hänseende måste ägnas ökad uppmärksamhet i det fortsatta planeringsarbetet. Det får förutsättas att regeringen och de berörda myndigheterna, främst jordbruksnämnden och överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB), även i fortsättningen gör de bedömningar som behövs för att upprätthålla en acceptabel nivå i beredskapsplaneringen. Med det anförda föreslår utskottet att motion Jo219 yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Med samma motivering föreslår utskottet att även motion Jo213 yrkande 17 lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

När det gäller den regionala livsmedelsförsörjningen har denna, som framgår av jordbruksnämndens yttrande, uppmärksamats i riksdagens livsmedelspolitiska beslut, senast 1985. Stödet till främst det norrländska jordbruket har därför förstärkts kraftigt under senare år för att där bibehålla en i stort sett oförändrad produktionskapacitet. Även enligt 1987 års försvarsbeslut bör livsmedelsfunktionen ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om den regionala försörjningsförmågan i krig. Detta bör främst gälla övre Norrland och då bl.a. möjligheterna att när så erfordras, eventuellt redan under normala fredstida förhållanden, kunna öka de kommersiella lagren av livsmedel och livsmedelsråvaror. De statliga lagren av livsmedel och livsmedelsråvaror, som främst är avsedda för krigsfallet, bör ökas. I försvarsbeslutet framhålls vidare att man bör analysera vilka risker som föreligger att storstadsområdena avskärs från tillförsel av livsmedel och vilka konsekvenser detta kan leda till.

Jordbruksnämnden söker vid tillämpningen av den fredstida livsmedelspolitiken förverkliga statsmakternas intentioner i fråga om den regionala försörjningsförmågan, inklusive att bibehålla en viss förädlingsindustri.

Jordbruksnämnden provar fortlöpande omfattningen och lokaliseringen av beredskapslagringen av livsmedelsråvaror och livsmedel. Frågan om den regionala försörjningsförmågan ägnas som nämnts särskild uppmärksamhet.

Arbetet med ett centralt avtal med KF, ICA och DAGAB om att dessa i ett skymningsläge ökar lagren av lagringsdugliga varor i främst Norrland skall slutföras snarast. Redan innevarande budgetår avser jordbruksnämnden att föreslå att reserverade medel på anslaget C 4 utnyttjas för att öka lagringen i övre Norrland.

Studier av problematiken med den regionala försörjningsförmågan pågår dessutom inom en av ÖCB ledd arbetsgrupp.

Det ovan anförda innebär enligt utskottets mening att syftet med motion Jo219 yrkande 3 i huvudsak får anses tillgodosett.

Beredskap mot elavbrott m.m.

I motion Jo201 av Bengt Kindbom och Lennart Brunander (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om jordbrukets beredskap för avbrott och störningar i elproduktionen inom ramen för jordbrukets blockorganisation.

I motion Jo203 av Anna Wohlin-Andersson och Ivar Franén (c) hemställs att riksdagen beslutar att ett 25-procentigt bidrag skall utgå till de lantbrukare som anskaffar lämpligt reservkraftverk för att trygga sin animalieproduktion.

Jordbruksnämnden anser att från beredskapssynpunkt är alla åtgärder som stimulerar till anskaffande av reservkraftverk värdefulla. För att åstadkomma en ökad beredskap kan man exempelvis överväga fördelaktiga lån, bidrag och/eller skattelättnader. I yttrandet redovisas några projekt som bedrivs inom ramen för beredskapsplaneringen och som bl.a. innebär samutnyttjande mellan mjölkproducenter av gemensamma reservverk. När försöken är slutförda har jordbruksnämnden för avsikt att inom ramen för blockorganisationen sprida information om möjligheterna att samverka om ett reservverk.

I yttrandet redovisas även ett försöksprojekt med gemensamma reservkraftverk i Älvsborgs län.

Utskottet anser, i likhet med jordbruksnämnden, att jordbruksproduktionen, och då främst animalieproduktionen, är mycket beroende av tillgång till elström. Det har redan i fredstid visat sig att betydande störningar i elförsörjningen kan uppstå vid exempelvis snöfall och stormar. Vid sådana tillfällen kan stora problem uppstå med exempelvis mjölkning, ventilation och vattenförsörjning. De projekt som redovisas av jordbruksnämnden bör kunna utgöra en god grund för fortsatta överväganden i denna fråga. Det kan tilläggas att elnätets driftsäkerhet och det övergripande tillsynsansvaret för energiplanering m.m. behandlas i den nyligen framlagda propositionen (prop. 1987/88:90) om energipolitiken inför 1990-talet. I detta sammanhang hänvisas också till ett tidigare riksdagsbeslut i fråga om statsbidrag till reservkraftaggregat m.m. Detta beslut innebär att ansvaret för beredskapsåtgärder, inklusive kostnadsansvaret, åvilar den som ansvarar för verksamheten under ostörda förhållanden (prop. s. 42).

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna Jo201 och Jo203 lämnas utan vidare åtgärd.

I motion Jo251 av Bertil Danielsson m.fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av beredskapsgårdar. I motionen anförts att beredskapsmyndigheterna borde undersöka möjligheterna att få ett landsomfattande nät av beredskapsgårdar. Enligt motionärerna skulle med enkla medel och små kostnader avtal kunna träffas med elkraftsproducerande gårdar som skulle förbinda sig att ha en viss produktionsinriktning och volym. Vidare anförts att i åtskilliga små vattendrag skulle i detta läge vattenkraftverk byggas, om t.ex. Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) initierade och stödde dessa projekt. Motionärerna påpekar avslutningsvis att genom beredskapsgårdar skulle till låga kostnader vår livsmedelsberedskap höjas och sårbarheten minska. Behovet av beredskapslager skulle enligt motionärerna även minska.

Jordbruksnämnden konstaterar att dagens jordbruk, och då främst det animalieinriktade, är mycket elkraftsberoende. Detsamma gäller för förädlingsindustrin. Alla åtgärder som vidtas för att säkra elförsörjningen minskar därför sårbarheten och är allmänt positiva.

Ett riksomfattande nät av gårdar med en mindre sårbar produktion är från beredskapssynpunkt mycket positivt eftersom det är värdefullt med en regional spridning av såväl jordbruksproduktionen som förädlingen av jordbruksråvaror. Även mindre produktionsenheter är positivt ur beredskapssynpunkt.

Jordbruksnämnden deltar i finansieringen av en förstudie angående hur en osårbar gård, en s.k. beredskapsgård, skulle kunna vara uppbyggd. Studien görs i Bergslagen inom ramen för Landsbygd 90.

Utskottet kan i viss mån instämma i jordbruksnämndens positiva synpunkter i anslutning till motionen. Av yttrandet framgår dock att hithörande beredskapsfrågor uppmärksammas inom ramen för landsbygd 90 och de ovan angivna projekten med gemensamma elkraftverk. Det bör även i fortsättningen främst ankomma på de berörda myndigheterna att inom ramen för beredskapsplaneringen beakta sådana synpunkter som anförts i motionen. Denna bör således inte föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Beredskapslagring genom parthandelns medverkan

I motion Jo205 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) yrkande 11 hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning för att klarlägga lämpligheten av att parthandeln övertar skyldigheten att beredskapslagra livsmedel m.m. Det konstateras att eftersom livsmedelsproduktionen i landet har minskat – när det gäller spannmål kommer att minska – har lagringskapacitet frigjorts inom handeln och att det finns skäl att utreda om beredskapslagringen kan effektiviseras genom att parthandeln – liksom för oljeprodukter – föreläggs att svara härför.

Jordbruksnämnden anför i sitt yttrande att det från beredskapssynpunkt givetvis är värdefullt om handelns lager ökar. En lagringsskyldighet för näringslivet kan och bör dock inte utgöra någon ersättning för beredskapslagring eftersom en lagring i parthandeln har flera väsentliga nackdelar.

Riskerna för utslagning blir större, liksom transportsvårigheterna. Dessutom ligger lagren hos partihandeln kanske inte rätt med hänsyn till de befolkningsomflyttningar, som kan bli följden av ett angrepp mot Sverige. Kostnaderna blir betydligt högre om lagringen skall utgöra ett genomsnitt av den normala fredstida konsumtionen. Det blir vidare svårt att ange en obligatorisk lagringsskyldighet. Man måste bl.a. fastställa vilka varor som skall omfattas av lagringsskyldigheten. Med hänsyn till lagringsbeständigheten lämpar sig vissa varor knappast för beredskapslagring. Det måste också framgå vilket led i förädlings- och distributionskedjan som har lagringsskyldigheten. Frågan om dispens aktualiseras för varor som inte utnyttjas som livsmedel eller som exporteras.

Man måste kontrollera att lagringsskyldigheten fullgörs och att några tillfälliga lån ur beredskapslagren inte sker. Förekomsten av det senare kan minska den kommersiella lagringen och medföra att beredskapslagringen inte bidrar till en förbättrad försörjningssäkerhet.

Av det anförda framgår att en lagringsskyldighet av det slag som anges i motion Jo205 är behäftad med flera allvarliga nackdelar både från kostnads- och beredskapssynpunkt. Utskottet avstyrker därför motion Jo205 yrkande 11.

Jordbrukets blockorganisation

I motion Jo281 av Gudrun Norberg (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en redogörelse för hur långt blockorganiseringen kommit samt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om organisationens betydelse. Enligt motionären är beredskapsorganisationen som skall trygga livsmedelsproduktionen under beredskapstillstånd och krig (blockorganisationen) mera en pappersprodukt än en fungerande organisation.

I jordbruksnämndens yttrande redovisas utförligt vilka förutsättningar som gäller för blockorganisationen och hur planeringen hittills har fortskridit.

Sammanfattningsvis finner jordbruksnämnden att blockorganisationen har stor betydelse för jordbruksproduktionen i krig. Nämnden har tillsammans med andra myndigheter och Lantbrukarnas riksförbund lagt ner ett betydande arbete på organisationen och är övertygad om att det kommer att fungera och fylla ett stort behov i krig.

Utskottet konstaterar att motionen tillgodosetts så till vida att riksdagen genom jordbruksnämndens yttrande erhållit väsentlig information om blockorganisationen. Med hänvisning härtill och till de slutsatser som redovisats av jordbruksnämnden avstyrker utskottet motion Jo281.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *målsättning för beredskapsplaneringen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo219 yrkande 1,
2. beträffande *regional livsmedelsförsörjning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo219 yrkande 3,

3. beträffande *försörjning med ammoniak*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo213 yrkande 17.
4. beträffande *beredskap mot elavbrott m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo201 och 1987/88:Jo203,
5. beträffande *beredskapsgårdar*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo251.
6. beträffande *beredskapslagring i parthandeln*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo205 yrkande 11.
7. beträffande *blockorganisationen*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo281.
8. att riksdagen till *Inköp av livsmedel m. m. för beredskapslagring*
för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 8 300 000 kr.

13. Kostnader för beredskapslagring av livsmedel m.m.

Regeringen har under punkt C 5 (s. 35–36) föreslagit att riksdagen till Kostnader för beredskapslagring av livsmedel m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 143 669 000 kr.

Motion

1987/88:Jo219 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen anslår 30 mkr ytterligare till C 5 Kostnader för beredskapslagring av livsmedel.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Fö512.

Utskottet

Från anslaget betalas driftkostnaderna för beredskapslagring av livsmedel m.m. samt kostnaderna för andra beredskapsåtgärder i form av planering m.m. Under anslaget Statens jordbruksnämnd anvisas medel för lönekostnader m.m. för viss personal.

Med hänvisning till vad utskottet anfört ovan om 1987 års försvarsbeslut och de planeringsförutsättningar som beslutet innefattar tillstyrker utskottet regeringens förslag om medelsanvisning och avstyrker motion Jo219 yrkande 2.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo219 yrkande 2 till *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 143 669 000 kr.

14. Prisstöd till jordbruket i norra Sverige

Regeringen har under punkt C 6 (s. 36–37) föreslagit att riksdagen till Prisstöd till jordbruket i norra Sverige för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 525 000 000 kr.

1987/88:Jo207 av Paul Lestander och Johan Andersson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av ett arealstöd till spannmålsodling i Norrbotten,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till arealstöd till spannmålsodling i Norrbotten.

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om uppräkning av prisstödet till jordbruket i norra Sverige.

1987/88:Jo215 av Olle Östrand m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stödet till grisköttsproduktionen i norra Sverige.

1987/88:Jo218 av Nils-Olof Gustafsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om undantag från tvåprissystemet för mjölk i stödområde 1 och 2.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:Sk365.

1987/88:Jo233 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändrad stödområdesindelning i Dalsland.

1987/88:Jo239 av Ture Ångqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att förbättra den ekonomiska situationen för äggproducenterna i norra Sverige.

1987/88:Jo241 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om arealersättning och förtur för det norrbottniska jordbruket.

1987/88:Jo242 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prisstöd till jordbruket i norra Sverige.

1987/88:Jo245 av Berit Oscarsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att det s.k. naturliga jordbruksområdet nr 42 vad gäller statligt pristillägg för mjölk hänförs till stödområde nr 4,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att jordbruket ges lika villkor som övriga delar av produktionsområde nr 12.

1987/88:Jo253 av Karl Boo och Birgitta Hambræus (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att samma stöd skall utgå till potatisodlingen i Dalarna som i Norrland,

1. att riksdagen begär att regeringen gör en översyn av stödområdesindelningen för jordbruket i norra Sverige,

2. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag till stöd för potatisodlingen i Värmlands skogsbygder,

3. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om borttagande av nuvarande produktionsbegränsning för jordbruket i norra Sverige,

4. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag som ger ökad lönsamhet för jordbruket i norra Sverige.

1987/88:Jo259 av Göthe Knutson m.fl. (m.fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökat Norrlandsstöd till jordbruksnäringen i Värmland.

Utskottet

Stödområdesindelningen och prisstödsnivåerna för prisstödet till jordbruket i norra Sverige behandlades av riksdagen våren 1986 (prop. 1985/86:166, JoU 24, rskr. 344). Riksdagens beslut innebar att prisstödet räknades upp med 100 milj. kr. till 510 milj. kr. Med hänsyn till kostnadsutvecklingen i jordbruket bör prisstödet enligt propositionen uppräknas med 3 % för budgetåret 1988/89 vilket motsvarar en höjning av anslaget med 15 milj. kr. Jordbruksministern avser att senare föreslå regeringen att ge jordbruksnämnden i uppdrag att lämna förslag till hur en sådan uppräkning bör genomföras. Under anslaget B 8 (punkt 7) har redovisats de ytterligare åtgärder som bör vidtas som stöd till jordbruket i norra Sverige.

Motionerna som behandlas under detta anslag syftar bl.a. till ändringar i nu gällande regler om stödområdesindelningen resp. produktstödet till olika produktionsgrenar. Dessa är Jo215 (s), Jo233 yrkande 1 (c), Jo239 (s), Jo245 (s), Jo253 yrkande 1 (c), Jo256 yrkande 2 (c) och Jo259 yrkande 1 (m.fp).

Utskottet har tidigare, i anslutning till motioner om stödområdesindelningen m.m., anfört att det i första hand ankommer på regeringen och jordbruksnämnden att bedöma hithörande frågor. Anledning saknas att nu frångå denna ståndpunkt. I sammanhanget bör framhållas att det enligt uttalanden av jordbruksministern i proposition 1986/87:146 fanns skäl att vart tredje år genomföra en närmare översyn av prisstödet. Det bör även noteras att förslagen i budgetpropositionen delvis ligger i linje med motionärernas önskemål så till vida att stödet till Norrlandsjordbruket förstärks dels inom ramen för det treåriga åtgärdsprogrammet, dels genom uppräkning av prisstödet. Med hänvisning till det anförda går utskottet inte in på någon sakprövning av de yrkanden som framställts om ändring av stödområdesindelning och stödbelopp m.m. utan avstyrker ovan angivna motionsyrkanden.

Med hänvisning till den aviserade översynen avstyrker utskottet även motionerna Jo218 (s) och Jo256 yrkandena 1, 3 och 4 om en översyn av stödområdesindelningen, avskaffande av tvåprissystemet m.m. i norra Sverige samt förslag om ökad lönsamhet för jordbruket i norra Sverige. Vad beträffar tvåprissystemet för mjölk bör tilläggas att detta system tillämpas under en försöksperiod som löper ut den 30 juni 1988. Systemet har

utvärderats och utskottet utgår från att det finns anledning att återkomma till frågan under vårsessionen.

I några motioner framställs yrkanden om principiellt ändrad inriktning av stödet till jordbruket i norra Sverige. Enligt motion Jo207 (vpk) bör ett arealstöd införas till Norrlandsjordbruket. Liknande tankegångar återfinns i motion Jo241 (fp) om arealersättning till det norrbottniska jordbruket. Det norrländska jordbruket bör enligt motionen behandlas med förtur i den jordbrukspolitiska utredning som i annat sammanhang yrkats av folkpartiet.

Utskottet anser sig inte ha tillräckligt underlag för att frånga den huvudprincip som gäller för stödet till Norrlandsjordbruket, nämligen att detta utgår som ett prisstöd för vissa produkter. Frågan om arealstöd till jordbruksnäringen är enligt utskottets mening inte av den arten att den kan behandlas enbart utifrån Norrlandsjordbrukets förhållanden utan bör bedömas i ett mera övergripande jordbrukspolitiskt sammanhang (jfr JoU 1986/87:22). Utskottet avstyrker motionerna Jo207 och Jo241.

I motion Jo213 yrkande 16 (m) anförs att Norrlandsstödet bör bibehållas som ett produktstöd och räknas upp i takt med inflationen. Vad utskottet nyss anfört i anslutning till motioner om arealstöd tillgodoser motionen i fråga om stödets inriktning. När det gäller uppräkningsen av stödet innebär regeringens förslag till medelsanvisning att prisstödet räknas upp med 3 % med hänsyn till kostnadsutvecklingen vilket för övrigt överensstämmer med tidigare riksdagsuttalande om en årlig justering av prisstödet. Motionen påkallar således i denna del ingen vidare åtgärd från riksdagens sida.

Av jordbruksministerns anförande framgår att jordbruksnämnden kommer att få i uppdrag att lämna förslag om hur uppräkningsen av prisstödet skall genomföras. I motion Jo242 (vpk) anförs bl.a. att en justering av örestalen är den lämpligaste metoden för en sådan uppräkning. Utskottet utgår från att denna metod, liksom tidigare, beaktas i vederbörlig ordning men anser inte att riksdagen bör göra uttalanden som binder jordbruksnämnden vid en viss metod och ev. utesluter andra beräkningar som kan vara motiverade.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Prisstöd till jordbruket i norra Sverige* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 525 000 000 kr.,
2. beträffande *stöd till grisköttsproduktion i norra Sverige* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo215,
3. beträffande *stödområdesindelningen i Dalsland* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo233 yrkande 1,
4. beträffande *äggproduktionen i norra Sverige* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo239,
5. beträffande *stödområdesindelningen i Västmanlands län* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo245,
6. beträffande *stöd till potatisodling i Dalarna* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo253 yrkande 1,
7. beträffande *stöd till potatisodling i Värmland* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo256 yrkande 2,
8. beträffande *stödet till Värmlands län* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo259 yrkande 1.

9. beträffande *undantag från vissa produktionsbegränsningar* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo218 och 1987/88:Jo256 yrkande 3,

10. beträffande *översyn av stödområdesindelningen m.m.*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo256 yrkandena 1 och 4,

11. beträffande *arealstöd till spannmålsodling m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo207 och 1987/88:Jo241,

12. beträffande *uppräkningsmetod för pristödet m.m.*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo213 yrkande 16,

13. beträffande *metod för uppräkningsmetod för pristödet*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo242.

15. Bidrag till permanent skördeskadeskydd och Administration av permanent skördeskadeskydd m.m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna C 7 och C 8 (s. 37–38) och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett anslag av 1 000 kr.,

2. att riksdagen till *Administration av permanent skördeskadeskydd m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 800 000 kr.

Skogsbruk

Hearing

Utskottet har vid en hearing inhämtat kompletterande upplysningar om bl.a. skogsvårdslagens tillämpning och anslagsområdet Bidrag till skogsvård. I hearingen deltog representanter för skogsstyrelsen, statens naturvårdsverk, Sveriges lantbruksuniversitet, Svenska Cellulosa- och Pappersbruksföreningen, Svenska Skogsarbetareförbundet och Sveriges Skogsägareföreningars riksförbund.

16. Skogsstyrelsen

Regeringen har under punkt D 1 (s. 39–40) föreslagit att riksdagen till Skogsstyrelsen för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 34 101 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förändringar av skogsvårdslagstiftningen med den inriktning som anges i motionen,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stimulans och rådgivning inom skogsbruket,

1987/88:Jo226 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att till anslaget D 1 Skogsstyrelsen för budgetåret 1988/89 anslår 33 001 000 kr.

1. att riksdagen hos regeringen begär en samlad översyn av skogspolitiken,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en reformering av skogsvårdslagen i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen,
3. att riksdagen till Skogsstyrelsen för budgetåret 1988/89 anslår 1 milj. kr. mindre än regeringen föreslagit eller således 33 101 000 kr.,

1987/88:Jo314 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en översyn av skogsvårdslagen i enlighet med vad i motionen anförts,
5. att riksdagen hos regeringen begär att skogsstyrelsen får i uppdrag att snarast göra en översyn av möjligheterna till personalminskning vid styrelsen och skogsvårdsstyrelserna när det skogliga bidragssystemet tas bort,

1987/88:Jo786 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen begär en ändring av skogsvårdslagens portalparagraf i enlighet med vad som anförts i motionen, i syfte att beskriva skogen som en mångårig resurs.

Utskottet

Skogsstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för skogsbruket och chefsmyndighet för skogsvårdsstyrelserna. Det åligger skogsstyrelsen särskilt att leda de statliga åtgärderna för att främja skogsbruket.

Regeringen föreslår att medel till skogsstyrelsens verksamhet beräknas med utgångspunkt i ett huvudförslag för ett år med en total real minskning av utgifterna om 1 %. I propositionen har därutöver bl.a. beräknats 1 milj. kr. under detta anslag för tillsyn m.m. enligt lagen (1987:588) om träfiberråvara.

I kommittémotioner från moderata samlingspartiet och folkpartiet framhålls att dessa partier motsatt sig antagandet av träfiberlagen. De är inte heller beredda att tillstyrka äskade anslag för lagens tillämpning. I motion Jo226 (m) yrkas med hänvisning bl.a. härtill en anslagsminskning om 1,1 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag (yrkande 1). Enligt motion Jo301 (fp) bör motsvarande minskning göras med 1 milj. kr. (yrkande 3).

Utskottet finner regeringens förslag väl motiverat och tillstyrker således att anslaget bestäms till 34 101 000 kr. Motionerna avstyrks såvitt nu är i fråga.

Utskottet har funnit lämpligt att ta upp vissa motionsyrkanden om skogspolitiken och skogsvårdslagen i detta sammanhang.

Skogsvårdslagstiftningen m.m.

I parti- resp. kommittémotioner från fyra partier yrkas på ändringar av skogspolitiken och/eller revision av skogsvårdslagen. Enligt motion Jo213 (m) bör riksdagen begära förslag till förändringar i skogspolitiken med inriktningen att marknadskrafterna i större utsträckning skall styra utvecklingen i skogsbruket. Marknadskrafterna är effektivare än statlig styrning när

det gäller skogsindustrins råvaruförsörjning, anser motionärerna (yrkande 18). Skogsvårdslagen bör principiellt ha sin utgångspunkt i skogen som en naturresurs. Rådgivning och information bör ersätta stora delar av regleringen och författningarna. Riksdagen bör rikta ett särskilt tillkännagivande om stimulans och rådgivning inom skogsbruket till regeringen (yrkande 19). – I motion Jo301 (fp) begärs en samlad översyn av skogspolitiken (yrkande 1). Detaljregleringen bör försvinna samtidigt som hänsynen till naturvårdens intressen bör förstärkas, anför motionärerna. Vidare bör skogsvårdslagen reformeras (yrkande 2). Reformen bör syfta till en förenklad lagstiftning, begränsad byråkrati, ökat hänsynstagande till miljövärden och ett mer ståndortsanpassat skogsbruk. – Även i motion Jo314 (c) begärs en utredning för att se över skogsvårdslagen (yrkande 1). Ett nytt lagverk skall klart ange samhällets minimikrav när det gäller skogens skötsel och därmed vad som är tillåtet och vad som är förbjudet. Lagen – inte skogsstyrelsens anvisningar – skall ange de ramar inom vilka en skogsägare är skyldig att hålla sig. – Enligt motion Jo786 (vpk) bör riksdagen begära ändring av skogsvårdslagens portalparagraf i syfte att beskriva skogen som en mångsidig resurs (yrkande 1). Det finns en målkonflikt mellan utnyttjande och bevarande i den svenska skogspolitiken – mellan hög virkesproduktion och skydd av skogen som naturmiljö, anför motionärerna. Produktionsmålet har i praktiken kommit att dominera över bevarandemålet på ett sådant sätt att de av riksdagen fastlagda principerna om målen för miljövårds- och naturvårdspolitiken åsidosatts.

I motionerna från moderata samlingspartiet och centern yrkas även på en nedskärning resp. på avskaffande av skogsvårdsavgiften. Yrkandena härom bereds av skatteutskottet (SkU 1987/88:23). I konsekvens med sina förslag beträffande skogsvårdsavgiften yrkar motionärerna på nedskärningar av stödet till skogsvård m.m. Yrkandena härom behandlas i det följande under resp. anslagsposter. I motion Jo314 (c) yrkas vidare att skogsstyrelsen ges i uppdrag att se över möjligheterna till personalminskning vid styrelsen och skogsvårdsstyrelserna när det skogliga bidragssystemet tas bort (yrkande 5).

Utskottet erinrar om att flertalet här aktuella motionsförslag i identisk eller snarlik form framförts tidigare och avslagits av riksdagen (senast JoU 1986/87:16 p.14). Utskottet har därvid framhållit att ett tillgodoseende av moderata samlingspartiets förslag om att ersätta de nu gällande statliga styrmedlen i skogsbruket med en marknadsstyrning skulle innebära en principiell omläggning av skogspolitiken. Utskottet vidhåller denna bedömning. Motion Jo213 yrkande 18 avstyrks således.

Utskottet avstyrker även de yrkanden (1 och 2) om översyn av skogspolitiken och reformering av skogsvårdslagen som framställs i motion Jo301 (fp). Som utskottet tidigare anfört med anledning av likartade motioner skulle förslagens genomförande svårigen kunna förenas med skogsvårdslagens krav på en varaktigt hög och värdefull virkesavkastning.

Även det förslag om översyn av skogsvårdslagen som framställs av centern i motion Jo314, yrkande 1 avstyrker utskottet. Som utskottet tidigare framhållit är det naturligt och nödvändigt att en lagstiftning berörande ett så

komplikerat område som skogsvården och skogsbruket får karaktären av en ramlag som följs upp med tillämpningsbestämmelser.

JoU 1987/88:17

Utskottet delar i betydande utsträckning moderaternas mening att rådgivning och information är viktiga för skogsvården. Inte minst gäller detta attityden mot de enskilda skogsbrukarna. Av propositionen framgår även att skogsvårdsorganisationens insatser i stor och ökande utsträckning går ut på rådgivning och information. Även stimulans bör ingå som ett led i skogspolitiken. Investeringar i skogsbruket stimuleras i skattehänseende. Utskottet är icke berett att förorda någon ändring av de regler som nu gäller med anledning av motion Jo213 (yrkande 19).

Utskottet finner heller ingen anledning att tillstyrka förslaget i motion Jo314 yrkande 5 om personalminskning vid skogsvårdsmyndigheterna.

Som utskottet framhöll vid behandlingen för ett år sedan av en vpk-motion om ändring av skogsvårdslagens portalparagraf, överensstämmande med motion Jo786 yrkande 1, kan utskottet dela uppfattningen att politiken bör vila på en helhetssyn på skogen som en levande naturresurs. Utskottet visade samtidigt att hänsynen till naturvården och de ekologiska sambanden i hög grad beaktas vid anslagsfördelningen av bidrag till olika skogsvårdsåtgärder. Dessa hänsyn har, som utskottet visar i fortsättningen av detta betänkande, ytterligare stärkts genom skogsstyrelsens ändringar av anvisningarna till skogsvårdslagen under år 1987. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandet ter sig mot den bakgrunden icke påkallad.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 1 och 1987/88:Jo301 yrkande 3 till *Skogsstyrelsen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 34 101 000 kr.,

2. beträffande *förändringar i skogspolitiken* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo213 yrkande 18, 1987/88:Jo301 yrkandena 1 och 2 samt 1987/88:Jo314 yrkande 1,

3. beträffande *stimulans och rådgivning* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo213 yrkande 19,

4. beträffande *personalminskning* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo314 yrkande 5,

5. beträffande *portalparagrafen* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo786 yrkande 1.

17. Skogsvårdsstyrelserna och Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter

Regeringen har under punkterna D 2 och D 3 (s. 40–42) föreslagit

1. att riksdagen medger att skogsstyrelsen under budgetåret 1988/89 får disponera en rörlig kredit av 65 000 000 kr. i riksgäldskontoret.

2. att riksdagen till Skogsvårdsstyrelserna för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

3. att riksdagen till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 180 693 000 kr.

JoU 1987/88:17

Motioner

1987/88:Jo226 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att till anslaget D 3 Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter för budgetåret 1988/89 anslår 175 393 000 kr.

1987/88:Jo301 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

4. att riksdagen till Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter anslår 0,8 milj. kr. mindre än regeringen föreslagit eller således 179 893 000 kr.,

1987/88:Jo304 av Bengt-Ola Rytta m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade krav på gallring i främst privatskogsbruket.

1987/88:Jo309 av John Andersson m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring i skogsvårdslagen att anmälningsplikt och tillstånd krävs för gallring i områden som klassats som riksintresse.

1987/88:Jo310 av Axel Andersson och Sven Lundberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att åstadkomma en ökning av gallringarna inom det svenska skogsbruket.

Utskottet

På anslaget D 2 redovisas all verksamhet vid skogsvårdsstyrelserna utom frö- och plantverksamheten. Över anslaget D 3 anvisas medel för skogsvårdsstyrelsernas myndighetsuppgifter.

Jordbruksministern framhåller i propositionen att den årliga arealen gallring av skog halverats under de senaste tjugo åren. Drygt 1 % av skogsmarksarealen gallras årligen. Behovet är nästan dubbelt så stort. En ökad gallring kan ge ett betydande tillskott av virke till skogsindustrin. Han föreslår mot den bakgrunden en intensifierad, målinriktad rådgivning liknande den som för närvarande sker i fråga om slutavverkning och som har visat goda resultat. För ändamålet bör skogsvårdsstyrelserna tillföras sammanlagt 11,6 milj. kr. under en treårsperiod varav 3,5 milj. kr. under nästa budgetår.

Enligt motion Jo226 (m) bör det belopp som regeringen föreslagit minskas med 5,3 milj. kr. (yrkande 2). Bl.a. avstyrker motionärerna den föreslagna förstärkningen av rådgivningsverksamheten beträffande gallring, liksom vissa ökade kostnader för tillsyn enligt träfiberlagen. I motion Jo301 (fp) yrkas på en nedjustering av det föreslagna anslaget med 0,8 milj. kr. (yrkande 4). Motionärerna hänvisar till sina förslag om avskaffande av träfiberlagen (jfr ovan under punkt 14).

Utskottet delar regeringens bedömning att ansträngningarna att höja avverkningsnivån under den närmaste perioden bör inriktas på att intensifiera gallringarna. Som skogsstyrelsen anför i sin anslagsframställning har gallringarna av flera orsaker varit mindre lönsamma på kort sikt för

skogsägarna. Detta kan antas vara den största anledningen till den under många år starkt fallande trenden för gallringarna. För att få en positiv utveckling behövs rejäl stimulans inte minst i form av rådgivning. Bl.a. behöver kunskapsnivån höjas när det gäller gallringarnas ekonomi, planering och utförande samt information lämnas om avsättningsmöjligheterna för virket.

När det gäller träfiberlagen hänvisar utskottet till vad som anförts i det föregående under punkt 14. Utskottet finner med hänvisning till det anförda att riksdagen bör besluta i enlighet med regeringens förslag. Motionerna Jo226 och Jo301 avstyrks i berörda delar.

I några motioner framförs synpunkter på gällande bestämmelser om skogsgallring. Enligt motion Jo304 (s) bör krav ställas på ökad gallring i främst privatskogsbruket. Likartade synpunkter förs fram i motion Jo310 (s). Enligt motionärerna bör gallringsskyldigheten skärpas genom en komplettering av skogsvårdsförordningen. I motion Jo309 (vpk) påtalas att det i vissa fall förekommit att avverkning skett genom gallring i skyddsskog, bl.a. på skogbevuxna holmar i älvar vilka förklarats som riksintresse, varigenom möjligheterna att undersöka alternativa lösningar omintetgjorts. Motionärerna yrkar att skogsvårdslagen ändras så att anmälningsplikt och tillstånd krävs för gallring i områden som klassats som riksintresse.

Utskottet delar i stort den uppfattning som förs fram i motionerna Jo304 och Jo310 om det angelägna i att öka gallringsintensiteten i skogsbruket. Som framgår av det ovan anförda tillstyrker utskottet även de förslag som regeringen lagt fram om ett program för att intensifiera gallringen. De planerade åtgärderna avses komma att rikta sig icke minst till de privata skogsägarna. Utskottet vill å andra sidan framhålla att gallringsskyldigheten sedan år 1983 är inskriven i skogsvårdslagen vad gäller yngre skog. Även om, som skogsstyrelsen uttrycker det i sin handbok (1987) till skogsvårdslagen, ogallrad skog som regel har behov av gallring även om inte gallringsskyldighet föreligger, är utskottet icke berett att förorda en generell utökning av gallringsskyldigheten. Den intensifiering av rådgivningsverksamheten som utskottet tillstyrkt bör vara tillräcklig för att förbättra gallringsverksamheten. Med det anförda avstyrks motionerna Jo304 och Jo310.

Yrkandet i motion Jo309 om anmälningskyldighet avser sällan förekommande specialfall. Utskottet utgår från att de naturvårdande myndigheterna uppmärksammar problem av detta slag och, om så befinns nödvändigt, vidtar de åtgärder eller begär de författningsändringar som erfordras. Något särskilt uttalande från riksdagens sida torde inte vara påkallat.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen medger att skogsstyrelsen under budgetåret 1988/89 får disponera en rörlig kredit av 65 000 000 kr. i riksgäldskontoret,
2. att riksdagen till *Skogsvårdsstyrelserna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 2 och 1987/88:Jo301 yrkande 4 till

Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter för budgetåret 1988/89 JoU 1987/88:17
anvisar ett förslagsanslag av 180 693 000 kr.

4. beträffande *ökad gallring*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo304 och 1987/88:Jo310.

5. beträffande *anmälningsplikt*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo309.

18. Skogsvårdsstyrelserna: Frö- och plantverksamhet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 4 (s. 42-43) och hemställer

att riksdagen till *Skogsvårdsstyrelserna: Frö- och plantverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

19. Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar

Regeringen har under punkt D 5 (s. 43-44) föreslagit att riksdagen till Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 33 815 000 kr.

Motion

1987/88:Jo226 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar att till anslaget D 5 Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar för budgetåret 1988/89 anslå 28 315 000 kr.

Utskottet

Över anslaget anvisas medel främst för nyinvesteringar i skogsvårdsstyrelsens uppdragsverksamhet och i frö- och plantverksamheten. Jordbruksministern framhåller att det för bidrag till skogsfröplantager behövs 5,5 milj. kr. under detta anslag.

Enligt motion Jo226 (m) finns det ingen anledning för staten att bidra till dessa fröplantager (yrkande 3).

Utskottet finner regeringens förslag väl motiverat. Regeringens förslag tillstyrks, och motionen avstyrks i berörd del.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo226 yrkande 3 till *Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 33 815 000 kr.

20. Bidrag till skogsvård m.m.

Regeringen har under punkt D 6 (s. 44-46) föreslagit

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 255 200 000 kr. till skogsvård m.m.,

2. att riksdagen till Bidrag till skogsvård m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 270 000 000 kr.

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om överförandet av fjällnära skogar till småbrukare eller gemensamhetsskogar.

1987/88:Jo226 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att till anslaget D 6 Bidrag till skogsvård m.m. för budgetåret 1988/89 anslå 182 800 000 kr.,

1987/88:Jo301 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

5. att riksdagen till Bidrag till skogsvård m.m. för budgetåret 1988/89 anslår 40 milj. kr. mindre än regeringen föreslagit eller således 230 000 000 kr.,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avveckling av 5:3-bidragen i deras nuvarande form,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bidrag till ersättning av skadad skog i norra Sverige,

1987/88:Jo302 av Ulla Pettersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om det fortsatta behovet av statligt stöd till skogsbruket under anslagsdelen Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd.

1987/88:Jo303 av Rune Rydén och Ingvar Eriksson (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en ökad satsning på ädellövskogen och en omfördelning av anslag härtill.

1987/88:Jo307 av Sven Eric Lorentzon och Hans Dau (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om följdverkningarna vid överträdelse av 13 § skogsvårdslagen.

1987/88:Jo312 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att det anslag i budgetpropositionen 1988/89, bilaga 11, D 6. Bidrag till skogsvård m.m., rubriken Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m. utgår samt ersätts av ett anslag till skogsgallring och hjälpplantering.

2. att riksdagen beslutar att det anslag som finns upptaget under D 6. Bidrag till skogsvård m.m. avseende skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd, skall överföras till det nya anslaget Skogsgallring och hjälpplantering.

1987/88:Jo314 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att bidragsformerna 2, del av 3 och 5 under D 6 i prop. 1987/88:100 avvecklas fr.o.m. 1 juli 1988 och att anslag följaktligen inte beviljas för dessa bidragsändamål,

3. att riksdagen till bidragsformen 2, i den del som avser lövskogsplantering på gammal nedlagd åkermark, anvisar 15 milj. kr.,

4. att riksdagen anvisar ett förslagsanslag om 71,2 milj. kr. under D 6 för särskilda skogsvårdsåtgärder inom det skogliga stödområdet, för ädellöv-skogsbruk,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen.

1987/88:Jo719 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

56. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett förstärkt skydd för värdefulla fjällnära barrskogar,

63. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bättre övervakning av hur skogsvårdslagens hänsynsregler efterlevs.

1987/88:Jo720 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) vari yrkas

6. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en naturvårdsgräns för de fjällnära skogarna.

1987/88:Jo786 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett samlat program för den fjällnära skogen.

5. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att se över 21 § skogsvårdslagen och dess tillämpning.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om naturvården i den skogliga planeringen.

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om varierad skogsskötsel.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om löv- och blandskogar.

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om *Pinus contorta*.

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogsmarkens produktionsförmåga.

Utskottet

Utskottet har nyligen tillstyrkt regeringsförslaget om ett treårsprogram för en intensifierad skogsvård i Västerbottens inland till en kostnad av sammanlagt 22 milj. kr. (prop.1987/88:64 bil. 3, JoU 15). I förevarande proposition förordar jordbruksministern att resurserna för det programmet kompletteras med ytterligare 21,6 milj. kr. för bidrag till skogsvård. Dessa medel bör under en treårsperiod tas upp med 7,2 milj. kr. om året under detta anslag. under bidragsramen för åtgärder inom stödområdet.

När det gäller anslagsramen under bidragsram 2 – Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd (de s.k. 5 § 3-bidragen) – anför jordbruksministern följande i propositionen.

Rambeloppet för bidrag till skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m. bör i större utsträckning än innevarande budgetår kunna disponeras för lövskogsplantering på gammal nedlagd jordbruksmark. Intresset för dessa planteringar är stort bland skogsägarna. Omfattningen av lövskogsplantering begränsas dock fortfarande av tillgången på lämpliga

plantor. I viss mindre utsträckning bör anslagsramen få användas för bidrag till barrskogsplantering av äldre, nedlagda jordbruksmarker om lövskogsplantering är olämplig från skogsvårdssynpunkt och inte angelägen från naturvårdssynpunkt.

Regeringen föreslår för budgetåret 1988/89 en sammanlagd ram av 255,2 milj. kr. för bidrag till skogsvård m.m. Regeringen bör kunna jämka fördelningen mellan de olika ändamålen. För utbetalning under anslaget beräknas 270 milj. kr.

Regeringens förslag till utgifter under anslaget framgår av följande tabell:

	1987/88	Beräknad ändring 1988/89
		Föredraganden
Rambelopp		
1. Särskilda skogsvårds- åtgärder inom det skog- liga stödområdet	58 000 000	+ 7 200 000
2. Skogsodling efter avverkning av låg- producerande bestånd m. m.	111 000 000	—
3. Dikning	10 000 000	—
4. Ädellövskogsbruk	8 000 000	—
5. Översiktliga skogsinven- teringar	61 000 000	—
	248 000 000	+ 7 200 000
Anslag	270 000 000	—

Regeringens förslag kritiserar i parti- resp. kommittémotioner från fyra partier.

I motion Jo226 (m) avstyrks regeringens förslag om att tillföra programmet för intensifierad skogsvård i Västerbottens inland ytterligare 7,2 milj. kr. per år utöver det anslag som antagits av riksdagen tidigare detta år. Motionärerna yrkar vidare att anslagsramen för bidrag till dikning utgår samt att anslaget för täckande av kostnader för den översiktliga skogsinventeringen (ÖSI) minskas med 20 milj.kr. Slutligen yrkas att att rambeloppet för bidrag till skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd minskas med 50 milj. kr. Bidraget bör endast utgå i inre stödområdet (A och B). Det skall ses som ett regionalpolitiskt stöd för att främja avverkningen och återbeskogningen inom vissa områden, där lönsamheten är så låg att avverkning ej sker. Sammantaget yrkar motionärerna att anslaget utgår med 182 800 000 kr., vilket innebär en minskning med 87,2 milj. kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 4).

I motion Jo301 (fp) yrkas att anslaget förs upp med 230 000 000 kr., vilket innebär en minskning med 40 milj.kr. jämfört med regeringens förslag. Bidrag skall inte utgå om länsstyrelsens naturvårdsenhet säger nej, anför motionärerna, och påtalar risken att hittills okända men värdefulla områden drabbas (yrkande 5). 5 § 3-bidragen bör avskaffas i sin nuvarande form (yrkande 6). De bör ersättas med en bidragsform som skall ha till syfte att

ersätta skadad skog i norra Sverige. I samband därmed bör bidrag också kunna utgå till åtgärder för en aktiv natur- och kulturvård vid skogsodlingen (yrkande 7).

Även vänsterpartiet kommunisterna föreslår, i motion Jo312, att 5 § 3-bidraget avskaffas (yrkande 1). De medel som föreslås av regeringen under anslagsramen för 5 § 3-bidrag bör i stället användas för skogsgallring och hjälpplantering (yrkande 2).

I motion Jo314 föreslår centern, med hänvisning till sitt yrkande om skogsvårdsavgiftens avskaffande, att bidragsformerna 2 (delvis), 3 och 5 under D6 i förevarande proposition avvecklas från budgetårsskiftet och att anslag följaktligen inte beviljas för dessa bidragsändamål (yrkande 2). Riksdagen bör anvisa 15 milj. kr. under bidragsram 2 till lövskogsplantering på gammal nedlagd åkermark (yrkande 3). Motionärerna betonar i det sammanhanget att det här icke får vara fråga om skogsplantering på den s.k. överskottsarealen utan att uttrycket "gammal nedlagd åkermark" endast omfattar de 260 000 ha som sedan flera år ej brukats. För särskilda skogsvårdsåtgärder inom det skogliga stödområdet (bidragsform 1 under D6) föreslår motionärerna 71,2 milj. kr. (yrkande 4). Slutligen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen (yrkande 6).

I två enskilda motioner framförs ytterligare synpunkter på 5 § 3-bidragen och stöd till lövskogsplantering. Enligt motion Jo302 (s) finns det fortsatt behov av statligt stöd till skogsbruket under anslagsdelen 5 § 3-bidrag. Motionären ger som exempel den betydelse dessa bidrag har på Gotland. I motion Jo303 (m) framhålls behovet av en ökad satsning på ädellövskogen. Medel bör omfördelas från anslaget för 5 § 3-bidraget vilket bör tas bort, anser motionärerna (yrkande 2).

Utskottet får för egen del anföra följande.

Som framhållits i det föregående under punkt 16 hänger moderata samlingspartiets och centerns besparingsyrkanden samman med dessa partiers uppfattning att skogsvårdsavgiften bör nedbringas resp. avskaffas. Enligt utskottets mening skulle en neddragning av skogsvårdsbidragen i linje med vad som föreslagits i motionerna Jo226 och Jo314 resultera i en sämre skogsvård och på sikt i en lägre tillväxt. Utskottet delar jordbruksministerns mening att statsbidragen till skogsvård har haft en väsentlig betydelse för utvecklingen av de mycket långsiktiga och från samhällets synpunkt väsentliga investeringarna i skogsbruket. Som utskottet framhöll med anledning av motsvarande motioner vid föregående års budgetbehandling tillfredsställer dikningsbidragen viktiga behov, liksom bidragen till de översiktliga skogsinventeringarna, ÖSI.

När det gäller bidragsform 2 under anslaget, Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd (det s.k. 5 § 3-bidraget), föreligger motioner från fem partier. Tre partier – m, fp och c – yrkar på en minskning av det föreslagna anslaget med resp. 50, 40 och 86 milj. kr.

Tre partier – fp, c och vpk – önskar att bidragen under denna anslagsram ges en annan inriktning. Enligt motion Jo301 (fp) bör 5 § 3-bidragen avvecklas i sin nuvarande form (yrkande 6). De bör ersättas med en

bidragsform som skall ha till syfte att ersätta skadad skog i norra Sverige (yrkande 7). Enligt motion Jo312 bör medlen under bidragsform 2 användas för skogsplantering och hjälpplantering. Enligt motion Jo314 (c) bör endast ett mindre belopp (15 milj. kr.) anslås under bidragsform 2 och utnyttjas för stöd åt lövskogsplantering på gammal nedlagd åkermark.

Enligt 5 § 3 skogsvårdslagen (1979:429) skall ny skog anläggas på skogsmark om skogen är så gles eller till så stor del består av för marken olämpligt trädslag att dess tillväxt är avsevärt lägre än den tillväxt som är möjlig. För detta ändamål har bidrag kunnat lämnas sedan länge. År 1981 beslöt riksdagen om ett femtonårsprogram för att avveckla sådana glesa skogar som avses i 5 § 3 skogsvårdslagen. Därvid förutsågs att bidrag för ändamålet skulle lämnas med ett årligt belopp av 200 milj. kr. (prop. 1981/82:30 bilaga 5, JoU 8). Sedermera har anslagsramen för bidrag för ändamålet minskat. För nästkommande budgetår föreslås ett rambelopp av 111 milj. kr.

Utskottet erinrar om att bidragen till skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd kontinuerligt debatterats sedan femtonårsprogrammet infördes. Avvägningen mellan naturvårdens och virkesproduktionens intressen inom skogsbruket har vållat problem. När frågan för ett år sedan var aktuell framhöll utskottet bl.a. följande:

Bidragen till avveckling av lågproducerande bestånd har på sin tid initierats under stor enighet i riksdagen. Enligt utskottets mening utgör detta stöd fortfarande en viktig faktor för att öka virkesavkastningen på sikt. I Norrland där betydande arealer skräpskog uppstod efter den dimensionshuggning som skedde under en tid med stora virkesreserver under flottningsperioden, har 5 § 3-bidragen betydelse för skogsförnyringen. De bidrar även till att upprätthålla sysselsättningen. Även i södra Sverige med dess gynnsammare klimat för skogstillväxten är avvecklingen av 5 § 3-skogarna väsentlig för den framtida virkesförsörjningen.

Som anförts i det föregående har 5 § 3-stödet under årens lopp minskat i omfång. Programmets totala omfattning har reducerats och tidsperioden för programmet har förlängts. De genomförda ändringarna har i stor utsträckning varit föranledda av naturvårdshänsyn. Strävan att ytterligare tillgodose hänsynen till naturvården präglar även regeringens fördelning av stödet. Lövskogsbrukets växande betydelse tillgodoses. Skogsstyrelsens översyn av stödreglerna präglas av samma inställning (prop. 1986/87:100 bil. 11, JoU 16 s. 32).

Samtidigt kunde det dock enligt utskottets mening finnas skäl att ytterligare värna om vad som återstår av de hagmarker som nu till stor del vuxit igen och förbuskats sedan beteshävdens under senare år avtagit alltmer. Riksdagen förordade därför på förslag av utskottet att stor försiktighet skulle iakttas vid avvecklingen av lågproducerande skog som ingår i områden som inventeras inom ramen för naturvårdsverkets program för naturvårdsåtgärder inom odlingslandskapet. I enlighet härmed har skogsstyrelsens regler för bidragsprovning ytterligare skärpts för att få en bättre naturvårdshänsyn.

Utskottet står fast vid den bedömning som gjordes för ett år sedan om användningen av bidragen under anslagsramen.

Utskottet biträder även jordbruksministerns förslag att bidragen i större utsträckning än för närvarande bör kunna disponeras för lövskogsplantering

på gammal nedlagd jordbruksmark, och i viss, mindre utsträckning, även barrskogsplantering på sådan mark. Därmed tillgodoses i väsentlig mån motion Jo314 yrkande 3. Någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av detta motionsyrkande påkallas således icke.

I propositionen erinrar jordbruksministern att bidragsramen för restaurering av glesa skogar sedan flera år kan utnyttjas för att bekosta s.k. naturvärdesundersökningar på de marker som aktualiseras för åtgärder. Enligt hans uppfattning bör medlen även kunna nyttjas till bidrag vid upprättande av åtgärdsprogram, rådgivning och olika skogs-, natur- och kulturvårdande åtgärder. Utskottet biträder dessa förslag. Verksamheten bör bedrivas försöksvis och utvärderas på sedvanligt sätt. Utskottet biträder även förslaget om att komplettera treårsprogrammet för en intensifierad skogsvård i Västerbottens läns inland.

Vad utskottet anfört innebär att utskottet tillbakavisar förslagen i motion Jo226 (m) att reducera det föreslagna anslaget Bidrag till skogsvård med 87,2 milj. kr. (yrkande 4). Yrkandet avstyrks.

Med motsvarande motivering avstyrker utskottet den anslagsminskning med 40 milj. kr. som förordas i motion Jo301 (fp).

Utskottet avstyrker även motion Jo314 (c) såvitt nu är i fråga (yrkandena 2.4 och 6) med hänvisning till vad som anförts i det föregående. När det gäller yrkande 6 (tillkännagivande av vad som i övrigt anförts i motionen) får utskottet framhålla att yrkandet är alltför opreciserat för att kunna läggas till grund för någon saklig prövning.

Utskottet är, med hänvisning till det anförda, icke heller berett att ansluta sig till några av de förslag som framförts om ändrad inriktning av bidragsform 2. Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd.

Utskottet avstyrker således motionerna Jo301 yrkandena 6 och 7, Jo312 och Jo314 yrkande 2 i berörd del.

Utskottets ställningstagande innebär att motion Jo302 inte påkallar någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Motion Jo303 yrkande 2 avstyrks.

Fristående motioner om skogsvård

Utskottet har funnit lämpligt att i detta sammanhang ta upp ett antal fristående motioner om skogsvård m.m. till behandling.

I motion Jo307 (m) begärs ändring av reglerna om överträdelse av 13 § skogsvårdslagen. Enligt motionärerna har sanktionsbestämmelsen om förverkande av virke som avverkas innan skogen nått slutavverkningsålder en avverkningshämmande effekt och strider därför mot samhällets intressen. Bestämmelsen om förverkande av virket eller dess värde bör därför snarast tas bort eller ändras så att den endast får tillämpas om ont uppsåt föreläggat vid avverkningen.

Bestämmelsen om förverkande i 28 § skogsvårdslagen fyller enligt utskottets mening en viktig funktion för att säkra att skogsägare inte avverkar sin skog innan den nått sådan storlek att den fyller kraven på slutavverknings-

ålder. Avverkningen är ju definitiv, och rör stora värden. Skogsägaren har alltid möjlighet att rådgöra med skogsvårdsmyndigheten om han är tveksam om tillåtligheten att avverka. Det bör för övrigt påpekas att förverkande endast får komma i fråga om det inte är uppenbart obilligt. Utskottet avstyrker mot bakgrund härav motionen.

I några partimotioner tas upp de problem som möter när skogsbrukets och naturvårdens krav kolliderar. Utskottet tar här upp de motionsyrkanden som i första hand berör skogsbruket medan vissa andra, närliggande motionsyrkanden kommer att behandlas i annat sammanhang, som naturvårdsärenden.

I motion Jo719 (fp) yrkas på bättre övervakning av hur skogsvårdslagens hänsynsregler efterlevs (yrkande 63). Motionärerna hänvisar till en utredning varav framgår att det inte tas några naturvårdshänsyn alls på en tredjedel av hyggerna. Ett likartat yrkande framställs i motion Jo786 (vpk) vari krävs att en utredning tillsätts för att se över 21 § skogsvårdslagen och dess tillämpning.

Den fråga som tagits upp i motionerna har utförligt behandlats under den hearing som utskottet haft med representanter för skogsstyrelsen, naturvårdsverket och berörda organisationer. Det framhölls därvid att även om hänsyn till naturvärden sedan gammalt ingår som en integrerad del av skogsvården har den särskilda lagbestämmelsen i 21 § skogsvårdslagen – om bemyndigande för regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka hänsyn som skall tas till naturvårdens intressen vid skogens skötsel – tagits in först i den nu gällande lagen (1979:429). Medan framför allt storskogsbruket under åtskillig tid låtit strävan att utvinna virkesråvara dominera i skogsvården så att berättigade naturvårdshänsyn eftersatts har – framhölls det – naturvårdens intressen under tiden efter 1979 successivt stärkts. Inom skogsvårdsorganisationen söker man i samarbete med naturvårdsverket att genom utbildning och information direkt till skogsägare och skogsarbetare inskräpa vikten av att de bestämmelser som utfärdats med stöd av 21 § SkvL efterlevs.

Utskottet delar motionärernas mening om vikten av att skogsvårdslagens regler om naturvårdshänsyn efterlevs. Som framgår av det anförda strävar de ansvariga myndigheterna efter att förbättra dessa hänsyn. Utskottet vill för egen del understryka vikten av att arbetet med information till och utbildning av dem som arbetar i skogen drivs aktivt. Utskottet utgår vidare från att det skall vara möjligt att finna lämpliga avvägningar i samråd mellan skogsstyrelsen och naturvårdsverket i sådana frågor där det fortfarande råder vissa meningsskiljaktigheter om reglernas utformning, såsom exempelvis beträffande skyddszonens storlek kring skyddsvärda biotoper. Utskottet finner således inte nödvändigt att riksdagen gör något särskilt uttalande med anledning av motionerna Jo719 yrkande 63 och Jo786 yrkande 5.

I motion Jo786 framställs även ett antal andra yrkanden om naturvårdshänsyn i skogsbruket (yrkandena 7–9, 11 och 12). Enligt motionen bör uppgifter om naturvärden tas in i den skogliga planeringen, såsom ÖSI och i enskilda skogsbruksplaner. Ett särskilt tillkännagivande bör göras om varierad skogsskötsel. En omvärdering efterlyses till förmån för löv- och

blandskogar. Satsningen på *Pinus contorta* innebär enligt motionen ett oacceptabelt risktagande med skogen. Fortsatt plantering av *Pinus contorta* bör därför förbjudas. Slutligen framhåller motionärerna att hänsynen till skogens produktionsförmåga bör innefatta förbud mot användande av vissa skogsbruksmetoder såsom helträdsutnyttjande på känsliga marker och hyggesplöjning över huvud taget.

Utskottet erinrar om att skogsstyrelsen i sina anvisningar till skogsvårdslagen behandlar flertalet av de frågor som aktualiseras i motionen i nu berörd del. Utskottet finner icke befogat att föreslå någon ändring av föreskrifterna med anledning av de yrkanden som framställs. Vad särskilt gäller odling av *Pinus contorta* erinrar utskottet om att skogsstyrelsen nyligen har beslutat om ändringar i föreskrifterna. De nya reglerna som gäller för en tvåårsperiod innebär i korthet att den årligen totalt tillåtna planteringsarealen i landet begränsas med 25 %. Totalförbud gäller för användning av contortatallen i särskilt avgränsade kärva klimatlägen. Med det anförda avstyrks motionen såvitt nu är i fråga (yrkandena 7, 8, 9, 11 och 12).

Skogsbruket i *fjällnära skogar* är föremål för yrkanden i fyra parti- resp. kommittémotioner.

I motion Jo213 (m) begärs ett överförande av domänverkets fjällnära skogar till småbrukare eller gemensamhetsskogar. Utskottet är icke berett att tillstyrka förslaget. I de områden där domänverket är dominerande ägare av fjällnära skogar, dvs främst Norrbottens län, är dessa skogar belagda med så omfattande skogliga restriktioner att ett överförande i privat ägo skulle medföra betydande komplikationer utan att för den skull tillföra privata ägare större fördelar. Motionen avstyrks således såvitt nu är i fråga (yrkande 22).

I motion Jo719 (fp) begärs förstärkt skydd för värdefulla fjällnära skogar. En naturvårdsgrens bör enligt motionen dras längs fjällkedjan väster om den "nuvarande" skogsodlingsgränsen. Enskilda skogsägare som drabbas av inskränkningar skall kompenseras (yrkande 56). Enligt motion Jo720 (c) bör en utredning tillsättas för att upprätta en naturvårdsgrens på biologiska grunder (yrkande 6). I motion Jo786 (vpk) yrkas på ett samlat program för den fjällnära skogen ovan den gamla skogsodlingsgränsen (yrkande 4).

Riksdagen har i olika sammanhang under senare år betonat vikten av att skogsbruket i fjällnära skogar sker med stor varsamhet. Skogsstyrelsens föreskrifter till skogsvårdslagen har utformats i enlighet därmed. För ett år sedan avslog riksdagen motionsyrkanden av likartad innebörd som de nu väckta med hänvisning till de regler för fjällskogbruket som numera gäller. Utskottet har icke funnit anledning att ändra sin inställning och avstyrker således motionerna Jo719 och Jo720 i nu berörda delar.

Vad utskottet anført med anledning av folkparti- och centermotionerna gäller även yrkandet från vpk om ett samlat program för fjällskogen. I sammanhanget finns även anledning framhålla det arbete som pågår på markanvändningsplaner för de nu aktuella områdena och vilka berör såväl skogsbrukets som rennäringens och naturvårdens intressen. Motion Jo786 avstyrks alltså i berörd del.

Utskottet hemställer

1. beträffande *skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m.*

att riksdagen avslår motionerna Jo1987/88:Jo301 yrkandena 6 och 7, Jo1987/88:Jo302, 1987/88:Jo312 och 1987/88:Jo314 yrkande 2 i berörd del.

2. att riksdagen medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 255 200 000 kr. till skogsvård m.m.,

3. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 4, 1987/88:Jo301 yrkande 5 och 1987/88:Jo314 yrkandena 2 i återstående del, 3 och 4 till *Bidrag till skogsvård m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 270 000 000 kr.,

4. att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo314 yrkande 6.

5. beträffande *ädellövskog*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo303 yrkande 2,

6. beträffande *förverkande av virke*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo307,

7. beträffande *skogsvårdslagens hänsynsregler*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 63 och 1987/88:Jo786 yrkande 5.

8. beträffande *naturvården i den skogliga planeringen m.m.*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo786 yrkandena 7,8,9,11 och 12.

9. beträffande *överföring av fjällnära skogar*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo213 yrkande 22.

10. beträffande *naturvårdsgrens m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 56 och 1987/88:Jo720 yrkande 6.

11. beträffande *samlad program*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo786 yrkande 4.

21. Stöd till byggande av skogsvägar

Regeringen har under punkt D 7 (s. 47) föreslagit

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 60 000 000 kr. till byggande av skogsvägar,

2. att riksdagen till Stöd till byggande av skogsvägar för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo226 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

5. att riksdagen beslutar avslå anslaget D 7 Stöd till byggande av skogsbilvägar.

1987/88:Jo301 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

8. att riksdagen till Stöd till byggande av skogsvägar för budgetåret 1988/89 anslår 8 milj. kr. mindre än regeringen föreslagit eller således 42 000 000 kr.,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att statsbidrag inte bör utgå till åtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen.

1987/88:Jo305 av Nils G Åsling (c) vari yrkas att riksdagen beslutar ställa ett extra anslag om 30 milj. kr till förfogande för byggande av skogsvägar i Jämtlands län.

1987/88:Jo308 av Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c) vari yrkas att anslaget för Bidrag till skogsbilvägar höjs till 70 milj. kr. för budgetåret 1988/89.

1987/88:Jo311 av Jan Jennehag (vpk) vari yrkas att riksdagen under bilaga 11, Jordbruksdepartementet, D 7.Stöd till byggande av skogsbilvägar anslår 20 000 000 kr. utöver regeringens förslag.

1987/88:Jo313 av Ulla Orring och Rune Ångström (fp) vari yrkas att riksdagen ställer ytterligare 5 milj. kr. till jordbruksdepartementets förfogande som statligt stöd till ordinarie verksamhet för byggande av skogsvägar.

Utskottet

Från anslaget bekostas statsbidrag till byggande av skogsvägar enligt förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket. Jordbruksministern framhåller att skogsvägnätet behöver förtätas i vissa delar av landet för att möjliggöra ett aktivare skogsbruk. Den sammanlagda bidragsramen bör räknas upp med 10 milj. kr.till 60 milj. kr. För utbetalning under anslaget beräknas 50 milj. kr.

Enligt motion Jo226 (m) är det knappast någon investering inom skogsbruket som är så lönsam som just byggande av skogsvägar. Anslaget bör utgå. Enligt motion Jo301 (fp) bör anslaget minskas med 8 milj. kr. med hänsyn till vad motionärerna anför om varsamhet vid exploatering av fjällnära skogar. I motion Jo305 (c) yrkas på ett extra anslag om 30 milj. kr. för byggande av skogsvägar i Jämtlands län. I motionerna Jo308 (c) och Jo313 (fp) framförs motsvarande yrkanden om 20 resp. 5 milj. kr. till förmån för Västerbottens län. Enligt motion Jo311 (vpk) bör anslaget öka till 70 milj. kr.

Utskottet finner för sin del att skogsvägsanslaget fyller ett viktigt behov hos skogsnäringen och lämnar ett aktivt bidrag till sysselsättningen. Utskottet avstyrker således motion Jo226 yrkande 5.

Utskottet har i det föregående avstyrkt förslaget i folkpartimotionen om minskning av bidragen till skogsvård. När det gäller vägbidragen får utskottet erinra om att riksdagen för ett år sedan på förslag av utskottet uttalade att även skogsvägar som byggs utan statsbidrag i områden med svårföryngrad skog bör underkastas villkor om hänsyn till naturvårdens och kulturminnesvårdens intressen. De bör även uppfylla de villkor om inpassande i vägnätsplan som gäller enligt stödförordningen (JoU 1986/87:16, rskr. 252). Skogsstyrelsen har sedermera beslutat om föreskrifter i enlighet med riksdagens beslut. Enligt utskottets mening kommer genom de nya bestämmelserna risken för avverkningar i strid mot gällande regler i fjällnära skog att ytterligare begränsas. Anledning saknas således att av detta skäl minska

bidragen till byggande av skogsvägar. Motionen avstyrks i berörd del.

Utskottet är icke berett att i nuvarande budgetläge tillstyrka motion Jo311.

Utskottet avstyrker även de förslag om anslagshöjningar till skilda regioner som framförs i motionerna Jo305, Jo308 och Jo313.

I motion Jo301 (fp) yrkas även att statsbidrag inte bör utgå till åtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen. Detta yrkande är enligt utskottets mening tillgodosett genom bl.a skogsstyrelsens anvisningar, och bör inte föranleda någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo226 yrkande 5 i motsvarande del medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 60 000 000 kr. till byggande av skogsvägar,
2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 5 i motsvarande del, 1987/88:Jo301 yrkande 8, 1987/88:Jo305, 1987/88:Jo308, 1987/88:Jo311 och 1987/88:Jo313 till *Stöd till byggande av skogsvägar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.,
3. beträffande *åtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo301 yrkande 9.

22. Främjande av skogsvård och Bidrag till trygghetsförsäkring för skogsbrukare

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna D 8 och D 9 (s. 48) och hemställer

1. att riksdagen till *Främjande av skogsvård m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 12 900 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till trygghetsförsäkring för skogsbrukare* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

Fiske

23. Fiskeristyrelsen

Regeringen har under punkt E 1 (s. 49-50) föreslagit att riksdagen till Fiskeristyrelsen för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 39 147 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo402 av Leif Olsson och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas att riksdagen för fiskarens utbildning till Fiskeristyrelsen anslår kr. 300 000 kr. utöver regeringens förslag.

1987/88:Jo415 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

4. att riksdagen för fiskares yrkesutbildning till Fiskeristyrelsen anslår 300 000 kr. för budgetåret 1988/89 utöver regeringens förslag.

1987/88:Jo425 av Christer Skoog m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ersättningsregler för fiskare.

JoU 1987/88:17

Utskottet

Fiskeristyrelsen är central förvaltningsmyndighet för frågor om fiskeristyringen, fritidsfisket och fiskevården, i den mån sådana ärenden inte ankommer på någon annan myndighet. Styrelsen är chefsmyndighet för fiskeristyringen. Det åligger styrelsen särskilt att bl.a. leda de statliga åtgärderna för att främja fiskeristyringen, fritidsfisket och fiskevården. Jordbruksministern föreslår att anslaget till fiskeristyrelsen beräknas med utgångspunkt i fiskeristyringens huvudförslag för tre år med en total real minskning av utgifterna med 5 % med fördelningen 2, 1 och 2 % för första, andra resp. tredje budgetåret. I övrigt föreslås inga uppräkningsåtgärder av anslaget.

I folkpartimotionerna Jo402 och Jo415 (yrkande 4) yrkas att riksdagen höjer fiskeristyringens anslag med 300 000 kr. för att finansiera viss vidareutbildning av fiskare. Motionerna överensstämmer i stort med vad fiskeristyringens äskat i sina petita.

Utskottet erinrar om att motsvarande motionsyrkanden tidigare avslagits av riksdagen med hänvisning till budgetläget. Med samma motivering avstyrker utskottet de nu aktuella motionerna. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag om medelsanvisning.

Enligt motion Jo425 (s) borde ersättning utgå till fiskare som råkar ut för att senapsgas och andra giftiga eller frätande ämnen, vilka dumpats i havet efter andra världskriget, hamnar i trålen och skadar fartyg eller redskap.

Utskottet har med anledning av motionen inhämtat att tullverkets kustbevakning och statens naturvårdsverk har gett ut en skriftlig information och vägledning för fiskare med råd och anvisningar i fråga om senapsgasfynd till sjöss. Informationen tillställs fartyg som erhållit licens för fiske inom riskområden för senapsgas. Även apoteksutrustning kan erhållas. Slutligen finns numera, sedan den 1 juli 1987, möjlighet till viss ersättning i samband med senapsgasfynd inom ramen för fiskarens erkända arbetslöshetskassa. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo402 och 1987/88:Jo415 yrkande 4 till *Fiskeristyringen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 39 147 000 kr..

2. beträffande *ersättningsregler* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo425.

24. Fiskeristyringen

Regeringen har under punkt E 2 (s. 50-51) föreslagit att riksdagen till Fiskeristyringen för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 9 583 000 kr.

1987/88:Jo244 av Siw Persson m.fl. (fp) vari yrkas

6. att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts med syfte att skapa ett permanent bemannat fiskenämndskontor i Simrishamn.

Utskottet

Regeringen föreslår att anslaget beräknas med utgångspunkt i ett huvudförslag, med viss kompensation med hänsyn till fiskenämndernas begränsade organisation. Sammanlagt föreslås att anslaget till fiskenämnderna räknas upp med 572 000 kr. Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag vilket således tillstyrks.

Enligt motion Jo244 (fp) finns det behov av ett permanent bemannat fiskenämndskontor i Simrishamn (yrkande 6). Utskottet får med anledning härav framhålla att det åligger fiskeristyrelsen att inom ramen för tillgängliga anslag fördela medlen till resp. fiskenämnder. Motionen avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Fiskenämnderna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 9 583 000 kr.,
2. beträffande *fiskenämndskontor i Simrishamn*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo244 yrkande 6.

25. Främjande av fiskerinäringen

Regeringen har under punkt E 3 (s. 51) föreslagit att riksdagen till Främjande av fiskerinäringen för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 263 000 kr.

Motion

1987/88:Jo403 av Pär Granstedt (c) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att till anslaget E 3. Främjande av fiskerinäringen, anvisa ett med 1 milj. kr. förhöjt belopp om 3 263 000 kr.

Utskottet

Anslaget används för bidrag till främjande av fiskerinäringen och för att bestrida kostnader för utvecklingsarbete och försöksverksamhet på fiskets område. Regeringen föreslår att anslaget höjs med 24 000 kr.

I motion Jo403 (c) föreslås en anslagshöjning med 1 milj. kr. Motionären anför att beloppet bör ses som ett första led, för att ge fiskeristyrelsen möjlighet öka sina fiskevårdande åtgärder, inom ramen för ett mer omfattande program för utveckling av fiskresurserna i Östersjön.

Utskottet är icke berett att föreslå någon ändring av anslaget med anledning av förevarande motion. Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag och tillstyrker detta.

Utskottet hemställer

- att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo403 yrkande 2 till *Främjande av fiskerinäringen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 263 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 4 – E 6 (s. 51–53) och hemställer

1. att riksdagen medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas till fiskehamnar m.m. med sammanlagt högst 4 424 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till fiskehamnar m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 4 424 000 kr.,
3. att riksdagen till *Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
4. att riksdagen medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas till fiskets rationalisering med sammanlagt högst 8 500 000 kr.,
5. att riksdagen till *Bidrag till fiskets rationalisering m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 9 000 000 kr.

27. Lån till fiskerinäringen

Regeringen har under punkt E 7 (s. 53–54) föreslagit att riksdagen till Lån till fiskerinäringen för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

Motion

1987/88:Jo415 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fiskerilånen.

Utskottet

Från anslaget beviljas fiskerilån och fiskberedningslån enligt förordningen (1985:439) om statligt stöd till yrkesfisket m.m. Jordbruksministern beräknar för nästa budgetår 40 milj. kr. för fiskerilån och 10 milj. kr. för fiskberedningslån. Regeringen bör kunna jämka fördelningen mellan de båda ändamålen. Sammanlagt bör anslaget föras upp med 50 milj. kr. Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag och tillstyrker detta. Utskottet har även erfarit att fiskeristyrelsen hos regeringen begärt att få utnyttja reserverade medel som icke tagits i anspråk.

Enligt motion Jo415 (fp) bör riksdagen uttala att fiskerilån kan beviljas för ombyggnader i syfte att förbättra arbetsmiljön ombord. Utskottet bekräftar att lånegaranti och lån får lämnas för bl.a. åtgärder som kan förbättra arbetsmiljön i ett fiskefartyg, enligt 8 § stödförordningen. Enligt vad utskottet erfarit beviljas också lån för detta ändamål. Något särskilt uttalande härom påkallas således inte.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Lån till fiskerinäringen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,
2. beträffande *arbetsmiljön*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo415 yrkande 3.

28. Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske m.fl. anslag JoU 1987/88:17

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna E 8 och E 9 (s. 54) och hemställer

1. att riksdagen till *Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. att riksdagen till *Prisreglerande åtgärder på fiskets område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

29. Ersättning för intrång i enskild fiskerätt m.m.

Regeringen har under punkt E 10 (s. 55) föreslagit riksdagen att till Ersättning för intrång i enskild fiskerätt m.m. för budgetåret 1988/89 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo213 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ersättning för intrång i enskild fiskerätt.

1987/88:Jo414 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ersättning för intrång i enskild fiskerätt.

Utskottet

Från anslaget bestrids kostnader för bl.a. ersättningar enligt lagen (1985:139) om ersättning för intrång i enskild fiskerätt och för bidrag enligt förordningen (1985:145) om statsbidrag till fritidsfisket inom vissa områden. Jordbruksministern föreslår att anslaget förs upp med oförändrat 3 milj. kr.

I motion Jo414 (m) konstateras att fiskeristyrelsen äskat en ökning av anslaget med 5,5 milj. kr. Motionärerna erinrar om att kostnaderna för de intrång i den enskildes fiskerätt som det fria handredskapsfisket på södra ostkusten m.m. förorsakat ännu inte kunnat värderas. Så fort en sådan värdering kommer till stånd är de beredda att tillstyrka anslag för detta ändamål. Enligt motion Jo213 (m) måste behövliga medel ställas till förfogande till ersättningar för intrång i enskild fiskerätt.

Utskottet erinrar om att ersättningsmöjligheten, med anledning av att det fria handredskapsfisket infördes, regleras i den ovan omnämnda lagen om ersättning för intrång. Förevarande anslag är ett förslagsanslag. Eftersom ersättningsrätten är lagreglerad kommer utbetalningarna icke att vara beroende av anslagets storlek. Något särskilt riksdagens uttalande med anledning av motionen i berörd del påkallas således icke. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Ersättning för intrång i enskild fiskerätt m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.,
2. beträffande *ersättningar*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo213 yrkande 15 och 1987/88:Jo414 yrkande 1.

30. Bidrag till fiskevård m.m.

JoU 1987/88:17

Regeringen har under punkt E 11 (s. 55) föreslagit riksdagen att till Bidrag till fiskevård m.m. för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 5 119 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo415 av Lars Ernestam m.fl. (fp) vari yrkas

5. att riksdagen till fiskevårdsåtgärder anslår 700 000 kr. för budgetåret 1988/89 utöver regeringens förslag.

1987/88:Jo420 av Jan Jennehag m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen under bilaga 11. Jordbruksdepartementet, E 11. Bidrag till fiskevård m.m. anslår 3 000 000 kr. utöver regeringens förslag.

1987/88:Jo423 av Bertil Jonasson och Pär Granstedt (c) vari yrkas att riksdagen till anslaget E 11. Bidrag till fiskevård m.m. anvisar ett i förhållande till regeringen med 5 milj. kr. förhöjt anslag om 10 119 000 kr.

Utskottet

Från anslaget lämnas bidrag bl.a. till fiskevård och till kostnader för bildande av fiskevårdsområden enligt förordningen (1985:440) om statsbidrag till fritidsfisket. Regeringen föreslår att anslaget förs upp med oförändrat 5 119 000 kr.

I tre motioner yrkas på ökat anslag så att större bidrag kan ges för att upprätthålla fungerande fiskevårdsområden och för att bilda nya fiskevårdsområden. I motion Jo415 (fp) föreslås en anslagsökning med 700 000 kr. I motion Jo420 (vpk) föreslås en anslagsökning med 3 milj. kr. I motion Jo423 (c) föreslås en anslagsökning med 5 milj. kr.

Utskottet får erinra om att en väsentlig del av fiskevården är kalkning av sjöar och vattendrag där betydande belopp anslås under anslaget B 5 Åtgärder mot försurningen på fjortonde huvudtiteln. Under detta anslag har även medel anvisats till direkta fiskevårdsåtgärder i kalkade områden. Utskottet är icke berett att förorda någon ökning av anslaget med anledning av förevarande motionsyrkanden. De avstyrks således. Regeringens förslag tillstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1987/88:Jo415 yrkande 5, 1987/88:Jo420 och 1987/88:Jo423 till *Bidrag till fiskevård m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 5 119 000 kr.

Livsmedelskontroll

31. Statens livsmedelsverk

Regeringen har under punkt F 1 (s. 56–57) föreslagit att riksdagen till Statens livsmedelsverk för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 67 030 000 kr.

1987/88:Jo502 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om införande av regler för utomstående inspektion av vattenledningar.

1987/88:Jo505 av Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för en bättre dricksvattenkvalitet.

1987/88:Jo513 av Alf Svensson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett handlingsprogram till skydd för dricksvattnet.

1987/88:Jo514 av Ingrid Andersson och Mats O Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förstärkt samhällsansvar och samordning av tillsyn och åtgärder inom området vattenförsörjning och vattenkvalitet.

1987/88:Jo744 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) vari yrkas

9. att riksdagen hos regeringen begär ett program för att förbättra dricksvattenkvaliteten.

1987/88:Jo767 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

17. att riksdagen hos regeringen begär ett program för att förbättra dricksvattenkvaliteten.

Utskottet

Statens livsmedelsverk är central myndighet för livsmedelsfrågor. Till verkets förvaltningsområde hör även besiktningsveterinärorganisationen. Regeringen föreslår en fortsatt planerlig real minskning av utgifterna för budgetåret 1988/89 enligt det treåriga huvudförslag som fastlades inför budgetåret 1986/87. Jordbruksministern bedömer att detta kan ske genom rationaliseringar. Regeringen föreslår ett anslag av 67 030 000 kr. Häri ingår en förstärkning av resurserna för dricksvattenfrågor med 800 000 kr. Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till anslagsanvisning.

Utskottet har funnit det lämpligt att i detta sammanhang till behandling ta upp några motioner angående dricksvattenkontroll, handlings- och åtgärdsprogram för dricksvattenkvalitet samt förstärkt samhällsansvar och samordning inom dricksvattenförsörjningen.

I motion Jo502 av Siw Persson (fp) yrkas tillkännagivande om behovet av införande av regler för utomstående inspektion av vattenverk och vattenledningar. Livsmedelsverkets kungörelse om dricksvatten reglerar framför allt dricksvattnets kvalitet genom regelbunden egenkontroll. Däremot saknas krav på kontroll av vattenverk och ledningsnät. Enligt motionären är vattenverk och ledningsnät i behov av upprustning och tillsynen av framför allt små vattenverk är bristfällig.

I motionerna Jo505 av Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt (s), Jo513 av Alf Svensson (c), Jo744 yrkande 9 av Karl Erik Olsson m.fl. (c) och Jo767 yrkande 17 av Olof Johansson m.fl. (c) yrkas tillkännagivande om behovet av åtgärder för bättre dricksvattenkvalitet samt att riksdagen hos regeringen

begär förslag om ett åtgärds- och handlingsprogram till skydd och förbättring av dricksvattenkvaliteten. Skärpt kontroll, ökad samordning, anpassad organisation, ökad information, grundvatteninventering, översyn av gränsvärden och forskning m.m. borde utgöra beståndsdelar i ett åtgärds- och handlingsprogram som enligt motionärerna är nödvändigt för upprätthållandet av en hög dricksvattenkvalitet.

I motion Jo514 av Ingrid Andersson och Mats O Karlsson (s) yrkas tillkännagivande om behovet av förstärkt samhällsansvar och samordning av tillsyn och åtgärder inom vattenförsörjning och vattenkvalitet. Motionärerna framhåller framför allt att ansvaret för vattenförsörjningen är spritt på många myndigheter och att detta försvårar ett övergripande ansvar vilket erfordras för den framtida vattenförsörjningen. En genomgripande översyn och samordning borde genomföras för att få till stånd ett ökat samhälleligt ansvar för enskilda vattentäkter.

Utskottet får med anledning av motionerna framhålla att arbete pågår inom livsmedelsverket med färdigställandet av förslag till ny dricksvattenkungörelse. Förslaget innebär på ett flertal punkter skärpta krav på provtagning av råvatten och renvatten samt regelbunden provtagning ute i nätet. Kommunernas ansvar för denna mer omfattande kontrollverksamhet ökar. Även hos naturvårdsverket, inom vars ansvarsområde skyddet av vattentäkterna ligger, pågår arbete med nya regler angående skydd för vattentäkter. Riksrevisionsverket (RRV) har nyligen granskat den statliga regleringen och tillsynen av dricksvattenförsörjningen. Resultatet redovisas i en i januari 1988 publicerad rapport. Skyddet av vårt dricksvatten (Dnr 1987:770). RRV har dessutom hemställt att livsmedelsverket och naturvårdsverket före den 1 juli 1988 gemensamt informerar om de åtgärder som vidtagits med anledning av rapporten. Beträffande den av livsmedelsverket tidigare initierade undersökningen rörande dricksvattenförsörjningens tillstånd i landets olika delar skall berörda länsstyrelser senast den 1 april 1988 ha avgett slutrapport varefter resultatet skall bearbetas inom livsmedelsverket. För forskningsfrågorna har ett samarbete inletts med Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR).

Livsmedelsverket har bl.a. hos SJFR ansökt om medel för ett projekt angående mikroorganismer i vattenledningsnät. Resultatet skall ligga till grund för allmänna råd från verket till kommunerna i fråga om kontroll av ledningsnätet.

Av den ovan lämnade redovisningen framgår att utvecklingen noga följs av berörda myndigheter. Utskottet, som med tillfredsställelse noterar förslaget om resursförstärkning för dricksvattenfrågor, förutsätter att den av livsmedelsverket föranstaltade undersökningen rörande dricksvattenförsörjningen resulterar i ett åtgärdsprogram för tryggad och förbättrad dricksvattenkvalitet. Vad utskottet anfört får i huvudsak anses tillgodose syftet med motionerna. Något särskilt initiativ från riksdagens sida med anledning av motionerna synes med hänsyn härtill inte påkallat.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Statens livsmedelsverk* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 67 030 000 kr..
2. beträffande *kontroll av vattenverk och vattenledningar* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo502.

3. beträffande *handlings- och åtgärdsprogram*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo505, 1987/88:Jo513, 1987/88:Jo744 yrkande 9 och 1987/88:Jo767 yrkande 17.
4. beträffande *samhällsansvar och samordning*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo514.

32. Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning m.m. m.fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna F 2 – F 15 och hemställer

1. att riksdagen till *Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. att riksdagen till *Statens veterinärmedicinska anstalt: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. att riksdagen till *Bidrag till statens veterinärmedicinska anstalt* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 52 948 000 kr.,
4. att riksdagen till *Statens utsädeskontroll: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
5. att riksdagen till *Bidrag till statens utsädeskontroll* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 2 197 000 kr.,
6. att riksdagen till *Bekämpande av växtsjukdomar och smittsamma husdjursjukdomar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 7 250 000 kr.,
7. att riksdagen till *Lantbrukskemisk laboratorieverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 6 026 000 kr.,
8. att riksdagen till *Statens maskinprovningar: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
9. att riksdagen till *Bidrag till statens maskinprovningar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 5 718 000 kr.,
10. att riksdagen till *Statens växtsortnämnd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 339 000 kr.,
11. att riksdagen till *Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
12. att riksdagen till *Bidrag till djurens hälso- och sjukvård* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 6 193 000 kr.,
13. att riksdagen till *Bidrag till avlägset boende djurägare för veterinärvård* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

Utbildning och forskning

33. Sveriges lantbruksuniversitet

Regeringen har under punkt G 1 (s. 70–71) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen anförts om det sammanlagda antalet utbildningsplatser vid Sveriges lantbruksuniversitet.

2. till Sveriges lantbruksuniversitet för budgetåret 1988/89 anvisa ett reservationsanslag av 482 817 000 kr. JoU 1987/88:17

Motioner

1987/88:Jo228 av Birgitta Hambræus (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om finansiering av ett sekretariat för alternativ odling vid Sveriges lantbruksuniversitet.

1987/88:Jo272 av Lennart Brunander m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inrättande av professur i alternativ odling.

1987/88:Jo511 av Kjell Nordström och Bengt Kindbom (s,c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om omvandling av personlig professur till permanent professur vid SLU:s institution för husdjurshygien i Skara.

1987/88:Jo601 av Börje Stensson och Lars Ernestam (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder i avsikt att inrätta en professur i skogshistoria enligt vad som anförts i motionen.

1987/88:Jo604 av Nils Erik Wågg och Börje Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en sådan omdisponering av anvisade medel att resistensforskningen vid Balsgård främjas.

1987/88:Jo605 av Ingbritt Irhammar och Ulla Tillander (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om ökat forskningsstöd till den svenska trädgårdsnäringen i enlighet med vad i motionen anförts.

1987/88:Jo608 av Jan Jennehag (vpk) vari yrkas att riksdagen till Sveriges lantbruksuniversitet för budgetåret 1988/89 anslår 2 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit eller således 484 817 000 kr.

Utskottet

För nästa budgetår föreslås att medel för verksamheten vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) beräknas med utgångspunkt i ett huvudförslag för tre år med en total real minskning av utgifterna om 5 % med fördelningen 2, 1 och 2 % för första, andra resp. tredje budgetåret. Liksom tidigare bör forskning inte omfattas av den resursminskning som huvudförslaget innebär.

Riksdagen beslutade år 1987 med anledning av regeringens proposition om forskning att anvisa medel för uppbyggande av ett genetiskt centrum i Ultuna (prop. 1986/87:80 bil. 7, JoU 19, rskr. 291). I syfte att förstärka uppbyggningen av den biotekniska kompetensen vid detta centrum föreslås att ytterligare 2 milj. kr. anvisas. Medlen bör kunna användas bl.a. till forskning med syfte att ta fram växter som är mindre kemikalieberoende, dvs. växter som är resistenta mot olika sjukdomar och angrepp eller som bättre tillgodogör sig markens näringsförråd.

Vidare har beräknats 600 000 kr. för en personlig extra tjänst som professor i etologi för Per Jensen.

För finansiering av den till SLU från Stockholms universitet överförda verksamheten vid enheten för radiologisk onkologi föreslås att anslaget räknas upp med 1,5 milj. kr.

Forskarutbildningen vid SLU bör stimuleras. Antalet doktorandtjänster bör relativt sett vara ungefär lika stort som vid andra högskolor. Ytterligare 4 milj. kr. har beräknats för detta ändamål.

För att ge utrymme åt de forskningsområden som har prioriterats i SLU:s handlingsprogram för budgetåren 1987/88-1991/92 bör SLU fortsätta med omprövning och omfördelning av resurserna för forskning och forskarutbildning. En omfördelning inom en ram av ca 2 % av de samlade forskningsresurserna bör ske under budgetåret 1988/89. SLU bör i nästa anslagsframställning redovisa effekten m.m. av genomförda omfördelningar. Genom omfördelning bör utrymme kunna skapas även för den undervisning i agrarhistoria m.m. som SLU har angett som angelägen.

I sin anmälan till proposition 1987/88:64 bil. 3 har jordbruksministern föreslagit att antalet platser vid skogsteknikerlinjen vid SLU utökas till 135. Det av riksdagen tidigare sammanlagt godkända antalet utbildningsplatser bör därför utökas med 15. Följande planeringsram för statlig högskoleutbildning vid jordbruks- och skogsbrukssektorn föreslås gälla för nästa budgetår.

Utbildningslinje/poäng	Antal utbildningsplatser
<i>Lantbruksvetenskapliga fakulteten</i>	
Agronomlinjen, 220 poäng	130
Hortonomlinjen, 220 poäng	25
Landskapsarkitektlinjen, 220 poäng	30
Lantmästarlinjen, 40 poäng	140
Trädgårdsteknikerlinjen, 40 poäng	44
<i>Skogsvetenskapliga fakulteten</i>	
Jägmästarlinjen, 200 poäng	60
Skogsmästarlinjen, 60 poäng	45
Skogsteknikerlinjen, 80 poäng	135
<i>Veterinärmedicinska fakulteten</i>	
Veterinärlinjen, 220 poäng	65
Djursjukvårdarlinjen, 40 poäng	20
Summa	694

Sammanlagt bör anslaget till SLU enligt förslaget räknas upp med 45 317 000 kr. till 482 818 000 kr.

I motion Jo608 (vpk) anføres att huvudförslaget kommer att drabba grundutbildningen vid SLU. För att bibehålla utbildningens kvalitet bör anslaget räknas upp med ytterligare 2 milj. kr.

Utskottet är medvetet om att medelsberäkningen för SLU kan få negativa effekter på grundutbildningens kvalitet. De beslut som under de senaste åren fattats av statsmakterna inom området forskning och utbildning har i stor utsträckning inneburit en prioritering av forskningen. Denna omfattas ej heller av den resursminskning som huvudförslaget innebär. Samtidigt bör noteras att under de senaste budgetåren huvudförslaget inte tillämpats fullt

ut på den del av SLU:s anslag som avser grundutbildningen. På något längre sikt finns det anledning att överväga om inte grundutbildningen bör undantas från den successiva minskning av resurser som huvudförslaget innebär eller tillföras reallt ökade resurser. Med hänsyn till att det statsfinansiella läget kräver stor återhållsamhet med utgiftsökningar godtar emellertid utskottet regeringens förslag om medelsanvisning för budgetåret 1988/89 och avstyrker motion Jo608.

När det gäller motion Jo511 (s.c) om inrättande av en fast professur i husdjurshygien i Skara får utskottet anföra följande.

Genom riksdagsbeslut år 1977 inordnades veterinärinrättningen i Skara i Sveriges lantbruksuniversitet. Vid veterinärinrättningen finns bl.a. ett djursjukhus, en försöksgård och en institution för husdjurshygien med hovslagarskola. Den husdjurshygieniska forskningen syftar till att klarlägga orsakssammanhangen bakom miljöbetingade sjukdomar. Som resultat av forskningsarbetet erhålls de basfakta som möjliggör utformandet av en miljö för djurhållningen som är lämplig från djurhälso-, djurskydds- och omgivningshygienisk synpunkt. En viktig del i verksamheten har på senare år blivit den etologiska forskningen. Forskningsverksamheten är i huvudsak förlagd till Skara. I årets budgetförslag har, som redovisats ovan, medel beräknats för en personlig extra tjänst som professor i etologi.

Utskottet har i olika sammanhang understrukit betydelsen av den forsknings- och försöksverksamhet som bedrivs på förevarande område. Det är angeläget att den vetenskapliga kompetensen bibehålls vid veterinärinrättningen i Skara och att denna även framgent kan fungera som ett centrum för forskning och försök på bl.a. husdjursområdet. Mot denna bakgrund finns det anledning att överväga behovet av en ordinarie professur inom ämnesområdet. Utskottet är dock inte berett att redan inför budgetåret 1988/89 föreslå någon omvandling av den ifrågavarande tjänsten. Motion Jo511 yrkande 2 bör därför inte för närvarande föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Frågan om en professur i skogshistoria, som tas upp i motion Jo601 (fp) har enligt vad utskottet erfarit också uppmärksammats inom Skogs- och Lantbruksakademien. Vid akademien finns ett särskilt skogshistoriskt utskott som för närvarande överväger behovet och finansieringen av en professur i ämnet skogshistoria. Enligt jordbruksutskottets mening bör motion Jo601 inte föranleda någon åtgärd i avbidan på resultatet av de nyssnämnda övervägandena.

Två motioner berör utbildning m.m. i alternativ odling. Enligt motion Jo228 yrkande 2 (c) bör ett sekretariat för alternativ odling byggas upp vid SLU och finansieras med statliga medel. I motion Jo272 yrkande 3 (c) föreslås att en professur inrättas i alternativ odling.

Utskottet erinrar om att den alternativa odlingen på senare tid blivit föremål för allt större uppmärksamhet och tillförts ökade resurser såväl i rådgivningssammanhang som i forskning och utbildning m.m. (se bl.a. JoU 1986/87:19 och 22). Från och med budgetåret 1986/87 bedriver lantbruksnämnderna rådgivning i alternativ odling. För budgetåret 1988/89 avsätts 1,7 milj. kr. för denna verksamhet. Inom ramen för de forskningsprogram som rör nya produktionsformer i jordbruket och trädgårdsnäringen m.m. har hittills anslagits 17 milj. kr. om året sedan budgetåret 1986/87. Vid SLU har

inrättats en tjänst som statskonsulent i alternativ odling. Det kan tilläggas att utskottet vid behandlingen av 1987 års forskningsproposition uttalade att den alternativa odlingen inte utan särskilda skäl borde behandlas inom en särskild institution utan att forskningen om denna borde ske naturligt integrerat i annan jordbruksforskning (JoU 1986/87:19 s. 17). Anledning saknas att nu frånga denna ståndpunkt.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Jo272 yrkande 3.

Vad utskottet anført ovan innebär även att utskottet avstyrker motion Jo228 yrkande 2. I anslutning till motionen kan nämnas att SLU och Ek Hagastiftelsen träffat ett avtal om samverkan och samordning av resurser för utveckling av alternativ odling. I avtalet fastställs bl.a. ramar för parternas engagemang under en 20-årsperiod med början den 1 januari 1987. En översyn av överenskommelsen skall ske vart femte år.

Motionerna Jo604 (s) och Jo605 (c) går i huvudsak ut på att forskningen vid SLU:s anläggningar i Balsgård resp. Alnarp tillförs ökade resurser. Enligt den förstnämnda motionen bör förstärkningen ske genom omdisponering av medel inom SLU. Båda motionerna syftar till att främja resistensforskningen inom frukt- och bärödlngen.

Utskottet vill framhålla att det närmast ankommer på lantbruksuniversitetet att göra sådana prioriteringar som avses i motion Jo604. Vid SLU har nyligen gjorts en översyn av forskningen inom trädgårdsområdet. Ytterligare medel föreslås satsade på trädgårdsforskning genom omfördelning inom SLU och genom ökade anslag från Skogs- och jordbrukets forskningsråd. Vidare bör erinras om att staten sedan länge bidrar med stöd till växtförädlingsforskningen enligt avtal mellan staten och jordbrukets föreningsrörelse (se punkt 36 nedan). Utskottet delar motionärernas synpunkter så till vida att motionerna behandlar angelägna forskningsuppgifter som bör erhålla fortsatt statligt stöd. Vad utskottet anført ovan bör i viss mån kunna tillgodose motionerna. Dessa påkallar därför ingen särskild åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner vad i propositionen anført om det sammanlagda antalet utbildningsplatser vid Sveriges lantbruksuniversitet,

2. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo608 till *Sveriges lantbruksuniversitet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 482 817 000 kr.,

3. beträffande *en professur i husdjurshygien* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo511 yrkande 2.

4. beträffande *en professur i skogshistoria* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo601,

5. beträffande *en professur i alternativ odling* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo272 yrkande 3,

6. beträffande *ett sekretariat för alternativ odling* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo228 yrkande 2.

7. beträffande *ökad forskning på trädgårdsområdet* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo604 och 1987/88:Jo605.

34. Lokalkostnader m.m. vid Sveriges lantbruksuniversitet och Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m.m. JoU 1987/88:17

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslagit under punkterna G 2 – G 3 (s. 71–73) och hemställer

1. att riksdagen till *Lokalkostnader m.m. vid Sveriges lantbruksuniversitet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 236 967 000 kr.,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning för lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m.m. inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,
3. att riksdagen till *Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 15 400 000 kr.

35. Skogs- och jordbrukets forskningsråd

Regeringen har under punkt G 4 (s. 73–74) föreslagit att riksdagen till Skogs- och jordbrukets forskningsråd för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 119 727 000 kr.

Motioner

1987/88:Jo416 av Elving Andersson och Eva Rydén (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om prioritering av forskningsresurser till vattenbruksområdet,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en referensanläggning för miljöstudier.

1987/88:Jo719 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

83. att riksdagen till Skogs- och jordbrukets forskningsråd för budgetåret 1988/89 under jordbruksdepartementets huvudtitel anslår 10 milj. kr. mindre till skogsforskning än regeringen föreslagit eller således 109 727 000 kr. på hela anslaget.

Utskottet

Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) skall enligt sin instruktion främja och stödja i första hand sådan grundläggande långsiktig forskning som gagnar skogsbruket, jordbruket och trädgårdsnäringen.

Regeringens förslag om medelsanvisning innebär en anslagsuppräknings med sammanlagt 6 847 000 kr. varav 3 milj. kr. avser bioteknisk kompetensuppbyggnad.

Jordbruksministern anför i övrigt bl.a. att SJFR och fiskeristyrelsen har i uppdrag att utarbeta ett samlat, övergripande program för forskning och utvecklingsverksamhet på fiskets område. De av SJFR och fiskeristyrelsen nu redovisade förslagen på fiskeforskningens område är begränsade i huvudsak till det biologiska området. Ytterligare arbete återstår innan det

program som regeringens uppdrag omfattar är klart. Det gäller bl.a. en kartläggning av de insatser som görs inom olika universitet och högskolor samt vilka övriga resurser som i dag står till förfogande för FoU inom området. Vidare återstår att behandla teknisk FoU, FoU på vissa andra områden med anknytning till fisket samt möjligheterna till s.k. kollektivt finansierad forskning. SJFR och fiskeristyrelsen fortsätter programarbetet. Innan detta är avslutat kan enligt jordbruksministern ställning inte tas till behovet av eventuellt nya insatser på fiskeforskningens område.

Enligt motion Jo719 yrkande 83 är det inte tillfredsställande att medel från avgiften på handelsgödsel och bekämpningsmedel i så hög grad finansierar skogsforskningen. Förevarande anslag bör därför minskas med 10 milj. kr. och motsvarande belopp tillföras miljövårdsforskningen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning och avstyrker därmed motion Jo719 yrkande 83. Motionärernas yrkande (yrkande 82) att motsvarande belopp överförs till anslaget till miljövårdsforskning behandlas i utskottets betänkande JoU 1987/88:18 p. 6.

I anslutning till motion Jo416 om forskningsresurser till vattenbruksområdet bör framhållas att forskningen på detta område tillförts ytterligare resurser bl.a. i form av en professur i ekologisk zoologi med särskild inriktning på vattenbruk (JoU 1983/84:40). Som framgår av jordbruksministerns redovisning återstår ytterligare arbete i anslutning till SJFR:s och fiskeristyrelsens program för forskning och utveckling på fiskets område. Innan detta arbete är avslutat bör riksdagen inte föreslå några nya insatser av det slag som avses i motion Jo416 yrkandena 1 och 5.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1987/88:Jo719 yrkande 83 till *Skogs- och jordbrukets forskningsråd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 119 727 000 kr..

2. beträffande *forskningsresurser till vattenbruksområdet* att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo416 yrkandena 1 och 5.

36. Stöd till kollektiv forskning m.fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna G 5 – G 7 (s. 74–76) och hemställer

1. att riksdagen till *Stöd till kollektiv forskning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 25 500 000 kr..

2. att riksdagen till *Bidrag till växtförädling* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 23 000 000 kr..

3. att riksdagen till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 659 000 kr.

37. Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt J 1 (s. 129) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 27 500 000 kr.

Regeringen har under punkt J 2 (s. 130-131) föreslagit att riksdagen till Ersättningar för viltskador m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 12 320 000 kr.

Vidare har riksdagen beretts tillfälle att ta del av vad i propositionen anförts rörande försöksverksamhet med bidrag för omplantering av skog som skadats av älg.

Motioner

1987/88:Jo713 av Hans Dau och Sven Eric Lorentzon (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skogsägare bör kunna påräkna ersättning, utan de nuvarande restriktionerna, när omplantering blir nödvändig.

1987/88:Jo816 av Hans Dau (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om höjda ersättningsbelopp för återfunna rovdjursrivna renar så att de faktiska skadorna kompenseras,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om grund för avskjutning för att uppnå ett minskat rovdjurstryck,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur fiskarna skall skyddas mot eller ersättas för sälskador,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om älgskadornas inverkan på skogsbruket och begär förslag till åtgärder för att komma till rätta med dessa.

1987/88:Jo822 av Anna Wohlin-Andersson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en genomgripande utredning över ersättningsreglerna för viltskador och beräkningen av självrisken,

2. att riksdagen hos regeringen begär att de frilevande vildsvinen utrotas,

3. att riksdagen beslutar att full ersättning utan självrisk skall utgå för alla slag av skador förorsakade av vildsvin.

1987/88:Jo860 av Gunnel Liljegren (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts att ersättning för skador av vildsvin skall relateras till skadornas omfattning, inte till fastighetens areal,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts att skador av grågås skall ersättas efter samma principer som skada av annat vilt.

Utskottet

Från anslaget utbetalas ersättning för förluster som uppkommer till följd av angrepp av vissa rovdjur på renar, får och andra tamdjur. Bestämmelserna om ersättning finns i förordningen (1976:430) om ersättning vid vissa skador av rovdjur. Från anslaget utgår vidare viss ersättning enligt förordningen (1980:400) om ersättning vid vissa viltskador, m.m. Dessutom bekostas från anslaget vissa åtgärder för att förebygga skador av vilt m.m.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till anslagsanvisning.

Beträffande bidrag till omplantering av skog som skadats av älg anför föredragande statsrådet följande.

Riksdagen har beslutat att skogsägare skall kunna få bidrag när skogsplantering utsatts för så svåra skador av älg att en omplantering är nödvändig enligt skogsvårdslagstiftningens föreskrifter om skyldighet att anlägga ny skog (prop. 1986/87:58, JoU 15, rskr. 190). Som huvudregel skulle gälla att bidrag kommer i fråga först när skogsägaren skjutit sin tilldelning under den vanliga jakten och dessutom uttömt möjligheterna att genom särskilda tillstånd till skyddsjakt förhindra att planteringen förstörs. Finansieringen skulle ske med fällavgifter. Varje länsstyrelse skulle enligt propositionen avgöra hur stora avgifter som skall tas ut i länet.

Jag har i samband med utarbetandet av föreskrifter för det nya bidraget erfäratt att stor osäkerhet råder i fråga om de årliga skadorna av älg på skog. Det råder också stor osäkerhet om vilken effekt den nya produktionsanpassade älgjakten kan få på skogsskadorna. Länens viltskadefonder tillförs för närvarande omkring 20 milj. kr. årligen genom fällavgifter. För att fällavgifterna inte skall bli oskäligt betungande för jägarna, anser jag att en försöksverksamhet med bidrag till omplantering av skog som skadats av älg bör genomföras i några län. Det är viktigt att bidragsprövningen därvid görs mot bakgrund av de nya bestämmelserna om produktionsanpassad älgjakt. Härigenom vinnns nödvändiga kunskaper om hur stor älgstammen bör vara för att skogsskadorna skall hållas på en acceptabel nivå. För att finansieringen av bidraget för omplantering och administrationen av bidragsgivningen skall kunna klaras under försöksperioden bör överföring av medel ske från den gemensamma regleringsfonden till de berörda länens viltskadefonder. Jag räknar med att en tvåårig försöksperiod kan behövas. Sedan försöksverksamheten utvärderats bör ställning tas till utformningen av ett bidragssystem för hela landet.

Två motioner, nämligen Jo719 av Hans Dau och Sven Eric Lorentzon (m) och Jo816, yrkande 4, av Hans Dau (m) tar upp problemen med älgstammens inverkan på skogsbruket. I motion Jo713 yrkas att förslaget om bidrag för omplantering av skog föranledd av betningsskador genomförs utan de nuvarande villkoren för rätt till ersättning. Det framhålls bl.a. att betningsskadorna ofta medför omplantering och att kostnaderna härför drabbar enskilda skogsägare hårt. Den skogsägare som åläggs omplantering borde utan villkor få sina kostnader täckta. I motion Jo816, yrkande 4, framhålls bl.a. älgskadornas menliga inverkan på ett effektivt och kvalitetsinriktat skogsbruk och yrkas att förslag till åtgärder för att komma till rätta med dessa problem presenteras av regeringen.

Utskottet erinrar om att riksdagen tidigare uttalat sig om den oroväckande utvecklingen av skogsskador på grund av alltför stora viltstammar (JoU 1986/87:15 s. 29 f). Utskottet anförde bl.a. att kunskapen om älgbeståndets storlek och sammansättning var otillräcklig vilket medfört att anpassningen av stämmarna i vissa fall inte lyckats. En grundläggande tanke bakom viltskadeförordningen är att var och en är skyldig att tåla ett visst intrång till följd av förekomsten av vilt. Stora insatser måste ändå göras för att förebygga skador. I avbidan på resultatet av den aktualiserade viltvårdspolitiken borde någon genomgripande ändring inte göras i gällande ersättningsregler. Utskottet var inte heller berett att gå längre än regeringen vad

beträffade möjligheten till bidrag för omplantering av skog som skadats av ålg.

JoU 1987/88:17

Utskottet har ingen erinran mot att en försöksverksamhet genomförs i enlighet med propositionens uttalanden. I avbidan på resultatet av denna verksamhet bör motionerna Jo713 och Jo816 yrkande 4 inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Beträffande ersättning för viltskador i allmänhet yrkas i motion Jo822 yrkande 1 av Anna Wohlin-Andersson m.fl. (c) att en genomgripande utredning av ersättningsreglerna för viltskador och beräkning av självrisk genomförs. Självrisken borde enligt motionärerna sättas i relation till det faktiska skördeutfallet. Även finansieringsfrågorna borde ses över.

Utskottet anser att resultatet av den viltvårdspolitik som innefattas i fjolårets beslut om ny jaktlag m.m. (JoU 1986/87:15) bör avvaktas ytterligare en tid innan ersättningssystemet blir föremål för ev. omprövning. Motion Jo822 yrkande 1 avstyrks således.

De frilevande vildsvinen är föremål för yrkanden i två motioner. I motion Jo822 yrkandena 2 och 3 yrkas att de frilevande vildsvinen skall utrotas samt att full ersättning utan obligatorisk självrisk skall utgå för skador orsakade av vildsvin. I motionen anförts bl.a. att skadenivån kommer att öka kraftigt om vildsvinen tillåts sprida sig och att samhället måste ta sitt fulla ansvar för de därmed sammanhängande skadekostnaderna. Ersättning för skador av vildsvin skall enligt yrkande 1 i motion Jo860 av Gunnel Liljegren (m) relateras till skadans faktiska omfattning. Med nuvarande regler beräknas skadeersättningen med bortseende från en viss självrisk som relateras till fastighetens areal. Detta medför, enligt motionären, att lantbrukarna dyrt får betala för det samhällsintresse som vildsvinen enligt riksdagen representerar.

Utskottet har i tidigare ställningstagande (JoU 1986/87:15 s. 34) beträffande de frilevande vildsvinen bl.a. anført att dessa representerar ett stort jaktligt värde och åter under kontrollerade former bör bli ett inslag i den svenska faunan. De allmänna uttalandena om vildstammarnas begränsning omfattar även vildsvinen, och därför bör jakttrycket vara starkt. Utskottet accepterade tills vidare att ersättning för skador av vildsvin skulle utgå i de fall det var uppenbart oskäligt att den skadelidande själv skulle bära kostnaden. Mot bakgrund av redovisade ställningstaganden och då skäl finns att ytterligare avvakta skadeutvecklingen avstyrks motionerna Jo822 yrkandena 2 och 3 och Jo860 yrkande 1.

I motion Jo860 yrkande 2 yrkas att skador av grågås skall ersättas efter samma principer som skador av annat vilt. Enligt motionären har under senare år svåra skador åstadkommits av grågås som ökat stort i antal.

Utskottet erinrar om att skador orsakade av grågås inte i och för sig är uteslagna från ersättningsrätt enligt gällande regler. En förutsättning härför är som för andra skador av vilt i allmänhet att normal jakt eller särskild skyddsjakt inte kunnat genomföras till skydd mot skador. Vidare kan nämnas att skyddsjakt på grågås genom tillägg (1987:905) till jaktförordningen generellt kan genomföras inom ett antal angivna områden under del av året. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill och med åberopande av vad som

tidigare anförts angående nu gällande ersättningsregler motion Jo860 yrkande 2.

JoU 1987/88:17

I motion Jo816 yrkande 3 yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur fiskare skall skyddas mot eller ersättas för skador orsakade av säl. Motionären framhåller att sälstammen ökat i sådan omfattning vid norra bohuskusten och i Östersjön att fiskare drabbas av skador medförande stora avbräck i näringen. Tillåts en okontrollerad tillväxt av sälstammen måste samhället ta sitt ansvar gentemot den som drabbas ekonomiskt. Om inte, bör skyddsjakten omgående återinföras.

I samband med inskränkningen av skyddsjakten på säl anslöt sig utskottet till den bedömning som gjordes av föredraganden i propositionen med förslag till ny jaktlag (JoU 1986/87:15 s. 44 f). Möjligheten till skyddsjakt utnyttjades i mycket liten utsträckning varför behovet av bestämmelsen antogs vara begränsat. Med en nedgång av sälstammen och i sälarnas reproduktionsförmåga kunde även en begränsad jakt öka risken för utrotning, särskilt i Östersjön. Denna bedömning är enligt utskottet alltså giltig även om sälstammen på vissa håll eventuellt kan ha ökat. Med hänsyn till att de grundläggande förutsättningarna för sälens fortbestånd inte synbarligen kan sägas ha förbättrats, kan utskottet inte finna någon anledning att förorda ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida i fråga om sälskador m.m. Motion Jo816 yrkande 3 avstyrks således.

I motion Jo816 yrkandena 1 och 2 yrkas höjda ersättningsbelopp för återfunna rovdjursrivna renar samt att regeringen ges till känna vad i motionen anförts om grunden för avskjutning så att ett mindre rovdjurstryck kan uppnås. I motionen anförts bl.a. att det under senare år alltmer ökande rovdjurstrycket inom renskötselområdet innebär att renskötseln och de renskötande samerna inte bara får vidkännas stora ekonomiska förluster till följd av rovdjursangreppen utan dessutom att detta får negativa effekter för renskötarens arbetsmiljö. Dessutom skall beaktas att de verkliga förlusterna är 3-5 gånger större än antalet återfunna rovdjursrivna renar. Avskjutningen måste ökas så att rovdjursstammarna minskas för att drivkraften bakom en rationell renskötsel inte skall rubbas.

Utskottet har tidigare (JoU 1986/87:15 s. 35) uttalat sig om nödvändigheten av att rovdjursstammarnas storlek kontrolleras genom viss jakt, att enstaka skadevållande djur skjuts bort och att samhället i större utsträckning än tidigare tar ansvar för den decimering av rovdjursstammen som kan vara nödvändig. Någon ökad avskjutning var utskottet inte berett att förorda. Då ersättningsreglerna för rovdjursskador är föremål för ett forskningsprojekt hos naturvårdsverket, som väntas vara avslutat under första halvåret 1988, anser sig utskottet alltså inte böra göra några uttalanden angående ersättningsbeloppen för rovdjursrivna renar. Även utskottets bedömning i övrigt kvarstår varför utskottet avstyrker motion Jo816 yrkandena 1 och 2.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Ersättningar för viltskador m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 12 320 000 kr.,

2. beträffande *älgstammens inverkan på skogsbruket m.m.* att riksdagen lämnar utan erinran vad i propositionen anförts rörande

försöksverksamhet med bidrag för omplantering av skog som skadats av älg samt avslår motionerna 1987/88:Jo713 och 1987/88:Jo816 yrkande 4,

JoU 1987/88:17

3. beträffande *viltskador i allmänhet*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo822 yrkande 1,

4. beträffande *de frilevande vildsvinen*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Jo822 yrkandena 2 och 3 och 1987/88:860 yrkande 1,

5. beträffande *skador orsakade av grågås*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo860 yrkande 2,

6. beträffande *sälskador*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo816 yrkande 3,

7. beträffande *rovdjursskador*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Jo816 yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 15 mars 1988

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jens Eriksson (m), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Bengt Rosén (fp), Ingvar Eriksson (m), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk) och Kaj Larsson (s),

dock att vid behandlingen av punkterna 1–11 och 13–21 Ingrid Hemmingsson (m) deltagit i stället för Jens Eriksson (m),

vid punkterna 13–38 Anders Castberger (fp) deltagit i stället för Bengt Rosén (fp), samt

vid behandlingen av punkt 12 Ivar Virgin (m) deltagit i stället för Jens Eriksson (m), Mona S:t Cyr (m) deltagit i stället för Ingvar Eriksson (m), Leif Marklund (s) deltagit i stället för Kaj Larsson (s) och Kerstin Göthberg (c) deltagit i stället för Lennart Brunander (c).

1. Lantbruksstyrelsen (punkt 2 mom. 1)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet erinrar" och på s. 3 slutar med "yrkande 6" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Jo205 bör anslaget till lantbruksstyrelsen kunna minskas med 3 milj.kr. på grund av minskade arbetsuppgifter m.m. Utskottet tillstyrker motion Jo205 yrkande 6.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo205 yrkande 6 till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett ramanslag av 59 102 000 kr.,

2. Lantbruksnämnderna (punkt 3 mom. 1)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "milj.kr." bort ha följande lydelse:

Av samma skäl som utskottet anfört ovan (reservation 1) beträffande lantbruksstyrelsen bör anslaget till lantbruksnämnderna minskas med 20 milj.kr. Utskottet tillstyrker således motion Jo205 yrkande 7.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo205 yrkande 7 till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1988/89 anvisar ett ramanslag av 216 665 000 kr.,

3. Stöd till biodlingen (punkt 3 mom. 2)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "Jo202" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till motionärernas bedömning av biodlingens värde för växtodling, sysselsättning och export m.m. Ytterligare resurser bör – genom omfördelning – tillföras biodlingen dels i form av förstärkning av anslagen till biodlingsavdelningen vid SLU, dels i form av bidrag till en konsulenttjänst i biodlingsfrågor. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo202 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *stöd till biodlingen*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo202 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Bidrag till jordbrukets rationalisering, m.m. (punkt 4 mom. 1) JoU 1987/88:17

Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Bengt Rosén (fp), Ingvar Eriksson (m) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion Jo213 att bidraget till jordbrukets inre rationalisering på sikt bör upphöra. För nästa budgetår bör bidragsramen för detta ändamål minskas med 10 milj.kr.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1987/88:Jo213 yrkande 9 medger att under budgetåret 1988/89 statsbidrag beviljas till jordbrukets rationalisering med sammanlagt högst 20 000 000 kr.,

5. Markförvärv för jordbrukets rationalisering (punkt 5 mom. 2)

Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Bengt Rosén (fp), Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det bör vara möjligt att sälja en betydande del av jordfondens markinnehav till enskilda brukare. Bl.a. talar det minskade behovet av strukturrationalisering för att så blir fallet. Riksdagen bör uttala sig för en försäljning av mark till ett värde av ca 60 milj. kr., vilket belopp kan tillföras statskassan. Härigenom tillgodoses i huvudsak motionerna Jo209 yrkande 9 och Jo213 yrkande 14.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *försäljning av mark från jordfonden*
att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 9 och 1987/88:Jo213 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om försäljning av mark.

6. Omfattningen av anslaget till särskilda åtgärder för Norrlandsjordbruket (punkt 7 mom. 4)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "I anslutning" och slutar med "av anslaget" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det naturligt att förevarande anslag omfattar även de delar av Älvsborgs län som ingår i stödområde enligt bestämmelserna om prisstöd till jordbruket i norra Sverige. Utskottet tillstyrker därför motionärens yrkande att de ifrågakvarande kommunerna omfattas av anslaget och föreslår att riksdagen godkänner vad utskottet sålunda anfört.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

JoU 1987/88:17

4. beträffande *omfattningen av anslaget*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo233 yrkande 2 godkänner vad utskottet anfört om fördelning av medel från förevarande anslag,

7. Prisstöd till rennäringen (punkt 8 mom. 1)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "av anslaget" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Jo206 har prisstödet till rennäringen under några år inte uppjusterats på samma sätt som prisstödet till Norrlandsjordbruket. För att i någon mån reparera den eftersläpning som skett bör anslaget höjas med 2,4 milj.kr. utöver vad regeringen föreslagit. Utskottet tillstyrker således motion Jo206 yrkande 4. Härigenom tillgodoses även motion Jo237 yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1987/88:Jo237 yrkande 2 och med bifall till motion 1987/88:Jo206 yrkande 4 till *Främjande av rennäringen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 27 769 000 kr.,

8. Översyn av prisstödet (punkt 8 mom. 3)

Karl Erik Olsson (c), Sven Eric Lorentzon (m), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "rennäringen m.m." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med vad som anförts i motion Jo210, att en översyn bör göras av prisstödet till rennäringen och formerna för överläggningarna mellan staten och rennäringen. Den eftersläpning som skett i fråga om prisstödet storlek talar för att en sådan översyn görs. I samband härmed bör även kostnads- och lönsamhetsutvecklingen för rennäringen på längre sikt undersökas. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *översyn av prisstödet*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo210 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Låginkomstsatsning m.m. inom jordbruket (punkt 11 mom. 5) JoU 1987/88:17

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Vidare avstyrker" och slutar med "45 milj.kr." bort ha följande lydelse:

Under anslaget prisreglerande åtgärder anslås medel till vad som kallas låginkomstsatsning. Denna post rymmer flera verksamheter, bl.a. åtgärder för produktionsanpassning. Posten tillkom som kompensation för uteblivna livsmedelsprishöjningar på 1970-talet. Den är således en livsmedelssubvention. Enligt utskottets mening kan posten minskas med 45 milj.kr. Utskottet förutsätter att jordbruket får ta ut detta belopp i form av höjda priser. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker motion Jo213 yrkande 12.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *låginkomstsatsning m.m. inom jordbruket*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo213 yrkande 12 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

10. Anslag till livsmedelssubventioner m.m. (punkt 11 mom. 11)

Under förutsättning av bifall till reservation 9

Reservanterna under reservation 9 anser att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med avslag på motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10, 1987/88:Jo209, 1987/88:Jo270 och med bifall till motion 1987/88:Jo213 yrkande 12, samtliga i motsvarande del, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 146 671 000 kr.

11. Livsmedelssubventioner (punkt 11 mom. 6)

Lars Ernestam och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "Jo270 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar de synpunkter på livsmedelssubventionerna som framförs i motion Jo205. I början av 1970-talet infördes livsmedelssubventioner för att skydda barnfamiljerna mot snabba prisökningar på baslivsmedel. Subventionerna kommer emellertid alla hushåll, och inte endast barnfamiljerna, till del. Om man vill förbättra barnfamiljernas situation är det bättre att som föreslagits i motion Jo205 ge stöd direkt i form av barnbidrag och vårdnadsbidrag. De flesta livsmedelssubventionerna har avvecklats.

Regeringen föreslår nu för andra året en minskning av mjölksubventionerna, denna gång med 250 milj.kr. vilket motsvarar 19 öre/liter i partiledet. Åtgärden motiveras med behov av omprioritering i budgeten för att skapa resurser för andra insatser.

Utskottet kan inte acceptera detta förslag. Det viktiga är att ge barnfamiljerna ett väsentligt direkt nettotillskott efter skatt och efter det hänsyn tagits till prishöjning på mjölk. Först i samband därmed är utskottet berett att avveckla mjölksubventioner. Utskottet tillstyrker således fp-yrkandet att anslaget till livsmedelssubventioner höjs med 250 milj.kr. i förhållande till regeringens förslag. Härigenom tillgodoses även centermotionen Jo270 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *livsmedelssubventioner*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10 och 1987/88:Jo270 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Anslag till livsmedelssubventioner (punkt 11 mom. 11)

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Reservanterna under reservation 11 anser att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10 och 1987/88:Jo270 och med avslag på motionerna 1987/88:Jo209 och 1987/88:Jo213 yrkande 12, samtliga i motsvarande del, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 441 671 000 kr.,

13. Livsmedelssubventioner (punkt 11 mom. 6)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "Jo270 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den bedömning som görs i motionerna från centern och folkpartiet om de negativa effekterna av minskade livsmedelssubventioner. Regeringsförslaget leder till stora prishöjningar för mjölk, vilka blir särskilt kännbara för barnfamiljerna. Det kan också leda till försämrad lönsamhet för jordbruket. Utskottet avstyrker den av regeringen föreslagna reduceringen av livsmedelssubventioner och tillstyrker motion Jo270 i motsvarande del. Härigenom tillgodoses även motion Jo205 yrkande 10.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *livsmedelssubventioner*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10 och 1987/88:Jo270 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Anslag till livsmedelssubventioner (punkt 11 mom. 11)

JoU 1987/88:17

Underförutsättning av bifall till reservation 13

Reservanterna under reservation 13 anser att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10 och 1987/88:Jo270 och med avslag på motionerna 1987/88:Jo209 och 1987/88:Jo213 yrkande 12, samtliga i motsvarande del, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 2 441 671 000 kr..

15. Avskaffande av mervärdeskatten på livsmedel m.m. (punkt 11 mom. 7)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "När det" och på s. 16 slutar med "motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i den kritik som anförs i motion Jo209 om de höga matpriserna och om mervärdeskattens roll i detta sammanhang. De ökande levnadskostnaderna är särskilt påfrestande för lågavlönade med stor försörjningsbörda. Intäkterna från matmomsen ger enligt vissa beräkningar drygt 20 miljarder kronor, vilket motsvarar en fjärdedel av de totala momsintäkterna och ungefär en tredjedel av inkomstskatterna. Dessa fakta utgör i sig bevis för det orimliga i att beskatta livsmedlen på det sätt som nu sker. Utskottet ansluter sig till motionärernas yrkande att regeringen bör framlägga förslag om avskaffande av mervärdeskatten på livsmedel. Som ett första steg på vägen mot en sådan reform bör livsmedelssubventionerna höjas kraftigt, något som är påkallat bl.a. av fördelningspolitiska skäl. För budgetåret 1988/89 bör subventionerna höjas med 4 miljarder kronor.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *avskaffande av mervärdeskatten på livsmedel och höjning av livsmedelssubventionerna*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo209 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Anslag till livsmedelssubventioner m.m. (punkt 11 mom. 11)

Underförutsättning av bifall till reservation 15

Reservanten under reservation 15 anser att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med avslag på motionerna 1987/88:Jo205 yrkande 10, 1987/88:Jo213 yrkande 12 och 1987/88:Jo270 och med bifall till motion 1987/88:Jo209, samtliga i motsvarande del, till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 6 191 671 000 kr.

17. Statens delansvar för överskottsarealen m.m. (punkt 11 mom. 9)

JoU 1987/88:17

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "2 och 3" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Jo234 har jordbruket anpassat djurhållningen för att motverka överproduktionen av animalieprodukter. Detta har resulterat i en kompensatorisk ökning av spannmålsodlingen. Regleringskassan har också tillförts medel från animaliesidan via de s.k. slaktdjursavgifterna. Med hänsyn härtill är det enligt utskottets mening motiverat att överskottsarealen beräknas utifrån ett normalskördeår med nuvarande produktion och att spannmålsöverskottet beräknas med utgångspunkt i den genomsnittliga skörden åren 1984-1986. Utskottet ansluter sig vidare till yrkandet att samhällets delansvar för överskottsarealen skall uppgå till 60 %. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *omfattningen av statens delansvar för överskottsarealen m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo234 yrkandena 2 och 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Ändringar av statens delansvar för överskottsarealen (punkt 11 mom. 10)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet erinrar om att riksdagens" och slutar med "angiven del" bort ha följande lydelse:

Alla ändringar av såväl storlek som form i fråga om statens ansvar för överskottsproduktionen bör prövas av riksdagen. Detta bör riksdagen, med anledning av motion 1987/88:Jo213 yrkande 4, som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *ändringar av statens delansvar för överskottsarealen*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo213 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Målsättningen för livsmedelsberedskapen m.m. (punkt 12 mom. 1 och 2)

Karl Erik Olsson och Kerstin Göthberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "vidare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Av jordbruksnämndens yttrande framgår att 1987 års försvarsbeslut får allvarliga konsekvenser när det gäller beredskapen av livsmedel och insatsvaror under krigs- och krissituationer. Även om man accepterar de antaganden om importnivåer m.m. som beslutet förutsätter kommer stora problem att uppstå, bl.a. när det gäller den nödvändiga produktionsomställningen i jordbruket. Beträffande proteinfodermedel täcker lagringen ej ens det behov som anges i försvarsbeslutet. Om nyssnämnda antaganden inte håller, eller en krissituation får längre varaktighet än som förutsatts, blir försörjningssituationen ohållbar. Sammanfattningsvis anser utskottet att planeringsförutsättningarna på livsmedelsförsörjningens område innebär ett allt för stort risktagande. Detta intryck förstärks också av det faktum att kommunikationerna kan störas och att landet kan komma att delas vid en partiell ockupation. Ett annat hot är att radioaktivt nedfall kan slå ut en del områden för livsmedelsproduktion. Tjernobyl och dess konsekvenser visar att spridningen av det radioaktiva nedfallet kan få omfattande effekter. Svåra försörjningsproblem kan uppstå.

En god försörjningsberedskap är en förutsättning för ett väl fungerande totalförsvar. Målsättningen för livsmedelsförsörjningen måste därför planeras så att tillgången på livsmedel kan garanteras under såväl avspärrning som krig.

Beredskapslagringen bör utformas så att en acceptabel kriskost kan garanteras befolkningen i en kris inledningsskede och så att tillgången på insatsvaror till jordbruket möjliggör en varaktig och uthållig produktion av livsmedel så som folkförsörjningsmålet anvisar. Med det anförda tillstyrker utskottet motion Jo219 yrkande 1 att målsättningen bör vara en 80-procentig självförsörjningsnivå för livsmedel och insatsvaror. Detta innebär även att anslaget till kostnader för beredskapslagring m.m. bör höjas med 30 milj. kr., något som vinner starkt stöd i jordbruksnämndens yttrande (se reservation 22).

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Det ovan" och slutar med "anses tillgodosett" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i c-motionen Jo219 att en god livsmedelsberedskap förutsätter att varje region i landet har en väl fungerande jordbruksproduktion till vilken lokala livsmedelsindustrier är knutna. Oaktat att jordbruksnämnden redovisat vissa insatser på förevarande område, vilket i och för sig är positivt, bör betydelsen av den regionala försörjningsförmågan understrykas ytterligare av riksdagen. Vad utskottet anför med anledning av motion Jo219 yrkande 3 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande målsättning för beredskapsplaneringen*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo219 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
2. *beträffande regional livsmedelsförsörjning*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo219 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

20. Försörjning med ammoniak (punkt 12 mom. 3)

JoU 1987/88:17

Sven Eric Lorentzon, Ivar Virgin och Mona S:t Cyr (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Med samma" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Av jordbruksnämndens yttrande framgår att försvarsbeslutet innebär att det inte föreligger något behov av beredskapslagring av gödselmedel, trots att den inhemska ammoniakproduktionen upphört. Enligt utskottets mening innebär detta ett alltför stort risktagande från beredskapssynpunkt. Som anförts i motion Jo213 måste Sveriges långsiktiga försörjning med ammoniak tryggas. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *försörjning med ammoniak*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo213 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

21. Beredskap mot elavbrott m.m. (punkt 12 mom. 4)

Karl Erik Olsson och Kerstin Göthberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "vidare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser - - - (lika med utskottet) - - - och vattenförsörjning. Utskottet delar därför motionärernas åsikt att en särskild utredning bör göras om jordbrukets beredskap mot elavbrott m.m. I samband härmed bör förslag framläggas om ett 25-procentigt bidrag till lantbrukare som anskaffar lämpligt reservkraftverk. Vad utskottet anför med anledning av motionerna Jo201 och Jo203 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *beredskap mot elavbrott m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Jo201 och 1987/88:Jo203 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

22. Kostnader för beredskapslagring m.m. (punkt 13)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser, med hänvisning till vad som anförts i reservation 19, att utskottets hemställan under punkt 13 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo219 yrkande 2 till

Kostnader för beredskapslagring av livsmedel m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 173 669 000 kr.

23. Arealstöd till spannmålsodling m.m. (punkt 14 mom. 11)

JoU 1987/88:17

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "Jo241" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med vad som anförts i motion Jo207, att spannmålsodlingen i Norrbotten är betydelsefull från många synpunkter. Den bidrar till att bibehålla försörjningsberedskapen, sysselsättningen och det öppna landskapet. Regeringen bör snarast framlägga förslag om ett arealstöd till spannmålsodling i Norrbotten. Vad utskottet anförts med anledning av motion Jo207 bör ges regeringen till känna. Härigenom tillgodoses i viss mån motion Jo241, som därmed kan lämnas utan vidare åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *arealstöd till spannmålsodling m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo207 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförts samt lämnar motion 1987/88:Jo241 utan vidare åtgärd.

24. Metod för uppräknings av prisstödet (punkt 14 mom. 13)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Av jordbruksministrarnas" och slutar med "vara motiverade" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i vpk-motionen Jo242 att den lämpligaste metoden för uppräknings av prisstödet är en justering av örestalen på de produkter som är berättigade till prisstöd. Regeringen bör uppdraga åt jordbruksnämnden att fördela beloppet på de olika produkterna. Vad utskottet anförts bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *metod för uppräknings av prisstödet*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo242 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförts.

25. Skogsstyrelsen (punkt 16 mom. 1)

Karl Erik Olsson (c), Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Anders Castberger (fp) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionärernas mening att något anslag icke bör beviljas för tillsyn m.m. enligt lagen (1987:588) om träfiberråvara. Utskottet tillstyrker motion Jo226 yrkande 1. Därigenom tillgodoses även yrkande 3 i motion Jo301.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

JoU 1987/88:17

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo226 yrkande 1 samt med anledning av motion 1987/88:Jo301 yrkande 3 till *Skogsstyrelsen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 33 001 000 kr.,

26. Förändringar i skogspolitiken (punkt 16 mom. 2)

Karl Erik Olsson (c), Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Anders Castberger (fp) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Utskottet erinrar" och på s. 31 slutar med "med tillämpningsbestämmelser" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar bedömningen i motionerna (m, fp och c) att skogspolitiken och skogsvårdslagen bör ses över. En utredning bör tillsättas med detta uppdrag. Därvid bör de synpunkter som anläggs i de olika motionerna tjäna som vägledning. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo213 yrkande 18, Jo301 yrkandena 1 och 2 samt Jo314 yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *förändringar i skogspolitiken* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1987/88:Jo213 yrkande 18, 1987/88:Jo301 yrkandena 1 och 2 samt 1987/88:Jo314 yrkande 1.

27. Stimulans och rådgivning (punkt 16 mom. 3)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "(yrkande 19)" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder yrkande 19 i motion Jo213, att rådgivning och information bör ersätta stora delar av regleringen och författningarna. Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *stimulans och rådgivning* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1987/88:Jo213 yrkande 19,

28. Personalminskning (punkt 16 mom. 4)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Utskottet finner heller" och slutar med "vid skogsvårdsmyndigheterna" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder yrkande 5 i motion Jo314 (c) med begäran av översyn av möjligheterna att minska skogsvårdsorganisationens personal. Motionärer-

nas förslag om ett förenklat regelsystem bör få till följd att personalbehovet minskar. Riksdagen bör göra ett särskilt uttalande med anledning av motionsyrkandet.

JoU 1987/88:17

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *personalminskning*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1987/88:Jo314 yrkande 5.

29. Portalparagrafen (punkt 16 mom. 5)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "icke påkallad" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på skogspolitiken som uttrycks i vpk-motionen där det framhålls att politiken bör vila på en helhetssyn på skogen som en levande naturresurs. I enlighet med motionärernas yrkande bör således skogsvårdslagens portalparagraf formuleras om, så att skogen beskrivs som en mångsidig resurs, där hänsynen till bevarandet av arter och ekosystem och människors behov av rekreation är minst lika viktig som ekonomiska aspekter. Riksdagen bör således med bifall till motion Jo786 yrkande 1 begära en ändring av 1 § skogsvårdslagen.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *portalparagrafen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo786 yrkande 1 hos regeringen begär förslag till ändring av 1 § skogsvårdslagen.

30. Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter (punkt 17 mom. 3)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet delar" och på s. 33 slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn som anläggs i motion Jo226 beträffande gallringsverksamheten. Något behov att förstärka rådgivningen finns inte. Likaså bör begäran om anslag för fullföljd av träfiberlagen avvisas. Riksdagen bör således bifalla motionen i berörd del och minska det föreslagna anslaget med 5,3 milj.kr.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo226 yrkande 2 samt med avslag på motion 1987/88:Jo301 yrkande 4 till *Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 175 393 000 kr.,

31. Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsutgifter (punkt 17 mom. 3)

JoU 1987/88:17

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar med "När det" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Jo301 saknas anledning bevilja anslag för fullföljd av träfiberlagen. Regeringens förslag bör därför justeras ned med 0.8 milj.kr.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo301 yrkande 4 samt med avslag på motion 1987/88:Jo226 yrkande 2 till *Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsutgifter* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 179 893 000 kr.,

32. Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar (punkt 19)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionen. Det föreslagna anslaget bör alltså minskas med 5.5 milj.kr. jämfört med regeringens förslag.

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo226 yrkande 3 till *Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 28 315 000 kr.,

33. Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd (punkt 20 mom. 1)

Lars Ernestam och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder förslaget i motion Jo301 yrkandena 6 och 7 om att §3-bidragen bör avskaffas i sin nuvarande form. De bör ersättas med en bidragsform som skall ha till syfte att ersätta skadad skog i norra Sverige. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det anförda innebär att utskottet avstyrker motionerna Jo302, Jo 312 och Jo314 yrkande 2 i berörd del.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m.*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Jo302, 1987/88:Jo312

och 1987/88:Jo314 yrkande 2 i berörd del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1987/88:Jo301 yrkandena 6 och 7.

JoU 1987/88:17

34. Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m. (punkt 20 mom. 1)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder förslaget i motion Jo314 (c) att bl.a. bidragsram 2 under anslaget till sin huvuddel bör avvecklas (yrkande 2 i berörd del). Återstoden – 15 milj. kr. – bör användas till lövskogsplantering på gammal nedlagd jordbruksmark. Däremot avstyrks de förslag till ändrad användning av dessa bidragsmedel som framförs i motionerna Jo301 yrkandena 6 och 7 och Jo312.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m.*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Jo301 yrkandena 6 och 7, 1987/88:Jo302 och 1987/88:Jo312 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1987/88:Jo314 yrkande 2 i berörd del.

35. Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m. (punkt 20 mom. 1)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder vpk:s förslag i motion Jo312 att 5§3-bidraget avskaffas och ersätts med ett anslag för bidrag till skogsgallring och hjälpplantering. Det anförda innebär att utskottet avstyrker motionerna Jo301 yrkandena 6 och 7, Jo302 och Jo314 yrkande 2 i berörd del. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om medlens användning.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd m.m.*

att riksdagen med avslag på motionerna 1987/88:Jo301 yrkandena 6 och 7, 1987/88:Jo302 och 1987/88:Jo314 yrkande 2 i berörd del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1987/88:Jo312.

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Utskottet står" och på s. 40 slutar med "yrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder den mening som framförs i motion Jo226. Som motionärerna framhåller bör rambeloppet för bidrag till skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd minskas med 50 milj.kr. i förhållande till regeringens förslag. Bidraget bör endast utgå i inre stödområdet (A och B). Det skall ses som ett regionalpolitiskt stöd för att främja avverkningen och återbeskogningen inom vissa områden, där lönsamheten är så låg att avverkning ej sker. Som motionärerna framhåller bör även rambeloppet för bidrag till dikning och översiktliga skogsinventeringar minskas. Bidragsramen för stödåtgärder i det skogliga stödområdet bör icke höjas, vilket regeringen föreslagit. Sammanlagt bör riksdagen anvisa ett belopp av 182,8 milj.kr. under anslaget D 6.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo226 yrkande 4 samt med avslag på motionerna 1987/88:Jo301 yrkande 5 och 1987/88:Jo314 yrkandena 2 (i återstående del), 3 och 4 till *Bidrag till skogsvård m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 182 800 000 kr..

37. Bidrag till skogsvård m.m. (punkt 20 mom. 3)

Lars Ernestam och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Utskottet står" och på s. 40 slutar med "läns inland" samt den del på s. 40 som börjar med "Med motsvarande" och slutar med "Jo301 (fp)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på bidragsanslaget som framförs i motion Jo301 (fp). Bidrag bör kunna utgå till åtgärder för aktiv natur- och kulturvård vid skogsodlingar. För att undvika risken att hittills okända men värdefulla områden drabbas bör det samtidigt slås fast att bidrag inte skall utgå om länsstyrelsen säger nej. Riksdagen bör med hänsyn härtill minska anslaget med 40 milj.kr. jämfört med regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo301 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 4 och 1987/88:Jo314 yrkandena 2 (i återstående del), 3 och 4 till *Bidrag till skogsvård m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 230 000 000 kr..

38. Bidrag till skogsvård (punkt 20 mom. 3)

JoU 1987/88:17

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Utskottet står" och på s. 40 slutar med "läns inland" och den del på s. 40 som börjar med "Utskottet avstyrker" och slutar med "det föregående" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder den mening som framförts i motion Jo314 (c) om anslagets storlek. Motionärerna yrkar även att skogsvårdsavgiften slopas. Bidragsformerna 3 och 5 – tillsammans med den större delen av bidragsform 2, som avhandlats i reservation 10 ovan, bör enligt utskottets mening avvecklas vid ingången av nästa budgetår. Sammanlagt bör riksdagen anslå 88,5 milj.kr. under anslaget. Av anslaget bör 73,5 milj.kr. anvisas för bidrag till särskilda skogsvårdsåtgärder inom det skogliga stödområdet och till ädellövskogsbruk, medan 15 milj.kr. bör anvisas till lövskogsplantering. Bidragen till skogsvården inom stödområdet utgör ett regionalpolitiskt bidrag och bör finansieras med ordinarie budgetmedel.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med anledning av motion 1987/88:Jo314 yrkandena 2 (i återstående del), 3 och 4 samt med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 4 och 1987/88:Jo301 yrkande 5 till *Bidrag till skogsvård m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 88 200 000 kr.,

39. Skogsvårdslagens hänsynsregler (punkt 20 mom. 7)

Lars Ernestam (fp), Jan Jennehag (vpk) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på behovet av skärpt tillsyn över hur hänsynsreglerna enligt skogsvårdslagen efterlevs. Med hänsyn till den utredning som gjorts i den citerade avhandlingen bör en översyn göras av reglerna och deras tillämpning. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna i berörd del bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *skogsvårdslagens hänsynsregler*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 63 och 1987/88:Jo786 yrkande 5.

40. Naturvården i den skogliga planeringen m.m. (punkt 20 mom.8)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "11 och 12)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas mening att ökad hänsyn måste tas till vissa, i JoU 1987/88:17 motionen särskilt angivna naturvårdsintressen. Riksdagen bör enligt utskottets mening göra ett särskilt uttalande i detta avseende.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *naturvärden i den skogliga planeringen m.m.*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1987/88:Jo786 yrkandena 7,8,9,11 och 12,

41. Överföring av fjällnära skogar (punkt 20 mom. 9)

Karl Erik Olsson (c), Sven Erik Lorentzon (m), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s.42 som börjar med "I motion " och slutar med "yrkande 22) " bort ha följande lydelse:

I motion Jo213 (m) begärs ett överförande av domänverkets fjällnära skogar till småbrukare eller gemensamhetsskogar. Utskottet tillstyrker förslaget. Domänverket bör successivt avyttra sitt skogsinnehav till enskilda personer. Vad utskottet anfört med anledning av motionen i berörd del bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *överföring av fjällnära skogar*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motion 1987/88:Jo213 yrkande 22,

42. Naturvårdsgräns m.m. (punkt 20 mom. 10)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar med "Riksdagen har" och slutar med "berörda delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet betonar att det nu är hög tid att åstadkomma en långsiktig lösning på konflikterna om de fjällnära skogarna. En utredning bör tillsättas om en naturvårdsgräns för dessa skogar. Därvid bör särskilt beaktas att ett småskaligt skogsbruk, så som det traditionellt bedrivs av ortsbefolkningen, har större möjlighet att bruka skogen på ett miljövänligt sätt. I sammanhang-
et bör även i övrigt beaktas vad som anförts i motionerna Jo719 och Jo720 i berört avseende. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *naturvårdsgräns m.m.*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1987/88:Jo719 yrkande 56 och 1987/88:Jo720 yrkande 6,

43. Byggande av skogsvägar (punkt 21 mom. 1 och 2)

JoU 1987/88:17

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s.44 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker motionärernas förslag. Anslaget bör således utgå. Någon bidragsram bör heller icke fastställas för kommande budgetår.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo226 yrkande 5 i motsvarande del avslår regeringens förslag om att statsbidrag till byggande av skogsvägar beviljas under budgetåret 1988/89.

2. att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Jo226 yrkande 5 i motsvarande del och med avslag på motionerna 1987/88:Jo301 yrkande 8, 1987/88:Jo305, 1987/88:Jo308, 1987/88:Jo311 och 1987/88:Jo313 avslår regeringens förslag om anslag till *Stöd till byggande av skogsvägar*.

44. Stöd till byggande av skogsvägar (punkt 21 mom. 2)

Lars Ernestam och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s.44 börjar med "Utskottet har" och på s. 45 slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker folkpartiets förslag i motion Jo301 om minskning av anslaget.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2.att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo301 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 5, 1987/88:Jo305, 1987/88:Jo308, 1987/88:Jo311 och 1987/88:Jo313 till *Stöd till byggande av skogsvägar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 42 000 000 kr..

45. Stöd till byggande av skogsvägar m.m.(punkt 21 mom.2)

Jan Jennchag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s.45 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "motion Jo311" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker motion Jo311. Riksdagen bör således anslå 70 milj.kr. under denna titel.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo311 samt med avslag på motionerna 1987/88:Jo226 yrkande 5, 1987/88:Jo301 yrkande 8, 1987/88:Jo305, 1987/88:Jo308 och 1987/88:Jo313 till *Stöd till byggande av skogsvägar* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 70 000 000 kr..

46. Åtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen (punkt 21 mom. 3)

JoU 1987/88:17

Lars Ernestam och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s.45 som börjar med "I motion" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

I motion Jo301 (fp) yrkas även att statsbidrag inte bör utgå till åtgärder som strider mot starka naturvårdsintressen. Utskottet biträder förslaget. Riksdagen bör göra ett uttalande i enlighet med motionen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *åtgärder som strider mot starka naturintressen*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet
anfört med anledning av motion 1987/88:Jo301 yrkande 9.

47. Fiskeristyrelsen (punkt 23 mom. 1)

Lars Ernestam och Anders Castberger (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s.46 som börjar med "Utskottet
erinrar" och slutar med "om medelsanvisning" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionärernas yrkande. Riksdagen bör således anslå
300 000 kr. utöver regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall
till motionerna 1987/88:Jo402 och 1987/88:Jo415 yrkande 4 till *Fiske-
ristyrelsen* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av
39 447 000 kr.,

48. Främjande av fiskerinäringen (punkt 25)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s.47 som börjar med "Utskottet är"
och slutar med "tillstyrker detta" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionärens yrkande. Riksdagen bör således anvisa ett
belopp som med 1 milj.kr överstiger vad regeringen föreslagit.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall
till motion 1987/88:Jo403 yrkande 2 till *Främjande av fiskerinäringen*
för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 3 263 000 kr.

49. Bidrag till fiskevård m.m. (punkt 30)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c), Jan
Jennehag (vpk) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Utskottet får"
och slutar med "förslag tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas mening att en viss anslagshöjning torde

vara nödvändig för att inte fiskevården skall eftersättas alltför mycket. Enligt utskottets bedömning bör 1 milj.kr. avsättas utöver regeringens förslag. Riksdagen bör således med anledning av berörda motionsyrkanden anvisa 6 119 000 kr. för ändamålet.

JoU 1987/88:17

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionerna 1987/88:Jo415 yrkande 5, 1987/88:Jo420 och 1987/88:Jo423 till *Bidrag till fiskevård m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 6 119 000 kr.

50. Statens livsmedelsverk (punkt 31 mom. 3)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Av den" och slutar med "inte påkallat" bort ha följande lydelse:

Av den ovan --- (lika med utskottet) --- förbättrad dricksvattenkvalitet. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo744 yrkande 9 och Jo767 yrkande 17 bör ges regeringen till känna. Därmed anser utskottet att syftet med motionerna Jo505 och 513 också tillgodosetts. Vad utskottet anfört får i huvudsak även anses tillgodose syftet med övriga motioner. Något särskilt initiativ från riksdagens sida med anledning av dessa motioner synes med hänsyn härtill inte påkallat.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *handlings- och åtgärdsprogram*
att riksdagen med anledning av motionerna 1987/88:Jo505, 1987/88:Jo513, 1987/88:Jo744 yrkande 9 och 1987/88:Jo767 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

51. Sveriges lantbruksuniversitet (punkt 33 mom. 2)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "Utskottet är" och på s. 56 slutar med "Jo608" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om konsekvenserna av huvudförslaget såvitt avser grundutbildningen. För att behålla utbildningens kvalitet är det nödvändigt att anslaget räknas upp med 2 milj.kr. i förhållande till regeringens förslag. Utskottet tillstyrker således motion Jo608.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo608 till *Sveriges lantbruksuniversitet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 484 817 000 kr.,

52. En professur i alternativ odling m.m. (punkt 33 mom. 5 och 6)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp) Lennart Brunander (c) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 56 börjar med "Utskottet erinrar" och på s. 57 slutar med "femte år" bort ha följande lydelse:

Den alternativa odlingen har på senare tid blivit föremål för allt större uppmärksamhet, vilket kommer till uttryck bl.a. i ökad efterfrågan på alternativodlade produkter och i ett ökat intresse från odlarnas sida för hithörande frågor. Denna utveckling bör stimuleras genom ytterligare insatser inom rådgivning och forskning. Enligt utskottets mening är tiden mogen att inrätta en professur i ämnet alternativ (biologisk) odling. Utskottet tillstyrker således motion Jo272 yrkande 3. Genom inrättandet av en professur i ämnet torde frågan om ett särskilt sekretariat vid SLU för alternativ odling få sin naturliga lösning i enlighet med synpunkterna i motion Jo228 (yrkande 2). Vad utskottet anfört med anledning av ovannämnda motionsyrkanden bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 och 6 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *en professur i alternativ odling*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo272 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. beträffande *ett sekretariat för alternativ odling*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo228 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

53. Skogs- och jordbrukets forskningsråd (punkt 35 mom. 1)

Lars Ernestam och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "punkt 6" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att förevarande anslag bör minskas med 10 milj.kr. såvitt avser skogsforskning finansierad med medel från avgiften på handelsgödsel och bekämpningsmedel. Beloppet bör överföras till miljövärdetsforskningen (jfr JoU 1987/88:18 reservation 3).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1987/88:Jo719 yrkande 83 till *Skogs- och jordbrukets forskningsråd* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 109 727 000 kr.,

54. Ersättning för viltskador m.m. (punkt 38 mom. 3)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförts i motion Jo822 yrkande 1 anser utskottet att kostnaderna för viltskadorna har blivit orimligt betungande för jordbruket. De ersättningsregler som gäller för viltskador är mycket otillfredsställande med höga självrisker och schablonmässiga beräkningsgrunder. Detta förhållande bör föranleda en genomgripande utredning av ersättningsreglerna för

viltskador inklusive självriskens beräkning och finansiering. Detta bör JoU 1987/88:17
riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *viltskador i allmänhet*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo822 yrkande 1 som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

55. Frilevande vildsvin m.m. (punkt 38 mom. 4)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Utskottet
har" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Om frilevande vildsvin får sprida sig över Syd- och Mellansverige kommer
skadorna att öka mycket kraftigt. Någon köttproduktion motsvarande dessa
skador erhålls inte. Starka skäl talar således för att tidigare beslut omprövas
och att åtgärder vidtas för en total utrotning av vildsvinen. Under alla
förhållanden bör samhället ta fullt ansvar för hela kostnaden som vildsvinen
förorsakar enskilda jordbrukare. Någon självrisk skall således inte borträk-
nas. Vad utskottet anfört med anledning av motion Jo822 yrkandena 2 och 3
bör ges regeringen till känna. Motion Jo860 yrkande 1 avstyrks i den mån den
inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet ovan anfört.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *de frilevande vildsvinen*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:Jo822 yrkandena 2 och
3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt
avslår motion 1987/88:Jo860 yrkande 1.

Särskilda yttranden

1. Avveckling av livsmedelssubventionerna under en övergångstid (punkt 11 mom. 4)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (alla m)
anför:

Mjölksubventionerna är på sikt ogynnsamma både för konsumenter och
producenter. Producenterna får felaktiga prissignaler. Stödet finansieras
indirekt genom skatteuttag hos konsumenterna själva – inte minst hos
barnfamiljerna – vilka subventionerna ofta påstås gynna. Avvecklingen bör
ses i samband med moderata samlingspartiets skatteförslag, som gynnar
barnfamiljerna.

Mjölksubventionerna bör därför avvecklas. För att inte minskningen skall
få negativa effekter på produktionen och konsumtionen bör subventionerna
avvecklas under en tioårsperiod med 250 milj. kr. per år.

2. Avskaffande av mervärdeskatten på livsmedel m.m. (punkt 11 mom. 7) JoU 1987/88:17

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (c) anför:

Centerpartiet har i olika sammanhang ställt sig positivt till en minskning av skattebelastningen på baslivsmedel. Yrkandet i vpk-motionen om avskaffande av mervärdeskatten på livsmedel ligger delvis i linje härmed, och frågan bör enligt vår mening aktualiseras på nytt i lämpligt sammanhang. Vi anser dock inte att man bör göra den koppling mellan å ena sidan livsmedelssubventionerna, å andra sidan momsen på livsmedel som motionärerna gjort. Av bl.a. den anledningen ansluter vi oss inte till reservation 15.

3. Uppräkning av prisstödet till Norrlandsjordbruket (punkt 14 mom. 12)

Sven Eric Lorentzon, Ingvar Eriksson och Ingrid Hemmingsson (alla m) anför:

Jordbruket är beroende av långsiktiga beslut. Norrlandsstödet är nödvändigt för en lönsam jordbruksproduktion inom stödområdet. Det är angeläget att det räknas upp i takt med inflationen och bibehåller karaktären av produktstöd.

4. Ersättning för intrång i enskild fiskerätt m.m. (punkt 29 mom. 2)

Sven Eric Lorentzon, Jens Eriksson och Ingvar Eriksson (alla m) anför:

I samband med införandet av fria handredskapsfisket på södra ostkusten förlorade vattenägarna delvis sin enskilda fiskerätt. En rätt som de ägt sedan urminnes tider och för vilken de erlagt betalning vid inköp av sina fastigheter.

Indragningen av den enskildes rätt har genomförts utan att ersättning utgått för vattenägarnas förluster. Någon värdering av intrånget har ännu ej skett varför det för närvarande är omöjligt att angiva det slutliga medelsbehovet. När en sådan värdering gjorts är moderata samlingspartiet berett att yrka ytterligare medel för ändamålet.

5. Älgstammens inverkan på skogsbruket m.m. (punkt 38 mom. 2)

Karl Erik Olsson (c), Sven Eric Lorentzon (m), Jens Eriksson (m), Ingvar Eriksson (m) och Lennart Brunander (c) anför:

Som utskottet mycket riktigt erinrar om har riksdagen tidigare uttalat sig om den oroväckande utvecklingen av skogsskador på grund av för stora viltstammar. Trots detta förmår varken jordbruksministern eller utskottet att ta steget fullt ut och ändra gällande regler. Vi anser att förhållandena är så väl kända att åtgärder kan vidtas omgående. Enskilda skogsägare drabbas nu ofta hårt samtidigt som framtida skogsproduktion äventyras kvantitativt och

kanske främst kvalitativt. Att som jordbruksministern och utskottet föreslår, JoU 1987/88:17
ytterligare förhålla nödvändiga åtgärder under sken av att försöksverksamhet
behövs, är enligt vår mening helt otillfredsställande.

Datum 1988-03-11 Dnr 405-196/88

Riksdagens jordbruksutskott
100 12 STOCKHOLM

Yttrande över motioner om vissa beredskapsfrågor

Riksdagens jordbruksutskott har i skrivelse den 16 februari 1988 hemställt om att statens jordbruksnämnd avger yttrande över följande motioner 1987/88.

<i>Nr</i>	<i>Av</i>	<i>Ämne i motionen:</i>
Jo201	Bengt Kindbom och Lennart Brunander (c)	Beredskap mot elavbrott i jordbruksproduktionen.
Jo203	Anna Wohlin-Andersson och Ivar Franzén (c)	Reservkraftverk inom lantbruket.
Jo205 yrkande 11	Bengt Westerberg m.fl. (fp)	En jordbrukspolitik som grundas på helhetssyn: Lämpligheten av att partihandeln övertar skyldigheten att beredskapslagra livsmedel m.m.
Jo213 yrkande 17	Carl Bildt m.fl. (m)	Jordbruks- och skogspolitiken: Sveriges försörjning med ammoniak.
Jo219	Olof Johansson m.fl. (c)	Beredskapslagringen av livsmedel m.m.
Jo251	Bertil Danielsson m.fl. (m)	Inrättande av beredskapsgårdar.
Jo281	Gudrun Norberg (fp)	Jordbrukets blockorganisation.

Många av de ämnen som tas upp i motionerna behandlas i den "Programplan för funktionen Livsmedelsförsörjning m m för perioden 1988/89 - 1992/93" som jordbruksnämnden lämnat till regeringen i augusti 1987. Utgående från programplanen har jordbruksnämnden i det följande kompletterat med ytterligare information som är relevant för de frågeställningar som tas upp i motionerna.

I motion Jo201 hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om jordbrukets beredskap för avbrott och störningar i elproduktionen inom ramen för jordbrukets blockorganisation.

I motion Jo203 hemställs att riksdagen beslutar att ett 25-procentigt bidrag skall utgå till de lantbrukare som anskaffar lämpligt reservkraftverk för att trygga sin animalieproduktion.

Jordbruksnämnden kan inledningsvis konstatera att jordbruksproduktionen, och då främst animalieproduktionen, är mycket beroende av tillgång till elström. Det har redan i fredstid visat sig att betydande störningar i elförsörjningen kan uppstå vid exempelvis snöfall och stormar. Vid sådana tillfällen kan stora problem uppstå med exempelvis mjölkning, ventilation och vattenförsörjning.

Frågan om säkerställandet av elförsörjningen har behandlats vid ett flertal tidigare tillfällen. I dessa sammanhang har *jordbruksnämnden* pekat på betydelsen för beredskapen av att sådana åtgärder vidtas som stimulerar till anskaffning av reservverk redan i fred. *Jordbruksnämnden* har vidare understrukt betydelsen av en samordning mellan planeringen att möta långa elavbrott och den kommunala beredskapsplanläggningen samt att frågan om finansiering av reservanläggningar m m som kan vara till nytta både för freds- och krigstid får en sådan lösning att den stimulerar anskaffande av exempelvis reservkraftverk.

Nämnden anser att alla åtgärder som stimulerar anskaffande av reservverk är värdefulla. Dessa åtgärder kan vara såväl ekonomiska (ex lån, bidrag, skattelättnader) som i form av allmänna råd.

Som ett led i att minska sårbarheten vad gäller elförsörjningen har *jordbruksnämnden*, inom ramen för beredskapsplanläggningen för jordbruksproduktionen bl a igångsatt två projekt, där studier görs av möjligheterna för tre mjölkproducenter att inom ett block samutnyttja ett gemensamt reservverk. Försöken, vilka bedrivs dels i norra delarna av Skåne, dels i Värmland, är ännu inte helt avslutade. Genom att flera jordbrukare enas om ett reservverk minskas investeringskostnaderna för den enskilde brukaren. Om tre företag gemensamt äger ett reservverk uppgår investeringskostnaden per enhet till ca 9 000 kr.

I försöket i Skåne, där man kommit längst, deltar tre gårdar med sammanlagt 100 mjölkkor. Gårdarna ligger väl samlade med ett största avstånd på 3 km. Försöket omfattar fingerade elavbrott under ett vår- och ett vinterdygn.

Det gemensamma elverket flyttas vid elavbrotten mellan gårdarna enligt ett i förväg uppgjort schema. För att samtliga skall kunna utföra alla nödvändiga sysslor har en gård fått tidigarelägga mjölkningen 2 timmar och en gård senarelägga den med 2 timmar.

Hitills har framkommit att jordbrukarna uplevt att samverkan fungerat mycket bra. Alla anser sig ha fått sina behov tillgodosedda och samtliga deltagande jordbruksföretag är idag beredda att köpa ett elverk för samverkan. Maximalt antal brukare, som kan samverka om ett reservverk,

anses av deltagarna vara tre. När försöken är slutförda har jordbruksnämnden för avsikt att inom ramen för blockorganisationen sprida information om möjligheterna att samverka om ett reservverk.

Utöver nämnda försök har lantbruksnämnden i Älvsborgs län genomfört ett försök med gemensamma reservkraftverk under januari-juni 1986. Vid försöket gavs ett statsbidrag på 25 % under förutsättning att två lantbrukare med djurproduktion gemensamt anskaffade ett reservverk och att reservverket får disponeras av samtliga blockmedlemmar vid krig.

Försöket i Älvsborgs län medförde att i Färgelanda kommun inköptes 11 elverk med statsbidrag och i Ulricehamns kommun inköptes 16 stycken. I dessa kommuner fanns efter försöket 12 resp 23 block som saknade reservkraft. Vid en förfrågan varför möjligheten till statsbidrag inte utnyttjats uppgavs vanligast att det var svårt att samverka om ett reservverk. Andra anledningar som uppgavs var att kostnaden var för hög för något man inte vet att man får användning för. Flera jordbrukare uppgav att det var samhällets uppgift att svara för elberedskapen i krig.

Jordbruksnämnden vill än en gång understryka att ur beredskapssynpunkt är alla åtgärder som stimulerar till anskaffande av reservverk värdefulla. För att åstadkomma en ökad beredskap kan man exempelvis överväga fördelaktiga lån, bidrag och/eller skattelättnader.

Lämpligheten av att partihandeln övertar skyldigheten att beredskapslagra livsmedel m m (motion Jo205 yrkande 11)

Motioner

I motion Jo205 yrkande 11 hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning för att klarlägga lämpligheten av att partihandeln övertar skyldigheten att beredskapslagra livsmedel m m. Det konstateras att eftersom livsmedelsproduktionen i landet har minskat – när det gäller spannmål kommer att minska – har lagringskapacitet frigjorts inom handeln och att det finns skäl att utreda om beredskapslagringen kan effektiviseras genom att partihandeln – liksom för oljeprodukter – föreläggs att svara härför.

Även om handeln i sin prissättning kommer att kompensera sig för dessa kostnader, så tror motionärerna att de blir lägre genom att lagring kommer att ske där förbrukning i fredstid äger rum. Vidare anser de att lageromsättningen blir enklare – man behöver inte frakta varor till och från friliggande lager.

Nuvarande beredskapslagring

a. Livsmedel inför ett angrepp mot Sverige.

Livsmedelsberedskapen grundas främst på produktionskapacitet och beredskapslagring. Redan vid utrikeshandelsstörningar kan utnyttjandet av produktionskapaciteten komma att förändras till följd av den planerade omställningen av jordbrukets produktionsinriktning. Vid ett angrepp blir beredskapslagringen en betydelsefull komplettering.

Vid ett angrepp mot Sverige tillkommer utöver utrikeshandelsstörningarna även konsekvenserna av skador och transportsvårigheter. De senare blir en följd av dels angriparens verksamhet och stridsförloppet, dels ett ökat

transportbehov. Angrepp mot våra kommunikationer försvårar framförallt transporter till övre Norrland. Vid en snabb händelseutveckling kan det dessutom vara nödvändigt att försvarsmaktens transportbehov i hög grad prioriteras. En mobilisering kan också innebära att behovet av livsmedel i Norrland ökar betydligt samtidigt som möjligheterna att distribuera livsmedel dit i hög grad begränsas. Stridsförloppet kan även innebära att vissa områden tidvis blir i det närmaste avskurna från övriga delar av landet.

För att kunna möta de ytterligare påfrestningar och de förändringar som följer av ett angrepp, sker bl a en beredskapslagring av konsumtionsfärdiga livsmedel.

Beredskapslagringen av varor utgör inte någon bestämd andel av den normala konsumtionen. Vid valet av varor beaktas i stället både kostnader och varans värde med hänsyn till energi- och näringsinnehåll.

Lagringen sker inte där förbrukningen i fredstid äger rum. Den sker istället där kompletteringar är nödvändiga för att vid ett angrepp mot Sverige kunna trygga livsmedelsförsörjningen trots transportsvårigheter och befolkningsomflyttningar.

b. Livsmedelsråvaror inför utrikeshandelsstörningar.

Om utrikeshandeln minskar kraftigt måste en övergång ske dels från importerade margarinråvaror till olja (ökad inhemsk oljeväxtodling), dels från importerat råkaffe till inhemska substitut. För att ge utrymme för viss övergångstid beredskapslagras orostat kaffe och margarinråvaror. Lagringen sker inte i form av konsumtionsfärdiga produkter eftersom sådan lagring blir dyrare.

Jordbruksnämnden sluter avtal med rosterierna om att dessa skall svara för en regelbunden omsättning. En del av lagringen sker i friliggande lager. Denna lagring ökar sannolikheten för att även om vissa rosterier blir utslagna vid ett angrepp finns beredskapslagren kvar och kan utnyttjas vid andra rosterier.

Jordbruksnämndens synpunkter

De kommersiella lagren hos partihandel motsvarar behovet under 2-3 veckor medan detaljhandeln endast har lager för ca 1 vecka. Dessutom har hushållen vissa lager.

Ur beredskapssynpunkt är det givetvis värdefullt om handelns lager ökar. En lagringsskyldighet för näringslivet kan och bör dock inte utgöra någon ersättning för beredskapslagring eftersom:

- En sådan lagring har, ur beredskapssynpunkt, den väsentliga nackdelen att riskerna är större för utslagning och medför transportsvårigheter. Dessutom ligger lagren hos partihandeln kanske inte rätt med hänsyn till de befolkningsomflyttningar, som kan bli följden av ett angrepp mot Sverige.

- Kostnaderna blir betydligt högre om lagringen skall utgöra ett genomsnitt av den normala fredstida konsumtionen. Vid nuvarande beredskapslagring väljs varor som ger ett högt energi- och näringsinnehåll i förhållande till kostnaderna. En strävan att bibehålla en kriskost med samma sammansättning som den normala kosten skulle öka kostnaderna. Dessutom begränsas möjligheterna att minska kostnaderna genom att lagra en mindre förädlad produkt, t ex brödsäd istället för mjöl. Detta sker nu om tillgången på

bygdekvarnar är tillräcklig eller om beredskapslagren kan utrustas med s k hammarkvarnar. Dessa kvarnar drivs av en vanlig traktor.

– Näringslivet torde komma att kräva större avkastning/ränta på investerat kapital än nuvarande lagerhållare (Svenska lagerhus AB ingående i Procordiagruppen) som har statens normalränta som avkastningskrav på investerat kapital vad rör beredskapslagring.

– Det blir vidare svårt att ange en obligatorisk lagringsskyldighet. Man måste bl a fastställa vilka varor som skall omfattas av lagringsskyldigheten. Med hänsyn till lagringsbeständigheten lämpar sig vissa varor knappast för beredskapslagring. Det måste också framgå vilket led i förädlings- och distributionskedjan som har lagringsskyldigheten. Frågan om dispens aktualiseras för varor som inte utnyttjas som livsmedel eller som exporteras.

– Man måste kontrollera att lagringsskyldigheten fullgörs och att några tillfälliga lån ur beredskapslagren inte sker. Förekomsten av det senare kan minska den kommersiella lagringen och medföra att beredskapslagringen inte bidrar till en förbättrad försörjningssäkerhet.

Försörjning med ammoniak, beredskapslagring av insatsvaror och regional försörjningsförmåga (motionerna Jo213 yrkande 17 och Jo219)

Motioner

I motion Jo213 yrkande 17 hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om Sveriges försörjning med ammoniak. Det konstateras att Sverige idag saknar egen ammoniak tillverkning, att detta från beredskapssynpunkt är allvarligt och att vårt lands försörjning av ammoniak därför långsiktigt måste tryggas.

I motion Jo219 hänvisas till motion Fö512 om det sårbara samhället. Det hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om målsättningen för beredskapen av livsmedel och insatsvaror samt om regional livsmedelsproduktion. Dessutom hemställs att riksdagen anslår ytterligare 30 Mkr till anslaget IX C5 Kostnader för beredskapslagring av livsmedel m m.

Försörjning med ammoniak och beredskapslagring av gödselmedel

Av motion Jo219 framgår att 1987 års försvarsbeslut innebar förändrade planeringsförutsättningar beträffande krisers och krigs varaktighet. Den största förändringen utgörs dock av att en mera omfattande utrikeshandel skall förutsättas än den som tidigare legat till grund för planeringen.

Den krislängd och krisimport, som man enligt 1987 års försvarsbeslut skall räkna med i planeringen, medför inget behov av beredskapslagring av gödselmedel trots att den inhemska ammoniakproduktionen upphört. Detta förutsätter dock:

– En genomsnittlig importnivå på 60 % under ett upp till ett år långt förkrigsskede och 50 % under ett upp till ett år långt skede efter krig i vår omvärld. Detta innebär ett stort risktagande.

– Att behovet av handelsgödselkväve under en kris kan begränsas till en tredjedel av det normala genom en förändring av jordbrukets produktionsinriktning, en s k omställning av jordbruksproduktionen. Det bör observeras

att sådan omställning av främst biologiska skäl kommer att ta tid.

JoU 1987/88:17

En konsekvens av försvarsbeslutet blir en total försäljning av beredskapslagren av kvävegödselmedel (kalkammonsalpeter) och övriga gödselmedel (kaliumklorid och mangansulfat) under försvarsbeslutsperioden 1987/88 – 1991/92.

Bilaga

Jordbruksnämnden godtar givetvis planeringsförutsättningar och ekonomiska förutsättningar som enligt försvarsbeslutet skall gälla. Nämnden vill dock redovisa vissa förhållanden och konsekvenser som dessa planeringsramar får för vår livsmedelsberedskap på sikt.

I stort sett är livsmedelsberedskapen i nuläget fortfarande tillfredsställande om man bara räknar med de kortvariga kriser som försvarsbeslutet utgår från och att import av viktiga insatsvaror verkligen kan upprätthållas i den omfattning som förutsätts. Verkningarna blir påtagliga först på sikt. Minska anslag till beredskapslager i kombination med produktionsminskningen i jordbruket kommer att på sikt försämra livsmedelsberedskapen. I denna bedömning har hänsyn inte heller tagits till effekterna av omfattande radiaknedfall från kärnvapen eller från ett stort reaktorhaveri.

Beredskapslagring av proteinfodermedel

I försvarsbeslutet förutsatt krislängd och krisimport medför att beredskapslagringen av proteinfodermedel från 1987/88 behöver öka med 20 % om – förutom neutralitets/krigsskedet – både förkrigsskedet och skedet efter krig beaktas. Beaktas inte skedet efter krig kan lagringen förbli ungefär oförändrad (fig 1, här utelämnad). Därvid förutsätts samma importnivåer och produktionsomställning som redan beskrivits beträffande gödselmedel.

Planeringsramen enligt försvarsbeslutet har enligt jordbruksnämndens uppfattning lagts fast utifrån ett ofullständigt underlag. Man har bl a inte beaktat när under året en kris inleds.

Den ekonomiska planeringsramen har blivit styrande för beredskapslagringen och nödvändiggör omfattande försäljningar av beredskapslager av proteinfodermedel. Dessa försäljningar är inte motiverade utgående från försvarsbeslutets antaganden om krisers och krigs varaktighet och karaktär. Lagringen av proteinfodermedel måste halveras under försvarsbeslutsperioden 1987/88 – 1991/92.

För 1988/89 motsvarar utförsäljningen ett värde av ca 30 milj kr – en försäljning som vid bifall till motionen inte blir nödvändig för att finansiera beredskapsverksamheten. Om ytterligare 30 milj kr anslås för beredskapslagring behöver endast 40 % (mot tidigare beräknade 70 %) av beredskapsverksamheten finansieras genom utförsäljning av beredskapslager. Lagringen av fiskmjöl bör upphöra eftersom utvecklingen på proteinfodermarknaden torde medföra svårigheter att i framtiden omsätta dessa lager.

Regional försörjningsförmåga

Den regionala försörjningsförmågan har uppmärksammats i riksdagens livsmedelspolitiska beslut, senast 1985. Stödet till främst det norrländska jordbruket har därför förstärkts kraftigt under senare år för att där bibehålla en i stort sett oförändrad produktionskapacitet. Även enligt 1987 års

försvarsbeslut bör livsmedelsfunktionen ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om den regionala försörjningsförmågan i krig. Detta bör främst gälla övre Norrland och då bl a möjligheterna att när så erfordras, eventuellt redan under normala fredstida förhållanden, kunna öka de kommersiella lagren av livsmedel och livsmedelsråvaror. De statliga lagren av livsmedel och livsmedelsråvaror, som främst är avsedda för krigsfallet, bör ökas. I försvarsbeslutet framhålls vidare att man bör analysera vilka risker som föreligger att storstadsområdena avskärs från tillförsel av livsmedel och vilka konsekvenser detta kan leda till.

Jordbruksnämnden söker vid tillämpningen av den fredstida livsmedelspolitiken förverkliga statsmakternas intentioner i fråga om den regionala försörjningsförmågan inkl att bibehålla en viss förädlingsindustri.

Jordbruksnämnden prövar fortlöpande omfattningen och lokaliseringen av beredskapslagringen av livsmedelsråvaror och livsmedel. Frågan om den regionala försörjningsförmågan ägnas som nämnts särskild uppmärksamhet. Arbetet med ett centralt avtal med KF, ICA och Dagab om att dessa i ett skymningsläge ökar lagren av lagringsdugliga varor i främst Norrland skall slutföras snarast. Redan innevarande budgetår avser jordbruksnämnden att föreslå att reserverade medel på anslaget IX C4 utnyttjas för att öka lagringen i övre Norrland.

Studier av problematiken med den regionala försörjningsförmågan pågår dessutom inom en av ÖCB ledd arbetsgrupp.

Inrättande av beredskapsgårdar (motion Jo251)

I motion Jo251 hemställs om att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av beredskapsgårdar. I motionen anförts att beredskapsmyndigheterna borde undersöka möjligheterna att få ett landsomfattande nät av beredskapsgårdar. Enligt motionärerna skulle med enkla medel och små kostnader avtal kunna träffas med elkraftsproducerande gårdar som skulle förbinda sig att ha en viss produktionsinriktning och volym. Vidare anförts att i åtskilliga små vattendrag skulle i detta läge vattenkraftverk byggas om ex "Beredskapsnämnden för ekonomiskt försvar" (ÖCB) initierade och stödde dessa projekt. Motionärerna påpekar avslutningsvis att genom beredskapsgårdar skulle till låga kostnader vår livsmedelsberedskap höjas och sårbarheten minska. Behovet av beredskapslager skulle enligt motionärerna även minska.

Jordbruksnämnden kan inledningsvis konstatera att dagens jordbruk, och då främst det animalieinriktade, är mycket elkraftsberoende. Detsamma gäller för förädlingsindustrin. Alla åtgärder som vidtages för att säkra elförsörjningen minskar därför sårbarheten och är därför allmänt positiva.

Ett riksomfattande nät av gårdar med en mindre sårbar produktion är från beredskapssynpunkt mycket positivt eftersom det är värdefullt med en regional spridning av såväl jordbruksproduktionen som förädlingen av jordbruksråvaror. Även mindre produktionsenheter är positivt ur beredskapssynpunkt.

Avslutningsvis kan nämnas att jordbruksnämnden deltar i finansieringen av en förstudie angående hur en osårbar gård, en s k beredskapsgård, skulle

kunna vara uppbyggd. Studien görs i Bergslagen inom ramen för Landsbygd 90.

JoU 1987/88:17
Bilaga

Jordbrukets blockorganisation (motion Jo281)

I motion Jo281 hemställs att riksdagen hos regeringen begär en redogörelse för hur långt blockorganiseringen kommit samt att riksdagen som sin mening ger tillkänna vad som anförts om organisationens betydelse.

Enligt motionären är "Beredskapsorganisationen som skall trygga livsmedelsproduktionen under beredskapstillstånd och krig" (blockorganisationen) mera en pappersprodukt än en fungerande organisation.

Jordbruksnämnden vill inledningsvis peka på att regeringen genom beslut den 7 april 1972 förordnat att det inom jordbruksnäringen skall finnas en i fred planlagd blockorganisation. Enligt detta beslut träder organisationen i verksamhet vid krig, eller i den mån regeringen förordnar därom, vid krigsfara eller andra utomordentliga av krig föranledda förhållanden. Organisationen har enligt regeringsbeslutet till uppgift att verka för att tillgängliga produktionsmedel inom jordbruksnäringen fördelas och nyttjas så att bästa möjliga produktionsresultat uppnås.

Jordbruksnämnden vill i detta sammanhang peka på att blockorganisationen är noga planlagd i fred. Anvisningar för den regionala planläggningen finns i den av jordbruksnämnden år 1984 utgivna "Föreskrifter och allmänna råd för den regionala planläggningen av jordbrukets blockorganisation." (bifogas).

Enligt dessa anvisningar omfattar Jordbrukets blockorganisation alla i jordbrukets företagsregister ingående jordbruksföretag med minst 2 ha åker, trädgårdsföretag samt företag med större djurbesättningar. Blockindelningen utgör grunden för blockorganisationens uppbyggnad. Denna indelning medför att ett lämpligt antal jordbruksföretag sammanförts till en brukningsmässigt funktionell enhet, ett s k block. Blockindelningen är genomförd för hela landet. Totalt finns i riket f n cirka 9 000 block.

Arbetet inom blocken leds av i fred utsedda blockledare, vilka finns förtecknade i särskilda listor. Samtliga block i en kommun är sammanförda till ett eller flera överblock. För varje överblock finns en utsedd överblockledare.

Som rådgivare till myndigheterna i frågor som rör blockorganisationen och dess verksamhet finns det för varje län en utsedd länsblockledare och för riket som helhet en riksblockledare. För all ledningspersonal inom organisationen finns det i fred utsedda ersättare. För personal ingående i blockorganisationen finns noga angivna krav på kvalifikationer.

Vad gäller personalförsörjningen inom blockorganisationen har nyligen avslutats en revidering av personalplanerna. Vid denna revidering har en genomgång skett av personalsituationen i samtliga block. I samband härmed har uppskov från militärtjänstgöring givits till värnpliktiga brukare.

I sammanhanget kan noteras att arbetsmarknadsstyrelsen efter revideringen av personalplanerna uttalade att ingen annan näring är så väl planerad för beredskap och krig som jordbruket med sin blockorganisation.

Mot bakgrund av ovanstående finner jordbruksnämnden att blockorgani-

sationen personalmässigt bör kunna fungera när den träder i kraft. Ledningspersonalen är nog utvald och den i organisationen ingående personalen kan kunnigt lösa sina uppgifter, vilka för ö ö är desamma som de sysslar med i fredstid.

Mot bakgrund av att personalen i blockorganisationen, dvs jordbrukarna, skall sköta sina ordinarie arbetsuppgifter även under krig har någon övning av denna personal ej bedömts nödvändig. Viss utbildning ges däremot till ledningspersonalen.

Motionären anger att det är mycket angeläget att fredsorganisera blocken samt att organisationen borde vara ett instrument för ökad maskinsamverkan i jordbruket.

Om motionären med fredsorganisera menar att fastställa organisationen för blockorganisationen redan i fredstid så är detta, såsom redovisats, redan genomfört. Om motionären istället med fredsorganisera menar att låta organisationen träda i kraft redan i fredstid så är det inte möjligt med nuvarande regeringsbeslut, som nog anger när organisationen kan träda i kraft.

Att nyttja blockorganisationen i fredstid för att få till stånd maskinsamverkan mellan olika jordbrukare är förknippat med flera svårigheter. Maskinsamverkan inom blocken kommer vid en kris/krigssituation att ledas av blockledaren. Därigenom inskränks rätten för den enskilde att bestämma över sin egen maskin. Ett sådant förfarande skulle i fredstid troligen upplevas som olustigt av många. En förutsättning för framgångsrik maskinsamverkan i fredstid är att den sker under frivilliga former.

Vad gäller maskinsamverkan inom blocken vill jordbruksnämnden i sammanhanget peka på pågående försök inom ett par block med samverkan mellan tre mjölkproducenter om ett reservverk. Dessa försök beskrivs närmare under punkt "Beredskap mot elavbrott i jordbruksproduktionen (motionerna Jo201 och Jo203)".

Sammanfattningsvis finner jordbruksnämnden att blockorganisationen har stor betydelse för jordbruksproduktionen i krig. Nämnden har tillsammans med andra myndigheter och Lantbrukarnas riksförbund lagt ner ett betydande arbete på organisationen och är övertygad att den kommer att fungera och fylla ett stort behov i krig. I fred bedömer nämnden att det inte finns några möjligheter att utnyttja blockorganisationen för exempelvis maskinsamverkan.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av byråchefen Preuthun och byrådirektören Olsson i närvaro av avdelningscheferna Sjöberg och Öjeheim.

